دابینکردنی مافە نەتەوایەتییەکانی گەلی کورد لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیکی فێدراڵدا

کوردستان

ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران

ژمارە ٦٧٨،شەممە، ١٥ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی ٤ی ژووەن ٢٠١٦، ٥٠٠ تمەن

www.kurdistanmedia.com

بانگەوازێک بۆ ئازادیی زیندانیی سیاسی ٢

مستەفا هیجری لە ڕێورەسمی یادی ڕاگەیاندنی سەربەخۆیی ئامریکادا بەشداریی کرد ٢

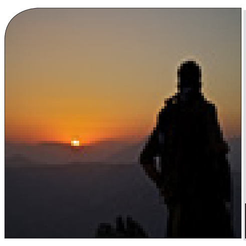
ڕۆڵی ئەفسەرانی نیشتمانپەروەر لە بزاڤی نەتەوایەتی گەلی کورددا ٤

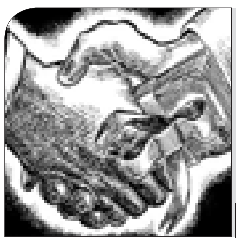
بانکە ئورووپاییەکان بۆچی هاوکاریی ئێران ناکەن؟ ٦

تاڵ هاوارێک بۆ یەکگرتن (توێژینەوەیەک لەمەڕ مۆسیقا و ڕاسانی زاگرۆس) ٨

گەورەترین ئاستەنگی بەردەم پرسی سەربەخۆیی کوردستان، کورد بۆ خۆیەتی... ١٠

کەبوودوەند ئازاد بکەن

محەممەد سدیق کەبوودوەند، دامەزرێنەری ڕێکخراوی مافی مرۆڤی کوردستان، لە ڕۆژی ١٩ی گوڵانەوە، بە مەبەستی ناڕەزایەتی دەربڕین لەمەڕ حوکمی ناڕەوا و بەسەردا سەپاوی خۆی، لە زیندان دەستی دایە مانگرتن. لەحاڵێکدا کە دۆخی تەندروستیی ئەم چالاکە ناسراوەی مافی مرۆڤ بە هۆی مانگرتنەوە ڕووی لە خراپی ناوە، حیزبەکان، ناوەندەکان، کەسایەتییەکان و تاک بە تاکی خەڵکی کوردستان لە ئەکسیۆنی جیاوازدا، داکۆکییان لە ماف و خواستەکانی ناوبراو کردووە.

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانیش بە بڵاو کردنەوەی بانگەوازێک، وێڕای جەخت کردنەوە لەسەر ئازادیی زیندانیانی سیاسی و بە تایبەتی محەممەد سدیق کەبوودوەند لە زیندانەکانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران، خوازیاری دابین کردنی داواکارییە بەرحەقەکانی ناوبراو لە لایەن ڕێژیمەوە بوو.

لە بەشێک لە ڕاگەیەندراوەکەی حیزبی دێموکراتدا هاتووە کە: «دەنگی ناڕەزایی سدیقی کەبوودوەند دژ بە بێدادی و ستەمکاریی بێدادگاکانی ڕێژیم بە نیسبەت ئەوەوە، دەنگی هەموو زیندانیانی سیاسیی نەتەوەکان و بەتایبەت نەتەوەی کوردە کە خوازیاری ئازادی و ژیانی ئینسانین». بانگەوازی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، هەروەها وێڕای داکۆکی لە داخوازیی محەممەد سدیق کەبوودوەند لەمەڕ ئازاد کرانی و نەهێشتنی ستەم لەسەری، پشتیوانیی خۆی بۆ سەرجەم زیندانیانی سیاسیی نەتەوەکانی ئێران، بەتایبەت نەتەوەی کورد دەربڕیوە و خوازیاری ئازادیی بەڕێز کەبوودوەند لە زیندان بووە.

لەم پێوەندییەدا، بەیاننامەی حیزبی دێموکرات، وێڕای دەستنیشان کردنی چەندین ڕێکاری مەدەنی و سیاسی، داوای لە ئەندامان و لایەنگران، نوێنەرایەتییەکانی دەرەوەی وڵات و هەستە تەشکیلاتییەکانی حیزب کردووە کە بە ڕەچاو کردنی ئەم ڕێکارانە، لەڕێی ئازادیی کەبوودوەند و دیکەی زیندانیانی سیاسی لە زیندانەکانی ڕێژیم، چالاکانە کار بکەن. لەم پێوەندییەدا، ڕێکخراوەکانی ژنان، خوێندکاران و لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێرانیش، بە دەرکردنی بەیاننامەی هاوبەش داوایان لە خەڵکی کوردستان کردووە: «بەرانبەر بە دۆسیەی کەبوودوەند کە لە ڕاستیدا دۆسیەی هەموومان و چیرۆکی بێمافیی گەلانی ئێران لە بەرانبەر سیستمێکی داپڵۆسێنەری ئیدئۆلۆژیکدایە، بێدەنگ نەبن و بە هەر شێوەیەك کە دەتوانن، دەنگی ناڕەزایەتیی خۆیان بەرانبەر بەو ڕێژیمە ئازادیکوژە بەرز بکەنەوە و پاڵپشتیی خۆیان لە داخوازییەکانی بەڕێز کەبوودوەند دەربڕن».

دەقی تەواوی بانگەوازەکەی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە لاپەڕەی ٤ی ئەم ژمارەیەی ڕۆژنامەی کوردستاندا هاتووە.

بوونی بەکرێگیراوانی ڕێژیم لە شەڕی فەللوجە بەرچاوە

ماڵپەرە هەواڵدەرییەکانی ئێران وێنەی هەندێ لە فەرماندەرانی ڕێژیم وەکوو «محەممەد پاکپوور»، فەرماندەی هێزی زەمینیی سپای تێرۆریستی پاسدارانیان بڵاو کردۆتەوە کە لەگەڵ قاسم سلێمانی فەرماندەی سپای تێرۆریستی قودسی پاسداران لە ناوچەکانی دەوروبەری فەللوجە ئامادەن.

«جیم موویێر»، پەیامنێری بی بی سی، کە هەواڵەکانی ئەو شەڕە لەدژی گرووپی تێرۆریستی داعش ڕوومال دەکات، لە ڕاپۆرتێکدا ڕایگەیاندووە کە؛ هێزەکانی حەشدی شەعبی بە ڕێبەرایەتیی قاسم سلێمانی، لە ڕێی بێسیمەوە بە زمانی فارسی پێکەوە دەدوێن و لە بێسیمی ژووری چالاکیی هاوبەشیشەوە، تێکەڵەیەک لە گوتوبێژی فارسی و عەرەبی بەرگوێ دەکەوێت.

موویێر هەروەها باس لە دانانی وێنەکانی خومەینی لە ژووری چالاکیی نیزامیی فەللوجە و نووسینی دروشمی «ئێران سیاست دەکەین» و «قاسم سلێمانی سیاست دەکەین»، لە لایەن بەکرێگیراوانی ڕێژیم لەسەر دارودیواری شاری فەللوجە دەکات.

چاوەدێران و ڕامیاران نیگەرانی ئەوەن کە وەکوو جارەکانی پێشوو، ئەم شەڕە کە فەرماندەرانی سپای تێرۆریستی پاسدارانی ڕێژیم چاوەدێریی دەکەن، لە باتیی ئازاد کردنی شاری فەللوجە لە دەستی داعش، ببێتە گۆڕەپانی تۆڵە سەندنەوە لە خەڵکی سوننە مەزهەبی شاری فەللوجە.

پێشتر نوێنەرانی پارێزگای ئەلئەنبار لە پارلمانی عەراق، ناڕەزایی خۆیان لەمەڕ ئامادەبوونی قاسم سلێمانی و دیکەی فەرماندەرانی نیزامیی ئێران لەم شەڕانەدا ڕاگەیاند و بە نیشانەی ڕەهەندی فیرقەیی ئام شەڕانە لەقەڵەمیان دابوو.

جان کێری: سانسۆڕ کردنی ڤیدیۆی وتووێژە ناوکییەکان کردەوەیەکی ساویلکانەیە

جان کێری، وەزیری دەرەوەی ئامریکا، ڕۆژی هەینی ١٤ی جۆزەردان، دەستکاری کردن و سانسۆڕی بەشێک لە فیلمی پرسیار و وەڵام سەبارەت بە وتووێژە نهێنییەکان لەگەڵ ئێرانی مەحکووم کرد و بە کردەوەیەکی «ساویلکانە و نابەجێ» لەقەڵەمی دا.

بەپێی ڕاپۆرتی هەواڵدەریی فەڕانسە، کێری هەروەها ڕەخنەی توندی لەو کردەوەیەی ئەو بەرپرسەی وەزارەتخانەکەی خۆی گرتووە.

جێیمز ڕۆزێن هاواڵنێری فاکس نیووز، لە دێسامبری ساڵی ٢٠١٣دا، پرسیاری لە جین ساکی، وتەبێژی ئەوکاتی وەزارەتی دەرەوەی ئامریکا کردووە کە ئایا نکوڵی لە ئەنجامی وتووێژە نهێنییەکان لەگەڵ ئێران دەکات؟ و ئەویش لە وەڵامدا گوتویە کە؛ هەندێجار بۆ پێشکەوتنی دیپلۆماسی، پێویست بە بوونی بیاقی خسووسی هەیە و ئەم کەیسە یەکێک لە نموونە باشەکانیەتی.

ڕۆزێن پاش ماوەیەک سەرنج دەدات کە ئەو پرسیارە لە وتووێژەکە لابراوە و لەو پێوەندییەدا، پێوەندی بە وەزارەتی دەرەوەی ئامریکاوە دەگرێت.

تۆڕی هەواڵدەریی سی ئێن ئێن، ڕۆژی ١٣ی جۆزەردان، لە زاری جان کێربی، وتەبێژی وەزارەتی دەرەوەی ئامریکاوە، بڵاوی کردبووەوە کە، بەرپرسێکی حکوومەتی لە پەیوەندییەکی تەلەفۆنی لەگەڵ ئەم وەزارەتخانەیە، خوازیاری سانسۆڕی ئەم پرسیارە و وەڵامەکەی بووە.

ئێد ڕۆیس، بەرپرسی کۆمیتەی پێوەندییە دەرەکییەکانی مەجلیسی نوێنەرانی ئامریکا، لەو ڕووەوە کە ئەم پرسیارە ئاوڕ لە بابەتێکی هەستیار وەکوو وتووێژی ناوکیی ئێران دەداتەوە، سانسۆڕ کردنی بە جێگای نیگەرانی لەقەڵەم دەدات.

ڕەخنەگرانی ئۆباما دەڵێن کە ناوبراو لەپیوەندی لەگەڵ ڕێککەوتنی ناوکی، بیروڕای گشتی گۆمڕا کردووە و هەندێ لە زانیارییەکانی لە دەستپێڕاگەیشتنی گشتی پاراستووە.

پەیڤ

مەرگی جەللاد

کەریم پەرویزی

ڕۆژی ١٤ی جۆزەردانی ١٣٦٨ی هەتاوی، لە بڵینگۆکانی مزگەوت و قوتابخانە و حوسەینیە و شوێنە گشتیەکانی دیکەوە، ڕایانگەیاند کە خومەینی مردووە.

بڵاوبوونەوەی ئەم هەواڵە بەو شێوازە خەمگینەوە کە ڕێژیم باسی دەکرد و لە نێو لایەنگران و گۆپاڵ بەدەستانیاندا جێگای پەژارە بوو بۆیان، بەڵام لە دڵی خەڵکی ئێران بەگشتی و نەتەوە ستەملێکراوەکان لە ئێراندا شایی و خۆشییەکی فراوانی دروست کردبوو.

ئەوکات کە لەناکاودا هەواڵێک بڵاو بۆوە کە دڕندەیەک لەکۆڵی گەلانی ئێران بۆتەوە، بە میلیۆنان خەڵک هەناسەیەکی ئاسوودەیان کێشا و بە میلیۆنان دڵ سووکناییان پێدا هات.

مردنی خومەینی، هەرچەند ڕێژیم پڕوپاگەندەی زۆری پێوە دەکرد و لە تەلەویزیۆنەکانیەوە نیشانیان دا کە بە سەدان هەزار کەس لە سەر شوێنی ناشتنەکەی کۆببونەوە و داخدار بوون، بەڵام بە میلیۆنان خەڵک لە بەردەم تەلەویزیۆنەکانیان دانیشتبوون و چاوەڕێ بوون کە بە چاوی خۆیان ببینن کە جەللادێک چاڵ دەکرێت و شەڕ و ماڵوێرانی و نەگبەتی لەسەر خەڵکانی ئێران کەم دەبێتەوە.

لە نێو خەڵک و نەتەوەکانی دنیادا، کەسانی لەو بابەتە زۆرن کە بە ڕۆژان و مانگان و ساڵان خەڵک دەستەودوعا و نزا ڕادەوەستن کە بەشکوو بەڵای لەسەریان کەم بێتەوە.

خومەینی، ئەو دێوەزمەیەی نەهامەتی و دڕندەیە بوو، کە گیانی هەزاران ڕۆڵەی ئەم وڵاتە و نەتەوەکانی ئێرانی لێیان ئەستاندبوو و گیانی سەدان هەزاری دیکەی فیدای نەخۆشییە دەروونییەکانی کردبوو، کە دەیگوت: «شەڕ نێعمەتێکی ئیلاهیە».

سەدان هەزار کوژراو و بە میلیۆنان ئاوارە و دەربەدەر و میلیۆنان کەسی بێلانە و خانە کراو، وێرانبوونی سەروبنی سیستمی ژیانی وڵات و سووکایەتی بە سەرتاپای کەرامەت و شوناسی نەتەوەکانی ئێران، گۆشەیەکی بچووک لە بەرهەم و میراتەکانی خومەینی بوون کە وای لێ کردبوو ئەو خەڵکەی کە لە سەرەتادا خۆڵیان لە چاو کرابوو و بە شوێن وێنەکانی ئەو لە نێو مانگدا دەگەڕان، لەو ساڵانەی کۆتایی دەیەی شەستی هەتاویدا، دەمامکی دڕندەیەکی خوێنمژیان لە سیمای دزێوی خومەینیدا دەدیت.

هەرچەند خەڵک وایان دەزانی کە دوای مەرگی جەللاد، هەناسەیەکی خۆشی و ئاسوودەییان بە بەردا دێتەوە،

درێژە لە لاپەڕەی ٣

ڕاگەیەندراوی پلینۆمی سێزدەهەمی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران

کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، ڕۆژی سێ‌شەممە ڕێکەوتی ٤ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی، بەرانبەر بە٢٤ ی مانگی مەی٢٠١٦ی زایینی، سێزدەهەمین پلینۆمی خۆی پێکهێنا.

پلینۆم سەعات ٩ی بەیانی بە ڕاگرتنی دەقیقەیەک بێ‌دەنگی و بەپێوە ڕاوەستان بۆ ڕێز گرتن لە گیانی پاکی شەهیدان بە تایبەتی شەهیدانی ئەم دوایانەی حیزب و گەل کاک «چەکۆ ڕەحیمی»، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی و کاک «سەیدڕەزا دروودگەر»، ئەندامی پێشووی ڕێبەریی حیزب، کارەکانی خۆی بەپێی دەستووری کاری ئەم پلینۆمە دەست پێ‌کرد.

لە بڕگەی یەکەمی کارەکانی پلینۆمدا سکرتێری گشتی حیزب بەڕێز کاک مستەفا هیجری باسێکی لەسەر ئاڵوگۆڕەکانی ئەم دواییانە چ لە ئێران و چ لە پێوەندی لەگەڵ مەسەلەی کورد لە هەر پارچەیەکی کوردستاندا پێشکەش کرد.

لە باسەکەی سکرتێری گشتی‌دا و لە پێوەندی لەگەڵ ئێراندا ئاماژە بەوە کرابوو کە ئابووریی ئێران پاش ڕێککەوتنەکەی کۆماری ئیسلامیی ئێران لەگەڵ ٥ کۆی ١(برجام)، هەروا شپرزەیە و بە ڕادەیەکی زۆر کەم نەبێ، باش بوونێکی بەرچاوی بە خۆیەوە نەدیوە. بانکە گەورە و ناسراوەکانی بیانی بە پارێزەوە هەڵسوکەوت لەگەڵ کۆماری ئیسلامیی ئێران دەکەن و بە گوێرەی چاوەڕوانیەکانی کۆماری ئیسلامی لەگەڵ ئەو ڕێژیمە هاوکاری ناکەن، بۆیە نیگەرانییەکان بە جیاوازییەکی کەم بە نیسبەت پێش «برجام» هەر لە جێگای خۆیانن.

لە پێوەندی لەگەڵ مەسەلە نێوخۆییەکانی ئێران، باس لە ناتەبا بوونی هەڵوێست و بڕیارەکانی خامنەیی لەگەڵ دەوڵەت و شەخسی حەسەنی ڕووحانی کرا بوو کە لە هێندێ مەسەلەی گرینگدا بە تەواوی دژ بە یەکن و لە باسەکەدا ئاماژە بە چەند نموونەی لەو بابەتە کرا بوو.

تێوەگلانی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە شەڕی سووریە و لە دیفاع لە بەشار ئەسەددا، جگە لەوەی ئەو ڕێژیمەی لەبەرچاوی بیروڕای گشتی خەڵکی سووریە و تەنانەت وڵاتانی عەرەبی ناوچەدا دزێوتر کردووە، چوونە سەری ڕادەی کوژراو و بریندارەکانی هێزەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێرانیش لە سووریە، لە نێوخۆی وڵاتدا دەنگی نارەزایەتی لێ بەرز بۆتەوە. هەروەها لەگەڵ هەڵگیرانی بەشێک لە گەمارۆکان، بەپێی سیاسەت و هەڵوێستی ڕێژیم سەبارەت بە مووشەکە بالستیکەکان و نیگەرانیی ڕۆژئاواییەکان و ئەمریکا لەو بارەوە، گەمارۆی دیکەی بەرەوڕووی ئێران کردۆتەوە.

لە پێوەندی لەگەڵ کوردستانی ڕۆژهەڵاتدا باسەکە ئاماژەی بە پیلانی ڕێژیم لە کاتی هەڵبژاردنەکانی مەجلیس و ناکۆکی دروست کردن لە نێوان دوو نەتەوەی کورد و تورکی ئازەری لە پارێزگای ورمێ کردبوو کە ئاسەواری ئەو ناکۆکی نانەوەیە ئێستاش هەر ماوە و پێویستە بۆ لە نێوبردنی ئەو ناکۆکییە و سڕینەوەی ئاسەوارەکانی هەوڵ بدرێ. هەروەها لە باسەکەی سکرتێری گشتی حیزبدا ئاماژە بە دەنگدانەوە و ڕەنگ دانەوەی پەیامی نەورۆزیی حیزب لەو کات و لەو شوێنەدا کرا بوو، و پێداگری لەسەر ئەنجامدانی و کارکردن بۆ گەیشتن بەو هەدەفانە کرابووەوە کە نێوەرۆکی پەیامەکەیان پێکهێنا بوو.

لە پێوەندی لەگەڵ دژکردەوەی خەڵکی کوردستان بە تایبەت لە ناوچە سنوورییەکان بەرانبەر بە بڕیاری کۆماری ئیسلامیی ئێران سەبارەت بە داخستنی دەروازە سنوورییەکان لەگەڵ هەرێمی کوردستان، کە پاشەکشەی ڕێژیمی بە دواوە بوو، بە کردەوەیەکی بەرهەمدار زانی و نیشانی دا کە هێزی یەکگرتووی خەڵکی کوردستان دەتوانێ ڕێژیم لە بەشێک لە پیلان و سیاسەتە دزێوەکانی پاشگەز بکاتەوە.

باسەکەی سکرتێری گشتی ئاوڕی لە وەزعی تورکیە و کورد لە باکووری کوردستان دابووەوە و ئاماژەی بەو خەسارانە کردبوو کە لە ئاکامی ئەو شەڕەدا بەرەوڕووی خەڵکی ئەو وڵاتە و کورد لە باکوور بۆتەوە. ئەوەیش دەرخەری ئەو پێشبینییە بوو کە پێمان وابوو پەکخرانی ڕەوتی ئاشتی لەو وڵاتە ناتوانێ ئامانجی هیچ لایەک بێنێتە دی، بە پێچەوانە زیان و خەساری قەرەبوو نەکراوی بەدوادا دێ، بۆیە ئێستاش هیواخوازین کۆتایی بەم هەلومەرجە ئاڵۆز و پڕ زیانە بێ و هەوڵی وەگەڕخستنەوەی ڕەوتی ئاشتی، هەرچەند لاوازیش بێ، بەئاکام بگا.

لێکدانەوەکە لە پێوەندی لەگەڵ وەزعی عێراق و هەرێمی کوردستاندا باسی لە ئاڵۆزییەکانی ئەم وڵاتە کردبوو و ئاماژەی بەوە دابوو کە کورد لە عێراق پاش ڕووخانی ڕێژیمی سەدام حوسێن دەورێکی بەرچاوی لە بونیاد نانەوەی حکوومەتی عێراق و پێکەوە ژیانی بەدوور لە کێشە و ئاڵۆزی گێرا، بەڵام بەداخەوە دەسەڵاتی ناوەندی لە پێوەندی لەگەڵ مەسەلەی کورد لەو وڵاتەدا، نە ڕەچاوی شەراکەتێکی ڕاستەقینە و نە تەنانەت گرینگی بە یاسای بنەڕەتیی عێراق دا، بەڵکوو ڕۆژبەڕۆژ هەوڵی دا دەسەڵاتی هەرێم کەم کاتەوە، حزووری کورد لە بەغدا کەمڕەنگ بکاتەوە و لە زۆربارەوە هەرێم لەگەڵ گێرە و کێشە بەرەوڕوو بکات. ئێستا کێشەی هەرێم و بەغدا چارەسەر نەکراوە کە کێشەی نێومالّی بەغداش سەری هەڵدا و ناکۆکییەکانی نێوان هێزەکانی بەغدای گەیاندە خۆپیشاندان و تەنانەت کوشتن و بریندار کردن و گرتنی خۆپیشاندەران. لێکدانەوەکە بە دووری زانیبوو کە بەم زووانە وەزعی عێراق ئاسایی بێتەوە و کێشەکانی لەگەڵ هەرێمی کوردستان چارەسەر بکات. بۆیە وەزعی عێراق لەگەڵ ئاڵوگۆڕی مەنفی بەرەوڕوویە و دەراوێکی ڕوون بۆ چارەسەرییەکەی بەدی ناکرێ.

باسەکەی سکرتێری گشتی لە هەڵسەنگاندنی خۆیدا بەو ئاکامە گەیشتبوو کە؛ سەرەڕای هەموو هەوڵێکی نێونەتەوەیی بۆ چارەسەری وەزعی نالەباری سووریە، دوورەدیمەنێکی لەبار بۆ کۆتایی هاتن بەم شەڕ و ماڵوێرانیە نیە، بە تایبەت بە تێوەگلانی کۆماری ئیسلامیی ئێران و هێندێ لایەنی دیکە لەو شەڕەدا، بەدی ناکرێ. وەزعی کورد لەو وڵاتەش سەرەڕای ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ داعش ڕوون نیە، نە دەسەڵاتی ناوەندیی سووریە دان بە مافی کورد لەو وڵاتەدا دەنێ و نە ئۆپۆزیسیون ئاورێک لە دەوری کورد و داخوازییەکانی دەداتەوە و نە کوردیش لەو وڵاتە بەداخەوە یەکگرتوو و یەک هەڵوێست و یەک داخوازە. یەکگرتوویی کورد بە لەبەرچاوگرتنی ڕوانینی موسبەتی وڵاتانی ڕۆژئاوایی بۆ مەسەلەی کورد لە سووریە، دەتوانێ لەسەر چارەنووسی کورد لە سووریە شوێندانەر بێ.

لە بڕگەیەکی دیکەی کاری پلینۆمدا جارێکی دیکە باس لە پێکهاتەی ئورگانەکانی حیزب بە لەبەرچاوگرتنی هەلومەرجی نوێ و بەرنامەی تێکۆشانی حیزب درایەوە و بەشدارانی پلینۆم ڕاوبۆچوونی خۆیان لەسەر ئەو مەسەلەیە دەربڕی.

بڕگەی کۆتایی کاری پلینۆم باسێک بوو لە پێوەندی لەگەڵ کۆنگرەی ١٦هەمی حیزب. لەو بارەوە پاش باس و نەزەردانی بەشدارانی پلینۆم، ئەندامانی کۆمیتەی ئامادەکاری کۆنگرە دیاری کران و ڕاسپێردران کە بۆ ئامادەکاری و جێبەجێ کردنی کارەکانی پێوەندیدار بە کۆنگرە دەست بەکار بن.

سێزدەهەمین پلینۆمی کۆمیتەی ناوەندی کە بە بەشداریی ئەندامانی ئەسڵی، ئەندامانی جێگری کۆمیتەی ناوەندی و نوێنەری کۆمیتەی کاروباری حیزب لە دەرەوەی وڵات پێکهاتبوو، کاتژمێر ٦ی ئێوارەی هەمان ڕۆژ کۆتایی بە کارەکانی هێنا.

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران
دەفتەری سیاسی
١٣٩٥/٣/٥
٢٠١٦/٥/٢٥

بانگەوازێک بۆ ئازادیی زیندانیی سیاسی

هاونیشتمانیانی مافخواز،
گەلانی ستەملێکراوی ئێران،
کۆڕ و کۆمەڵە نێونەتەوەییەکان،

هەر وەک لە ڕاگەیەنە گشتییەکاندا بڵاو بووەتەوە و بیروڕای گشتی ئاگادارە، محەممەد سدیقی کەبوودوەند بەرپرسی ڕێکخراوی داکۆکی لە مافی مرۆڤی کوردستان، لە زیندانەکانی کۆماری ئیسلامی‌دا، بۆ ماوەی ٩ ساڵە کە دەستبەسەر کراوە و لەو ماوەیەدا وێڕای هەموو تۆمەتە بەناحەق وەپاڵدراوەکانی، لە زۆر مافی سەرەتایی ئینسانیی زیندانییەکی سیاسی بێبەش کراوە و لە زینداندا لەگەڵ زۆر نەخۆشی بەرەوڕوو بووەتەوە.

سەرەڕای ئەوە، لەم ساڵدا دووبارە تۆمەتی دیکەیان لە زینداندا خستە پاڵی بۆ ئەوەی یاسایەکی تایبەتیی ڕێژیم کە ماوەی زیندانیی هێندێک زیندانیی سیاسی کەم دەکردەوە ناوبراو نەگرێتەوە، ئەمانە هەمووی بوونە هۆکاری ستەمی زیاتر لەسەر ناوبراو و ئەویش دەستی داوەتە نارەزایی دەربڕین بەرانبەر بەو ستەمکارییە چەند قاتەیە.

بەپێی هەواڵەکان، محەممەد سدیقی کەبوودوەند لە ڕۆژی ١٩ی بانەمەڕەوە دەستی داوەتە مانگرتن لە خواردن و داوای هەڵوەشاندنەوەی حوکمە نارەوا و داسەپاوەکان لە سەر خۆی دەکات.

ئەوەی کە ڕوون و ئاشکرایە، لە نێو سیستمی کۆماری ئیسلامی‌دا، هیچ بایەخێک بە گیان، ئازادی و کەرامەتی مرۆڤ نادرێت، ڕێژیمی ویلایەتی فەقیهـ لە سەرتاسەری ئێراندا دژی ئازادی و مافی مرۆڤ لە هیچ تاوانێک ناسڵەمێتەوە و بەتایبەت لە نێو نەتەوە ستەملێکراوەکاندا تاوان و بێدادییەکانی چەند قاتە دەبنەوە.

لە نێو هەموو نەتەوەکان لە ئێراندا، ڕۆڵە ئازا و ئازادیخوازەکانی ئەو نەتەوانە هەن کە کۆماری ئیسلامی ساڵانێکە لە زیندانی خستوون و لە نێو نەتەوەی کوردیش‌دا، ژمارەیکی زۆر لە مافویستانی کورد ئێستاش لە زیندانەکانی ئەم ڕێژیمە دژی ئازادییەدا بە بارمتە گیراون، بۆیە دەنگی نارەزایی سدیقی کەبوودوەند دژ بە بێدادی و ستەمکاریی بێدادگاکانی ڕێژیم بە نیسبەت ئەوەوە، دەنگی هەموو زیندانیانی سیاسیی نەتەوەکان و بەتایبەت نەتەوەی کوردە کە خوازیاری ئازادی و ژیانی ئینسانین.

ئێمە وەکوو دەفتەری سیاسیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، وێڕای پشتیوانی لە داخوازیی محەممەد سدیق کەبوودوەند بۆ ئازادی و هەڵگرتنی بێدادی لەسەر ناوبراو، پشتیوانی لە ئازادیی هەموو زیندانیانی سیاسیی نەتەوەکانی ئێران و بەتایبەت نەتەوەی کورد دەکەین.

داواکارین هەرچی زووتر کەبوودوەند لە زیندان ئازاد بکرێ.

لە پێناوی سەرخستنی ئەم داواکارییە و ئەم پشتیوانییەدا، داوا لە هەموو ئەندام و لایەنگرانی حیزبی دێموکرات دەکەین کە چالاک بن و بە هەر شێوەیەک کە ئیمکان و دەرەتانیان هەبێ، لەو پێناوەدا تێ بکۆشن.

هەندێک لەو ئیقدامانەی کە دەکرێ بەڕێوە ببەن، بریتین لە:

١. وەڕێخستنی کەمپەینی کۆکردنەوەی واژۆ بۆ ئازادیی کەبوودوەند.

٢. لە شارەکانی کوردستانی باشوور و لە شارە ئورووپاییەکاندا، ئەندامانی حیزبی لە پێناوی گەیاندنی دەنگی ئازادیخوازیی زیندانیانی سیاسیی کورد و بۆ پشتیوانی لە داخوازییەکانیان چالاکانە هەوڵ بدەن.

٣. لە هەر شوێنێکی وڵاتانی ئورووپایی و بەتایبەت لە شارە گرینگەکانی ئورووپا لە بواری سیاسییەوە، وەکوو بروکسێل و پاریس و ژنێڤ و ... کۆبوونەوەی پشتیوانی لە کەبوودوەند و ئازادیی زیندانیانی سیاسی بەڕێوە ببرێ.

٤. نوێنەری پێوەندییەکانی حیزب لە وڵاتانی دەرەوە لەگەڵ ناوەندەکانی مافی مرۆڤ، بەشی مافی مرۆڤی وەزارەتەکانی دەرەوەی وڵاتان، پێوەندی بگرن و داوایان لێ بکەن بۆ ئازادیی محەممەد سدیق کەبوودوەند، کۆماری ئیسلامی بخەنە ژێر گوشارەوە.

٥. ئەندامانی حیزبی و ڕێکخستنەکانی حیزب بە هەر شێوازیکی دیکە کە بۆیان دەرەخسێت لە پێناوی پشتیوانی لەو داخوازییەدا چالاک بن و هەروەها هەوڵ بدەن کە هەرچی زیاتر سەرنجی خەڵکی کورد و بیروڕای گشتیی ڕۆژئاواییەکان بۆ لای پرسی داخوازیی ئازادیی کەبوودوەند و ئازادیی هەموو زیندانیانی سیاسیی کورد ڕابکێشن.

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران
دەفتەری سیاسی
١٣ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی
٢ی ژوئەنی ٢٠١٦ی زایینی

مستەفا هیجری لە ڕێوڕەسمی یادی ڕاگەیاندنی سەربەخۆیی ئامریکادا بەشداریی کرد

مستەفا هیجری سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، لە ڕێوڕەسمی ڕاگەیاندنی سەربەخۆیی ئامریکا، لە هەولێر بەشداریی کرد.

ڕۆژی پێنج شەممە ١٣ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی، کۆنسوولگەریی ولایەتە یەکگرتووەکانی ئامریکا بە بۆنەی ساڵڕۆژی ڕاگەیاندنی سەربەخۆیی ئامریکا ڕێوڕەسمێکیان لە هۆتێل ڕۆتانای هەولێر بەڕێوە برد.

لەو ڕێوڕەسمەدا، سەرۆکی هەرێمی کوردستان «مەسعوود بارزانی»، کۆنسوولی بەشێک لە کۆنسوولگەرییەکانی وڵاتانی بیانی لە هەولێر، سەرۆکی بەشێک لە حیزبەکانی هەر چواربەشی کوردستان و کەسایەتییەکی زۆری سیاسی بەشدار بوون و لە لایەن باڵوێزی ئامریکا لە بەغدا، سەر کۆنسوولی کۆنسوولگەریی ئامریکا لە هەولێر و باقی بەرپرسانی ئەو وڵاتە پێشوازییان لێ کرا.

باڵوێز و سەر کۆنسوولی ئامریکا لەو ڕێوڕەسمەدا باسیان لەوە لە مەترسییەکانی داعش بۆ ناوچە و جیهان کرد.

لەو پێوەندییەدا ڕۆڵی پێشمەرگە لە شەڕی دژی داعش بەرز نرخێندرا و پێداگری لەسەر ڕۆڵی ئامریکا و درێژەدانی یارمەتییەکانیان بۆ هێزی پێشمەرگە و حکوومەتی هەرێم کرایەوە.

لە پەیامی سەرۆک وەزیرانی حکوومەتی هەرێمی کوردستان، نێچیروان بارزانی کە لە لایەن فەلاح مستەفا بەرپرسی پێوەندییەکانی حکوومەتی هەرێم خوێندرایەوە، وێڕای پیرۆزبایی ساڵیادی ڕاگەیاندنی سەربەخۆیی ئامریکا، سپاسی ئەو یارمەتییانەیان کرد کە حکوومەتی ئامریکا لەو ماوەیەدا بەتایبەت لە شەڕی دژی داعش بە حکوومەتی هەرێمی کوردستانی عێراقیان کردووە.

هەروەها، مستەفا هیجری سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران کە لە سەر بانگهێشتی فەرمی کۆنسولگەریی ئامریکا لە هەولێر بەشداری ئەو ڕێوڕەسمە بوو، وێڕای پیرۆزبایی کردن لە باڵوێزی ئامریکا لە بەغدا و سەر کۆنسوولی کۆنسوولگەریی ئامریکا لە هەولێر بەو بۆنەیەوە، لەگەڵ ژمارەیەک لە کۆنسوولگەرییەکانی بیانی و سەرۆکی حیزبەکان دیدار و چاوپێکەوتنی پێکهێنا.

حیزبی دێموکرات بەشداریی لە مەراسمی دامەزراندنی یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان‌دا کرد

هەیئەتێکی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە سەرپەرەستی «مستەفا هیجری»سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، بەشداریی لە ٤١هەمین ساڵڤەگەڕی دامەزرانی یەکیەتیی نیشتمانی کوردستان‌دا کرد. ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی ١١ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی، لەسەر بانگهێشتی فەرمیی یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان، هەیئەتێکی پایەبەرزی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە سەرپەرەستی «مستەفا هیجری» سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکرات، لە هوتێل دیوانی شاری هەولێر، بەشداریی لە مەراسمی ٤١هەمین ساڵڤەگەڕی دامەزراندنی یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان‌داکرد کە لە لایەن ئەندامانی سەرکردایەتی و مەکتەب سیاسی یەکیەتییەوە بە گەرمی پێشوازییان لێ کرا. لەو مەراسمەدا مستەفا هیجری پیرۆزبایی حیزبی دێموکراتی بە بۆنەی ٤١هەمین ساڵڤەگەری دامەزراندنی یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستانی پێیان ڕاگەیاند. لە میانەی ئەو مەراسمەدا، هەیئەتی حیزبی دێموکرات لەگەڵ کۆمەڵێک لە حیزبە سیاسییەکانی هەر چوار بەشی کوردستان و بەشێک لە کۆنسوول و نوێنەرانی وڵاتان، هەروەها بەرپرسانی حکوومەتی هەرێمی کوردستان وەک نێچیرڤان بارزانی و جێگری حکوومەتی کوردستان قوباد تاڵەبانی دیداریان کرد. هەروەها ڕۆژی چوارشەممە ڕێکەوتی ١٢ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی، هەیئەتێکی حیزبی دیمۆکراتی کورستانی ئێران ، بەسەرپەرەستی «محەممەدنەزیف قادری» ئەندامی دەفتەری سیاسیی حیزبی دێموکراتی کورستانی ئێران لە شاری کۆیە، بەشداریی لە ٤هەمین ساڵیادی دامەزرانی یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستانی کرد و لە لایەن «ڕەهبەری سەید برایم» ئەندامی سەرکردایەتی (ی.ن.ک) و ئەندامانی مەڵبەندی ٤ی ڕێکخستنی کۆیەی یەکیەتیی نیشتمانیەوە پێشوازییان لێ کرا. لەو مەراسمەدا قادری، پیرۆزبایی حیزبی دێموکراتی پێشکەش کردن و هیوای سەرکەوتنی بۆبە ئاوات خواستن و لە بەرانبەردا ڕەهبەری سەید برایم سپاس و پێزانینی یەکیەتیی نیشتمانی بە وەڤدی حیزبی دێموکرات ڕاگەیاند و پێی لە سەر بەهێزترکردنی پێوەندی هەر دوولایەن داگرتەوە.

مستەفا هیجری پیرۆزبایی لە بەڕێز مەسعوود تەک کرد.

کوردستان میدیا: سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە نامەیەکدا بە بۆنەی دەسپێکی فەرمیی چالاکییەکانی پارتی سۆسیالیستی کوردستان لە وڵاتی تورکیە، پیرۆزبایی لێ کردن و پشتیوانیی لەو هەنگاوەیان دەربڕی.

بەڕێز مستەفا هیجری، سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، نامەیەکی پیرۆزبایی بۆ ڕێزدار مەسعوود تەک، سکرتێری پارتی سۆسیالیستی کوردستانی تورکیە نارد و هەنگاوی نوێیان کە بە فەرمی لە وڵاتی تورکیە دەستیان بە چالاکی کردووە و لە ژێر ناوی پارتی سۆسیالیستی کوردستان، بە شێوەی فەرمی لەو سیستەمەدا دەرەتانی چالاکییان پێ دەدرێ، بەهەنگاوێکی بەرپرسیارانە و گرینگ ناو بردووە. دەقی نامەکە بەم شێوەیە:

بەڕێز مەسعوود تەک، هاوڕێ و دۆستی خۆشەویست

بەڕێزان بەڕێوەبەران و ئەندامانی حیزبی دۆست و هاوڕێمان پارتی سۆسیالیستی کوردستانی تورکیە،

بەداخەوە کە نەمانتوانی لەبەر کار و گرفتەکان، لە ڕێوڕەسمی کردنەوەی ڕەسمی و دەسپێکی فەرمی و ئاشکرای حیزبە تێکۆشەرەکەتان لە تورکیەدا بەشدار بین و ئەو شانازییەمان پێ بدرێ کە لە یەکەم هەنگاوەکانی حیزبی دۆست و هاوڕێی مێژوویی‌ماندا کە بە شێوەی ڕەسمی لە وڵاتی تورکیە دەست بە تێکۆشانی ئاشکرا دەکات، لەگەڵتان بین، ئەویش هۆیەکەی دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی تەنیا ڕۆژێک پێش پێکهاتنی گونگرە بانگهێشت نامەکەمان پێگەیشت.

بەو بۆنەوە پیرۆزبایی ئەو هەنگاوە نوێیەتان لێ دەکەین و وەک هەمیشە و وەک ڕابردووی دوورو درێژی هاوکاری و هاوپێوەندیمان، پێداگری لە سەر دۆستایەتی لەگەڵ ئێوەی تێکۆشەر دەکەینەوە.

لەم کاتە ناسک و هەستیارەدا کە خەباتی کورد لە هەموو بەشەکاندا بە شێوازی جۆربەجۆرەوە دەچێتە پێش و لە تورکیەشدا بارودۆخێکی زۆر هەستیار و مێژوویی پێش هاتووە، دڵنیاین کە ئێوە بە سیاسەتی دروست و نەتەوەییتان کە بەردەوام لەپێشتان گرتووە، دەتوانن دەور و کاریگەرییەکی بەرچاوتان هەبێ.

بەتایبەت کە ئێستا بەشێوەی ئاشکرا و ڕەسمی دوای ساڵانێکی زۆر تێکۆشانی نهێنی و قەدەغەکراو، لە نێو وڵاتێکی گرنگی وەکوو تورکیە، لە ناو بەشێکی گرنگی کوردستان وەکوو کوردستانی باکوور چالاکی دەکەن، هەم دەرەتان و ڕێگاکانتان بۆ ئاوەڵاتر دەبێ و هەم ئەرک و بەرپرسیارەتییەکانتان زۆرتر دەبێ.

لە هەموو ئەو ڕێگایەدا ئێمە وەکوو حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە هاوڕێ و دۆست و هاوپەیمانی هەمیشەیی خۆتان بزانن و تا سەرکەوتنی یەکجاریی نەتەوەکەمان و دواتریش لەپێناو بەرەوپێش بردنی کۆمەڵگا و گەشەکردنی ئازادی و دادپەروەری‌دا، لەپەنای خۆتانمان ببینن.

بەهیوای سەرکەوتن

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران
سکرتێری گشتی
مستەفا هیجری
٢٠١٦/٥/٣١
١٣٩٥/٣/١١

وەزیری ڕێگەوبانی کۆماری کوردستان کۆچی دوایی کرد

حاجی سمایل‌ئاغای ئیلخانیزادە، وەزیری ڕێگەوبانی کۆماری کوردستان، لە تەمەنی ١١٤ ساڵی‌دا کۆچی دوایی کرد.

حاجی سمایل ئیلخانیزادە، ڕۆژی یەکشەممە ڕێکەوتی ٢ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی، لە تەمەنی ١١٤ ساڵی‌دا و پاش ساڵانێکی دوورودرێژ لە خەبات بۆ ڕزگاریی گەل و نیشتمانەکەی، لە شاری بۆکان کۆچی دوایی کرد.

ناوبراو جگە لە بەرپرسایەتییە گرینگەکەی لە کابینەی کۆماری کوردستاندا، بە یەکێک لە نووسەرانی گۆڤاری نیشتمانیش دەژمێردرێ کە بە نازناوی «پشتیوان» وتار و بابەتەکانی بڵاو دەکردەوە و هەردەم هاندەری خەڵک و بەتایبەت لاوەکان بووە بۆ فێربوونی خوێندن و نووسین بە زمانی زگماکی. حاجی سمایل ئیلخانیزادە لە پاش ڕووخانی کۆمار، هەموو تەمەنی پڕ لە شانازیی خۆی تەرخان کردبوو بۆ خەبات لەدژی داگیرکەران و سەرەڕای گوشاری لەڕادەبەدەری کۆماری ئیسلامی، هیچ کات سەری دانەنەواند و هەموو کات وەک کەسایەتییەکی ئازادیخواز و نیشتمانپەروەر لە نێو خەڵکی ناوچەدا باسی لێوە دەکرا.

ناوبراو بەردەوام بە شانازییەوە باسی لە بیرەوەرییەکانی سەردەمی کۆمار و شەخسی پێشەوا قازی محەممەد دەکرد و هەموو کات خۆی بە قوتابییەکی پێشەوای مەزن دادەنا.

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، سەرەخۆشی لە خەڵکی کوردستان بەگشتی و بنەماڵە و خزم و کەس‌وکاری ناوبراو بەتایبەتی دەکات و خۆی بە شەریکی خەمیان دەزانێت.

بەشداریی هەیئەتێکی حیزبی دێموکرات لە پرسەی سمایل‌ئاغا ئیلخانیزادە

هەیئەتێکی ڕێبەریی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، بەشدارییان لە پرسە و سەرەخۆشیی یادگارێکی کۆماری کوردستاندا کرد.

ڕێکەوتی سێی جۆزەردانی ١٣٩٥ هەتاوی، پرسە و سەرەخۆشی سمایل‌ئاغا ئیلخانیزادە بە بەشداریی هەیئەتێکی حیزبی لە بارەگای ناوەندیی کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی کوردستان بەڕێوەچوو.

لەو ڕێوڕەسمەدا، بەڕێز حەسەن شەرەفی جێگری سکرتێری گشتی هاوڕێ لەگەڵ هەیئەتی حیزب سەرەخۆشی خۆیان لە کەسوکار و بنەماڵەی خوالێخۆشبوو و بەتایبەتی کاک عومەری ئیلخانیزادە، کوڕی مەرحووم سمایل‌ئاغایان کرد.

حاجی سمایل ئیلخانیزادە، ڕۆژی یەکشەممە ڕێکەوتی ٢ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی، لە تەمەنی ١١٤ ساڵی‌دا و پاش ساڵانێکی دوورودرێژ لە خەبات بۆ ڕزگاریی گەل و نیشتمانەکەی، لە شاری بۆکان کۆچی دوایی کرد. ناوبراو وەزیری ڕێگەوبانی کۆماری کوردستان و بە یەکێک لە نووسەرانی گۆڤاری نیشتمان دەژمێردرێ.

بەشداریی هەیئەتێکی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە کۆنفڕانسی نێودەوڵەتیی حاجی قادری کۆیی

هەیئەتێکی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە سەر بانگهێشتی فەرمیی سەرۆکایەتیی زانکۆی کۆیە، بەشداریی لە کۆنفڕانسی نێودەوڵەتیی حاجی قادری کۆیی‌دا کرد.

ڕۆژی یەکشەممە ٢ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی بەرانبەر بە ٢٢ی مەی ٢٠١٦، لەسەر بانگهێشتی فەرمیی سەرۆکایەتیی زانکۆی کۆیە، هەیئەتێکی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە سەرپەرەستیی بەڕێز حەسەن شەرەفی جێگری سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، لە هۆڵی سەرۆکایەتیی زانکۆی کۆیە ئامادە بوون و بەشدارییان لە ڕێوڕەسمی کرانەوەی کۆنفڕانسی نێودەوڵەتیی یادی ٢٠٠ ساڵەی حاجی قادری کۆیی‌دا کرد.

کۆنفڕانسی یادی ٢٠٠ ساڵەی حاجی قادری کۆیی بۆ ماوەی ٢ ڕۆژ، لە ٣ تەوەری؛ زمان و ئەدەبی حاجی قادر، لایەنی مێژوویی و ڕەهەندە ڕۆشەنگەرییەکانی، بەردەوام دەبێت و لە لایەن توێژەران، ئەدیبان و لێکۆڵەرانی پسپۆڕەوە ژیان و شێعرەکانی حاجی قادری کۆیی تیشکیان دەخرێتە سەر.

حاجی قادری کۆیی سەرباری ئەوەی شاعیرێکی گەورەی کوردستانە لە سەدەی نۆزدەی زایینی‌دا، بەتایبەت لە پاش کۆتایی هاتنی سیستمی میرنشینی، ڕۆڵێکی مەزنی لە سەرهەڵدانی هۆشیاریی نەتەوەیی سەردەمی خۆیدا هەبووە.

کۆنفڕانسی نێودەوڵەتیی یادی ٢٠٠ ساڵەی حاجی قادری کۆیی، پاشنیوەڕۆی ٣ی جۆزەردان، بە پێشکەش کردنی کۆنسێرتێک لە ژێر ناوی «ئارامی ڕۆح» کۆتایی بە کارەکانی دێت.

پێشمەرگەیەکی دێرینی حیزبی دێموکرات لە مەهاباد کوچی دوایی کرد

سەید «حەسەن سەید عەبدوڵڵا زادە» پێشمەرگەی دێرینی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە شاری مەهاباد کۆچی دوایی کرد.

ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی ٣١ی بانەمەڕی ١٣٩٥ی هەتاوی، سەید حەسەن سەید عەبدوڵڵازادە خەڵکی گوندی حاجی لەک لە چۆمی مەجیدخان، بەهۆی نەخۆشینی شێرپەنجە لە نەخۆشخانەی بۆکان ماڵئاوایی لە ژیان کرد.

کاک حەسەن لەگەڵ ئاشکرابوونی خەباتی حیزبی دێموکرات پێوەندی بە حیزبەوە کرد و لە سەرەتای ساڵی (٥٨)ەوە پەیوەست بە ڕیزی پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکرات بوو و چالاکانە لە شەڕی ٣ مانگەدا بەشداریی کرد.

ناوبراو لە تێکهەڵچوون لەگەڵ دوژمندا، بە قورسی بریندار دەبێت و بە هۆی قووڵیی برینەکەیەوە ناتوانێت درێژە بە پێشمەرگایەتیی بدات و هەر بۆیە لە سەر ئیزنی حیزب دەچێتەوە نێو خێزان و بنەماڵەکەی و تا کاتی کۆچی دوایی، هەر وەفاداربە حیزب و ڕێبازەکەی مایەوە.

تەرمی کاک سەید حەسەن لە نێو ئاپۆرای خەڵکی ناوچەکە و دۆستانی، بە خاک ئەسپێردرا.

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، سەرەخۆشی لە بنەماڵە و خزم و کەس‌وکاری ناوبراو دەکات و خۆی بە شەریکی خەمیان دەزانێت.

نوێنەری حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە پرێس کۆنفڕانسێکدا پشتیوانیی لە پارلمانتارانی هادەپ دەربڕی

لە پرێس کۆنفڕانسێکدا لە هەولێر سدیق دەرویشی ئەندامی ڕێبەریی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، پشتیوانیی لە پارلمانتارانی هادەپ دەربڕی.

ڕۆژی یەکشەممە ڕێکەوتی ٢ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی، لە بارەگای پارتی دێموکراتی گەلان HDP لە هەولێر، پرێس کۆنفڕانسێک لە لایەن KNK بە مەبەستی پشتیوانی لە پارلمانتارانی هادەپ و شەرمەزارکردنی بڕیاری تورکیە بۆ هەڵگرتنی پارێزبەندی لەسەر پارلمانتارانی هادەپ بەسترا، کە تێیدا چەند لایەنێکی سیاسی پشتیوانیی خۆیان بۆ خەباتی هادەپ دووپات کردەوە.

لەو پێوەندییەدا، «سدیق دەرویشی» ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، لەم کۆنگرە ڕۆژنامەوانییەدا پشتیوانیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە پارلمانتارانی پارتی دێموکراتی گەلانی ڕاگەیاند و داوای کرد کە ئەم کێشانە لە ڕێگای دیالۆگ و ئاشتی چارەسەر بکرێت.

دایکی شەهیدێکی ڕێگای ڕزگاریی کوردستان کۆچی دوایی کرد

دایە «تووبا سلێمانی» دایکی شەهید «عەبدوڵڵا ئەمین زادە» خەڵکی گوندی «شارانی»ـی ناوچەی مەریوان ماڵئاوایی لە ژیان کرد.

ڕۆژی سێ‌شەممە ڕێکەوتی ١١ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی، دایە «تووبا سلێمانی» خێزانی شەهید «ڕەحمان ئەمین زادە» و هەروەها دایکی شەهید «عەبدوڵڵا ئەمین زادە»، خەڵکی گوندی شارانیی ناوچەی مەریوان لە تەمەنی ٨٤ ساڵی‌دا بە هۆی پیری کۆچی دوایی کرد.

دایە تووبا سلێمانی ژنێکی نیشتمانپەروەر و دایکێکی دڵسۆز بۆ هەموو پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بوو. ناوبراو هەتا کاتی کۆچکردنی وەفادار بە ڕێگا و ڕێبازی شەهیدەکانی و حیزبەکەی مایەوە.

تەرمی پیرۆزی دایە تووبا لە گۆڕستانی گوندی شارانی، بە بەشداریی خەڵکی ناوچەکە لە نێو ئاپۆرای خەڵک بە خاک سپێردرا.

شە هید ڕەحمان ئەمین زادە ساڵی ١٣٢٩ی هەتاوی، لە گوندی شارانی مەریوان لەدایک بووە، ناوبراو ئەندامی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بوو و لە مانگی جۆزەردانی ١٣٦٥ی هەتاوی، لە شاری مەریوان ئیعدام کرا و گڵکۆکەی لە گوندی شارانیە.

شەهید عەبدوڵڵا ئەمین زادە، ساڵی ١٣٤٣ی هەتاوی، لە گوندی شارانی مەریوان لەدایک بووە، ناوبراو جێگر پەلی پەلێک لە پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بوو و لە ڕێکەوتی ١٩ی ڕێبەندانی ١٣٦١ی هەتاوی، لە شوێنێک بە ناوی «دراوە پێچون» لە شەڕێکی قارەمانانەدا، دژ بە داگیرکەرانی کوردستان شەهید دەبێ و گڵکۆکەی لە «تاڵەوەران»ـە.

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران پرسە و سەرەخۆشیی خۆی لە بنەماڵە و خزم و کەس و کاری دایە تووبا دەکات و خۆی بەشەریکی خەمیان دەزانێت.

ناوەندی نێرگز بە بۆنەی ڕۆژی منداڵان مەراسمێکی بەڕێوە برد

ناوەندی نێرگز تایبەت بە پەروەردەی منداڵان لە بنکەی سەرەکیی حیزبی دێموکرات ڕێوڕەسمێکی بەڕێوە برد.

ڕۆژی چوارشەممە ڕێکەوتی ١٢ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی، بە بۆنەی ڕۆژی جیهانیی منداڵان لە لایەن ناوەندی نێرگز، بە بەشداریی ئەندامانی ڕێبەرایەتی و کادر و پێشمەرگە و بنەماڵەکانی حیزبی دێموکرات لە بنکەی سەرەکیی حیزبی دێموکرات ڕێوڕەسمێک بەڕێوە چوو.

سەرەتای ڕێوڕەسمەکە بە سروودی نەتەوەیی «ئەی ڕەقیب» و ڕاگرتنی خولەکێک بێدەنگی بۆ ڕێزگرتن لە گیانی پاکی سەرجەم شەهیدانی ڕێگای ڕزگاریی کورد و کوردستان دەستی پێ کرد.

پاشان شانۆیەک لە لایەن منداڵانی ناوەندی نێرگز پیشانی بەشدابووانی ڕێوڕەسمەکە درا.

لە بڕگەیەکی دیکەی ئەو ڕێوڕەسمەدا کێبڕکێی «شوتی خواردن» لە نێوان چەند منداڵی ناوەندی نێرگز بەڕێوە چوو و سەرکەوتووانی ئەو کێبڕکێیە خەڵاتیان پێ بەخشرا.

دواتر لە لایەن گرووپی هەڵپەڕکێی منداڵانی ناوەندی نێرگز، هەڵپەڕکێیەک پیشکەش بە بەشداربووان کرا.

لە بەشێکی دیکەی ئەو ڕێوڕەسمەدا، خەڵات بەسەر ئەو منداڵە سەرکەوتووانەدا کە لە ناوەندەکانی ١ و ٢ و ٣ی کوردستانەوە، بەشدارییان لە کێبڕکێ جیاوازەکاندا کردبوو، دابەش کرا.

کۆتایی ڕێوڕەسمەکە بە هەڵپەڕکێی منداڵانی ناوەندی نێرگز کۆتایی پێهات.

دایکی شەهیدێکی ڕێگای ڕزگاریی کوردستان کۆچی دوایی کرد

دایە «گوڵباخ محەممەدی» دایکی شەهید «محەممەد عەلی محەممەدی» لە ناوچەی «لەیلاخی سنە» ماڵئاوایی لە ژیان کرد.

ڕۆژی یەکشەممە ڕێکەوتی ٩ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی، دایە گوڵباخ محەممەدی دایکی شەهید محەممەد عەلی محەممەدی خەڵکی ناوچەی لەیلاخی سنە، کۆچی دوایی کرد.

دایە گوڵباخ کەسێکی دڵسۆز و نیشتمانپەروەر و وەفادار بە ڕێبازی کوڕەکەی و حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بوو.

تەرمی ناوبراو بەڕێزەوە لە نێو ئاپۆرای خەڵکی ناوچەکە و خزم و کەس‌وکاری‌دا، بە خاک سپێردرا.

شەهید محەممەد عەلی محەممەدی ساڵی ١٣٤٣ی هەتاوی لە گوندی «بەوەجان» سەر بە ناوچەی لەیلاخی سنە لەدایک بووە و یەکێک لە فەرماندەرانی هێزی پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بوو کە ڕێکەوتی ١٢ی گەلاوێژی ١٣٦٥ی هەتاوی لە شەڕی نەخوازراودا لە گوندی »ماسیەرکۆن«ی سەر بە دیواندەرە شەهید بوو و گڵکۆکەی هەر لە ماسیەرکۆنە.

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران پرسە و سەرەخۆشیی خۆی لە بنەماڵە وخزم وکەس‌وکاری دایە گوڵباخ دەکات و خۆی بە شەریکی خەمیان دەزانێت.

درێژەی ستونی پەیڤ

بەڵام لە سەر هەمان کورسی و لە هەمان تیرە و تەبار، دێوەزمەیەکی دیکە دانیشت و هەمان ڕێچکەی خوێنرێژی و ماڵوێرانیی گرتەبەر، کە ئێستا دوای ٢٧ ساڵ لەو میراتگرییە، نەک تەنیا ئێران، بەڵکوو سەرتاسەری ناوچەی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست بە دەست مەیلی سووتان و ماڵوێرانکردنی جەللادەکانی جەمارانەوە دەناڵێنن.

مەرگی جەللادێک ژیانی ئاسوودەی دابین نەکرد، بەڵکوو پێویستە ئەو تەخت و بەختەی کە جەللاد پەروەردە دەکات تێکەوە بپێچرێ.

ڕاگەیەندراوی هاوبەشی یەکیەتییەکانی ژنان، لاوان و خوێندکارانی دێموکراتی کوردستانی ئێران بۆ پشتیوانی لە محەممەد سدیق کەبوودوەند

داکۆکیکارانی مافی مرۆڤ!
ئازادیخوازان!
مرۆڤدۆستان!

وەك ئاگادارن ماوەی ٩ ساڵە محەممەد سدیق کەبوودوەند، ڕۆڵەی بەئەمەگی نەتەوەی ستەملێکراوی کورد و خەباتگێڕی ڕاستەقینەی ڕێگای داکۆکی لە مافی مرۆڤ، لە گرتووخانەکانی ڕێژیمی مرۆڤکوژی کۆماری ئیسلامیی ئێراندا، قارەمانانە بەرەنگاری درندانەترین هەڵسوکەوتی سیستمێك بۆتەوە کە ستەم و هەڵاواردن و بێمافیی مرۆڤەکانی کردۆتە بناغەی سەرەکیی دەسەڵات و ئیدئۆلۆژیی خۆی، هەر بۆیە هەوڵ و خەباتی کەبوودوەندەکان بۆ وەبیرهێنانەوەی مرۆڤبوونی مرۆڤەکان بە دەنگی «نا»یەکی ڕووخێنەر بۆ بناغە وەهمییەکانی دەسەڵاتی نگریسی خۆی لەقەڵەم دەدات و وەك نەریتی هەمیشەیی خۆی، بە زمانی سیاچاڵ و سەرکوت و سرێنەوە وەڵامی دەداتەوە.

لە ماوەی ئەو ٩ ساڵەدا، بەڕێز کەبوودوەند کە ڕێکخراوی مافی مرۆڤی کوردستانی بۆ داکۆکی لە مافی پێشێلکراوی مرۆڤەکانی وڵاتەکەی دامەزراندبوو، هەر بە هۆی ئەو هەنگاوە مرۆییەی کە لە سیستمی کۆماری ئیسلامیدا بە گەورەترین تاوان دەژمێردرێ، دەستبەسەر کرا.

کەبوودوەند لەو ماوەیەدا لە نێو ئەشکەنجەگاکانی ڕێژیم تەنانەت لە سەرەتاییترینی ئەو مافانەش کە هەوڵی دەدا بۆ مرۆڤەکانی دیکە دەستەبەریان بکات، بێبەش کرا و هەر بەو هۆیەوە لە بەندیخانەدا لەگەڵ دۆخێکی نالەبار بەرەوڕوو کرا و تووشی چەندین نەخۆشی و تێکچوونی باری تەندروستی بوو. دوایین ستەمێك کە لەو خەباتکارەی ڕێگای بەدیهێنانی بەختەوەریی مرۆڤ کرا، ئەوە بوو کە بە نزیکبوونەوە لە مانگەکانی کۆتایی حوکمی نادادپەروەرانەی زیندان، ڕێژیم بە داتاشینی هێندێك تۆمەتی نوێ، هەوڵی دا ماوەی بەندکرانی کەبوودوەند درێژ بکاتەوە.

لە بەرانبەر ئەو غەدرە ئاشکرایەدا، بەڕێز کەبوودوەند لە ڕۆژی ١٩ی بانەمەڕەوە دەستی داوەتە مانگرتن لە خواردن و داوای هەڵوەشاندنەوەی حوکمە ناڕەوا و داسەپاوەکان لە سەر خۆی دەکات. بەداخەوە تا کاتی دەرچوونی ئەم ڕاگەیەندراوە، سەرەڕای ئەوەی کە بەرپرسانی پێوەندیداری کۆماری ئیسلامی هیچ ئاوڕێکیان لە داخوازییەکانی ناوبراو نەداوەتەوە، بەردەوامبوونی مانگرتنەکە بۆتە هۆی مەترسیی زیاتر بۆ سەر تەندروستیی بەڕێز کەبوودوەند و تەنانەت بەپێی هەواڵە بڵاوکراوەکان دەوترێت گیانی لە مەترسیدایە.

ئێمە ڕێکخراوەکانی لاوان، ژنان و خوێندکارانی دێموکراتی کوردستانی ئێران وێڕای مەحکوومکردنی هەڵسوکەوتی دژە مرۆیی کۆماری ئیسلامی لەگەڵ پرسی مافی مرۆڤ و بە تایبەتی دۆسیەی محەممەد سدیق کەبوودوەند، دەنگی خۆمان دەخەینە پاڵ دەنگی هەموو ئەو کەس و لایەنە مرۆڤدۆستانەی کە لەو ماوەیەدا هەوڵیان داوە کۆڕ و کۆمەڵە جیهانییەکان و بیروڕای گشتیی کۆمەڵگای مرۆیی لە دۆخی قەیراناویی مافی مرۆڤ لە ئێران و کوردستانی ژێردەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیی ئێراندا ئاگادار بکەنەوە و داوا دەکەین دەستبەجێ لە هەموو میکانیزمەکان بە مەبەستی گوشارهێنان بۆ سەر ڕێژیمی ئێران کەڵك وەربگیرێت و داوا لەو ڕێژیمە بکرێت بە زووترین کات کەبوودوەند ئازاد بکات و ڕێگا بدات تیشکی چاوەدێریی مرۆیی، سیاچاڵەکانی ئەو ڕێژیمە ڕووناك بکاتەوە کە بوونەتە ئەشکنجەگایەك بۆ ئازاردانی مرۆڤەکان و مافخوازانی ئێران و کوردستان.

هەروەها داوا لە خەڵکی کوردستان و ئێرانیش دەکەین بەرانبەر بە دۆسیەی کەبوودوەند کە لە ڕاستیدا دۆسیەی هەمووومان و چیرۆکی بێ مافیی گەلانی ئێران لە بەرانبەر سیستمێکی داپڵۆسێنەری ئیدئۆلۆژیکدایە، بێدەنگ نەبن و بە هەر شێوەیەك کە دەتوانن، دەنگی نارەزایەتیی خۆیان بەرانبەر بەو ڕێژیمە ئازادیکوژە بەرز بکەنەوە و پاڵپشتیی خۆیان لە داخوازییەکانی بەڕێز کەبوودوەند دەرببڕن.

یەکیەتییەکانی خوێندکاران، لاوان و ژنانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

پێنجشەممە ١٣ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی
٢ی ژووئەنی ٢٠١٦ی زایینی

ڕۆڵی ئەفسەرانی نیشتمانپەروەر لە بزاڤی نەتەوایەتی گەلی کورددا

ن: ناسر ساڵحی ئەسڵ

ئاشکرایە کە باسکردن لە ڕۆڵی ئەفسەرانی نیشتمانپەروەر، شۆڕشگێڕ و ئازادیخواز لە بزووتنەوەی ڕزگاریخوازیی نەتەوەیی گەلی کورد لە خۆرهەڵاتی کوردستاندا، کە هەم لە مێژووی هاوچەرخی خەباتی نەتەوایەتیی گەلی کورددا جێگە و پێگەیەکی تایبەتیان هەیە و هەم وەکوو ڕووداوێکی گرینگە لە خەباتی پڕ لە شانازیی چەکداری، دژ بە دەسەڵاتی سەرەڕۆ و دیکتاتۆری ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی، پێویستی بە لێکۆڵینەوە و وردبوونەوە و باسکردنی زیاترە. هەر بۆیە لێرەدا بە کورتی باس لە کاریگەریی و کاردانەوەی ڕۆڵی ئەفسەران و دەرەجەدارانی شۆڕشگێڕی کورد لە سەر بەرەوپێش چوونی خەباتی چەکداریی و نەتەوایەتی گەلی کورد لە خۆرهەڵاتی کوردستان دەکەین. پاش سەرکەوتنی شۆڕشی گەلانی ئێران، پەیوەستبوونی ئەفسەر و دەرەجەدارانی شۆڕشگێڕ و نیشتمانپەروەری کورد بە ڕیزەکانی هێزی پێشمەرگەی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، بە هەڵوێستێکی گرینگ لە مێژووی خەباتی ڕزگاریخوازیی و نەتەوەیی و دێموکراتیکی گەلی کورد لە خۆرهەڵاتی کوردستان دەژمێردرێ. بە خۆ ڕێکخستنەوەی سەر لە نوێی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ژێر تیشکی ڕێنوێنییەکانی ڕێبەری مەزن دوکتور قاسملووی نەمر، بەشێك لە ئەفسەر و دەرەجەدارە شۆڕشگێڕەکانی کورد، لە کاتی خۆپیشاندانەکانی گەلانی ئێران و بەشێکی دیکەش پاش سەرکەوتنی شۆڕشی گەلانی ئێران، لە گەڵ حیزبی دێموکرات پێوەندییان دەگرت و وەك ئەندامێکی چالاکی حیزبی دێموکرات تێکۆشانی سیاسیی خۆیان دەست پێدەکرد. هەر بۆیە تێکەڵبوونی ئەفسەرانی شۆڕشگێڕ و ئازادیخوازی کورد لە شۆڕش و ڕاپەڕینی خەڵکی مافویستی کورد لە خۆرهەڵاتی کوردستان، بۆ دابین کردنی مافە نەتەوایەتییەکانی و ئازادی و دێموکراسی لە ئێراندا، هەڵوێستێکی شۆڕشگێڕانە، لاپەڕەیەکی زێڕین لە خەبات بۆ مافی نەتەوایەتی و مێژوویەکی پڕ لە شانازییە لە خەبات بۆ حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران. پاش بەتاڵان بردنی دەسکەوتەکانی شۆڕشی نەتەوەکانی ئێران لە لایەن ئاخوندەکانەوە، ڕێژیمی تازە بە دەسەڵات گەیشتووی «کۆماری ئیسلامیی ئێران» لە لایەك بە هەموو شێوەیەك دژایەتی لە گەڵ ئەو فەزا ئازاد و دێموکراتیکە دەکرد کە لە کوردستانی خۆرهەڵاتدا پێکهاتبوو و لە لایەکی دیکەوە هیچ باوەڕێکی بە چارەسەر کردنی ئاشتیخوازانەی مافە نەتەوایەتییەکانی نەتەوەکانی ئێران و بەتایبەت مافی نەتەوایەتیی گەلی کورد لە کوردستانی ئێراندا نەبووە. هەر بۆیە ڕێژیمی خومەینی، هێزە گۆپاڵ بەدەستەکانی وەك کۆمیتەچییەکان و پاسدارەکانی بۆ شەڕ و ئاژاوەنانەوە، ڕەوانەی کوردستان و شوێنەکانی دیکەی ئێران کرد. بە هەڵگیرساندنی شەڕ لە شاری سنە و پاوە و نەغەدە و سەرئەنجام بە ڕاگەیاندنی فتوای جیهاد بە دژی نەتەوەی کورد لە خۆرهەڵاتی کوردستان، ڕێژیمی ئیسلامی ویستی کە هەم ئەم فەزا ئازاد و دێموکراتیکەی کوردستان تێك وپێك بدات و هەم بە چاوسوورکردنەوە، نەتەوەی کورد لە خۆرهەڵاتی کوردستان لە ویست و داخوازییە نەتەوەییەکانی پاشگەز بکاتەوە. هەر بۆیە ڕێژیمی ئێران بۆ داگیرکردنەوەی شار و گوندەکانی کوردستان بە فڕۆکە و تانك و تۆپ هێرشێکی وەحشییانەی گرتەبەر. هەروەها ڕێژیمی ئیسلامی دەستی کرد بە گرتن و کوشتاری خەڵکی سڤیل و ئاشتیخواز و مافویستی گەلی کورد و بە هەزاران کەس تووشی گرتن و زیندان و ئێعدامی بەکۆمەڵ و ئاوارە بوون هاتن. خەڵکی سڤیلی سەدان گوند کوشتار کران و بە میلیاردەها تمەن زیان وەبەر سەروەت و سامانی خەڵك کەوت. ئەفسەر و دەرەجەدارانی مافویستی کورد لە وەها بارودۆخێکدا بە دیتنی، پێشێلکردنی تەواوی مافە نەتەوەیی و سیاسی و فەرهەنگی و مرۆییەکانی نەتەوەی کورد لە کوردستانی ئێراندا، لە لایەن ڕێژیمی کۆماری ئیسلامییەوە و هەنگاونانی ئەو ڕێژیمە بۆ زیاتر میلیتاریزەکردنی کوردستان، هەروەها گرتنەبەری سیاسەتی ڕاوەدوونان و گرتن و ئەشکەنجە و زیندانی کردنی مافخوازانی کورد لە لایەن ڕێژیمەوە، ئەفسەر و دەرەجەدارانی شۆڕشگێڕی کوردی هێنایە سەر ئەو باوەڕە کە تەنیا ڕێگا دژ بە دەسەڵاتی ڕەش و سەرەڕۆ و دیکتاتۆری ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی، خەباتی چەکدارییە. پاش کۆتایی هاتنی کۆنگرەی چوارەمی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، چەند کەس لە ئەفسەرانی شۆڕشگێڕ بە ئەندامەتی کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێردران و بەشێکی دیکەیان دوای کۆنگرە، لە کارە نیزامییەکانی حیزبی دێموکراتدا لە پێگەیاندنی هێزی پێشمەرگەی کوردستاندا ڕۆڵی بەرچاویان هەبووە. هەر بۆیە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی هەمیشە لە ئەفسەرانی نیشتمانپەرور و ئازادیخوازی کورد لە بۆسە و پیلانگێڕییدا بوو، بۆ ئەوی بتوانێ یان لە نێویان بەرێ یان لە مەیدانی بە کردەوەی خەبات دووریان خاتەوە. بۆیە ڕێژیمی ئیسلامی لە یەکەمین کردەوەی چەپەڵی خۆیدا، پاش داڕشتنی پیلانێکی دژە مرۆیی، سەرئەنجام توانی شەهیدان سەرگورد حەبیبوڵڵا عەبباسی و سەروان ئەحمەد چەڵەبی لە بنکەی شوورای نیزامیی حیزبی دێموکرات لە شاری مەهاباد بە فێڵ و تەڵەکە تیرۆر بکات. ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی پاش ئەو تیرۆرە، دەیان و سەدان کردەوەی تیرۆریستیی دیکەی لە شوێنە جیاجیاکانی کوردستان بە دژی ئەفسەرانی شۆڕشگێڕ کورد و هێزی پێشمەرگەی کوردستان بەڕێوە برد. بەڵام بۆ ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی دەرکەوت کە بە گرتنەبەری تیرۆر و گرتن و ئێعدامی ئەفسەرانی شۆڕشگێڕ و ئازادیخوازانی کورد، خەڵکی کورد لە ئامانجەکانی پاشگەز نابێتەوە، بەڵکوو ورە و باوەڕی خەڵکی کوردستان بۆ گەیشتن بە مافی نەتەوایەتی و ئازادی و دێموکراسی، زیاتر و بە گوڕوتینتر دەکات. چوونکە لە ڕەوتی خەباتی خۆیناویی نەتەوەی کورددا بینراوە کە ئەفسەر و دەرەجەدارانی شۆڕشگێڕی کورد هەم بوونەتە سیمای پێشەنگی خەباتی ڕزگاریخوازیی نەتەوەکەیان، کە لە مێژووی سیاسیی کوردستاندا جێگەو پێگەی تایبەتییان هەیە و هەم بە هەزاران ڕۆڵەیان لە تێکۆشەرانی کورد پێگەیاندووە. ئەفسەرانی شەهیدی وەك: شەهید سەرگورد حەبیبوڵڵا عەبباسی خەڵکی مەهاباد و بەرپرسی شوورای نیزامی، شەهید سەرگورد کەریم عەلیار بەرپرسی کۆمیسیونی پێشمەرگە و خەڵکی بۆکان، شەهید سەروان ئەحمەد جاویدفەر» کاك هەژار» خەڵکی مەهاباد، شەهید سەروان خەلیل زەرع ناسراو بە خەلیل خەلەبان خەڵکی کرماشان و فروکەوانی ئیف ١٤، شەهید سەروان حاتەم دوعاخوان فروکەوان و خەڵکی ورمێ، شەهید سەروان ئیقباڵ کەریم نژاد خەڵکی سنە، شەهید سەروان ئەحمەد چەڵەبی خەڵکی مەهاباد، شەهید سەروان عەبدوڵڵا ئەفشین خەڵکی بۆکان، شەهید خەلیل موورادی خوێندکاری فڕۆکەوانی خەڵکی سەقز، شەهید سەروان ئیبراهیم ئەحمەدی خەڵکی شاری سنە، شەهید سەروان تەحسین برومەند خەڵکی پاوە، خوالێخۆشبوو ئەحمەد ڕەبیعی ناسراو بە کاك چیا خەڵکی مەهاباد و سەرئەنجام شەهید سەروان چەکۆ ڕەحیمی خەڵکی مەهاباد، ئەو ئەفسەر و دەرەجەدارە نیشتمانپەروەر و ئازادیخوازانەی کوردستانی ئێران بوون کە بۆ هەتاهەتایە لە لاپەڕەکانی پڕ لە شانازیی مێژووی خەباتی ڕەوای نەتەوەی کورد بە ڕێبەرایەتی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێراندا ناو و ڕێگا و ڕێبازیان بە زیندوویی دەمێننەوە. هەر بۆیە کاریگەری و شوێندانەریی ئەفسەرانی نیشتمانپەروەر و شۆڕشگێڕ لە خەباتی ڕەوای نەتەوەی کورد بۆ ئازادی و دێموکراسی و مافی نەتەوایەتی، بۆتە حەقیقەتێك و هێمایەك بۆ خەباتی ڕەوای نەتەوایەتی گەلی کورد. ئێستا خەڵکی کوردستان و بە تایبەت لاوان، شانازی بە ڕێگا و ڕێبازی ئەفسەرانی نیشتماپەروەر و شۆڕشگێڕ دەکەن و تا گەیشتن بە ئامانجەکانی ئەو شەهیدانە لە تێکۆشان و خەبات لە پێناو مافی نەتەوایەتی و ئازادی و دێموکراسی بەردەوام دەبن.

حەماس وەکوو ڕێکخراوێکی زیندوو:

شرۆڤەیەک بۆ هەڵکشان و داکشانی پێوەندییەکانی حەماس و کۆماری ئیسلامی

ئاسۆ ساڵح
و: سەلام ئیسماعیلپوور

نوێنەرانی کۆنگرێسی ئەمریکا کاتێک کە لە ڕۆژەکانی کۆتایی ساڵی ٢٠١٤دا باسیان لە نزیکایەتیی قەتەر و تورکیە لەگەڵ ڕێکخراوی حەماس کرد، لەوانەیە لە تێکچوونی پێوەندییەکانی نێوان ئێران و ئەو ڕێکخراوە ئاگادار بووبن. گلۆڵەی ئەو پێوەندییانە بۆ جاری یەکەم و لە ژێر کاریگەریی ئاڵوگۆڕەکانی ناوچەدا کەوتە سەرەولێژی. حەماس مەودای نێوان ساڵەکانی ٢٠٠٦ تا ٢٠١٢ بە سەردەمی زێڕینی پێوەندییەکانی خۆی لەگەڵ ئێران دەزانێت. لە ماوەی ئەو ساڵانەدا ئێران هەموو پێداویستییە ماڵی و لۆجستیکییەکانی حەماسی دابین دەکرد. بە میلیۆنان دۆلار داهاتی فرۆشی نەوتی ئێران لەم ساڵانەدا دەدرایە ئەو ڕێکخراوە تیرۆریستییە. بەڵام لە ساڵانی ڕابردوودا ئێران و حەماس چەندین جار تووشی لێکتۆران و ئاشتەوایی بوونە کە ئەو هەڵکشان و داکشانی پێوەندییانە، زیاتر بە هۆی پرسەکانی ناوچەوە بووە.

لەم وتارەدا هەوڵ دەدەین ئاماژە بە بەشێك لە هەڵکشان و داکشانی پێوەندییەکانی نێوان ئێران و حەماس و هۆکارەکانی ئەو مەسەلەیە بکەین. لە کۆتاییدا بانگەشەی ئەوە دەکرێت کە بەشداریی حەماس لە کایە ناوچەییەکاندا، زیندوویەتیی ئەو ڕێکخراوەیە دەگەیەنێت.

پێوەندییەکی کتوپڕ

بیست و چوار کۆنگرێسمانی ئەمریکایی لە دێسامبری ٢٠١٤دا بە نووسینی نامەیەك بۆ دەیوید کۆهێن، جێگری وەزارەتی خەزانەداریی ئەمریکا داوایان کرد چالاکییەکانی قەتەر و تورکیە بۆ پشتیوانی لە حەماس بخرێتە ژێر چاوەدێری. ئەوان لەو باوەڕەدا بوون کە ئەو دوو وڵاتە جێگای نەریتیی ئێرانیان لە پاڵپشتیکردنی حەماسدا گرتۆتەوە. ئەو نامەیە ئەگەرچی باسی لە هێندێك وردەکاریی تایبەت بە یارمەتییە چند میلیۆن دۆلارییەکانی قەتەر و تورکیە بۆ حەماس دەکرد، بەڵام هاوکات نیشاندەری تێکچوونی پێوەندییەکانی نێوان ئەو ڕێکخراوە تیرۆریستییە و کۆماری ئیسلامی بوو. ئەو پێوەندییە ساڵێك پێشتر لەو نامەیەش، هەوراز و نشێوی بە خۆیەوە دیتبوو. نزیك بە ساڵێك پێشتر، ڕۆژنامەی «القدس العربی» چاپی لەندەن باسی لەوە کردبوو کە ئێران پێشی بە سەردانی خالید مەشعەل، سەرۆکی لقی سیاسیی حەماس بۆ تاران گرتووە. بڵاوبوونەوەی هەواڵێکی دیکە هەشت مانگ پاش ئەو ڕاپۆرتە و چوار مانگ پێشتر لە نامەی کۆنگرێسمانە ئەمریکاییەکان، بۆ جارێکی دیکە پێوەندیی ئێران و حەماسی بردە ژێر پرسیار. موحسین ڕەزایی (سکرتێری کۆڕی لێکدانەوەی مەسڵەحەتی ڕێژیم) لە وتووێژێکدا لەگەڵ کەناڵی «العالم» ڕایگەیاند تەکنۆلۆژیی مووشەکیی ئێران کەوتۆتە بەر دەستی حەماس. بەو شێوەیە بۆ جارێکی دیکە سەرنجەکان بۆ لای پێوەندیی گەرموگوڕ و نەریتیی ئێران و ڕێکخراوی تیرۆریستیی حەماس ڕاکێشران. ئەوە بۆ یەکەم جار نەبوو کە پێوەندیی ئێران و حەماس زۆرێك لە چاوەدێرانی سیاسی و شارەزایانی پرسەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستی تووشی سەرسووڕمان دەکرد. لە ماوەی ساڵانی ڕابردوودا حەماس و کۆماری ئیسلامی بە هۆی کاریگەریی پرسەکانی ناوچە، لێک نزیك بوونەتەوە یان لێك دوور کەوتوونەتەوە.

هۆکارەکانی هەوراز و نشێوی پێوەندییەکان

بابەتی زۆر و جۆراوجۆر و هێندێك جار پێکەوە پێوەندیدار، لە ماوەی ساڵانی ڕابردوودا بوونەتە هۆی دوورکەوتنەوەی حەماس لە ئێران. بۆ نموونە:

یەکەم، قەیرانی سووریە و پشتیوانیی حەماس لە ئۆپۆزیسیۆن: بە دەستپێکردنی کوشتوبڕی خەڵکی سووریە و بە تایبەتی کۆمەڵکوژیی خێوەتگەی یەرمووك لە باشووری دیمەشق لە لایەن ڕێژیمی بەشار ئەسەدەوە، دەفتەری سیاسیی حەماس کە ناوەندەکەی لە دیمەشق بوو، گوازرایەوە بۆ قەتەر و پێوەندیی ئەو ڕێکخراوەیە لەگەڵ ڕێژیمی بەشار ئەسەد پچڕا.

دووەم، پشتیوانیی حەماس لە هاوپەیمانیی عەرەبی لە شەڕی دژ بە حووسییەکاندا: ڕێبەرانی حەماس لە پێوەندی لەگەڵ پرسی یەمەندا هەمیشە ڕایانگەیاندووە کە دژایەتیی دەستێوەردانی دژە عەرەبی (واتە لە لایەن ئێرانەوە) لە یەمەندا دەکەن و پشتیوانی لە عەبدڕەببە مەنسوور هادی، سەرۆك کۆماری ئەو وڵاتە دەکەن. لە گۆڕەپانی سیاسیی دووجەمسەریی یەمەندا، ئەوە بە واتای پشتیوانی لە هاوپەیمانیی عەرەبی بە ڕێبەرایەتیی عەرەبستان، لە بەرانبەر ئێراندایە.

سێهەم، نزیکبوونی حەماسی ئیخوانی لە تورکیەی ئیخوانی: بە سەرنجدان بەوەی کە حەماس و حیزبی دەسەڵاتداری تورکیە هەر دووکیان لە ڕیزی بزووتنەوەی ئیخوانیدان، لێکنزیکبوونی ئەو دوانە تا ڕادەیەك بە ئاشکرا دەبینرێت، بەڵام دووربوونەوەی هەڵوێستەکانی ئێران و تورکیە لە یەکتر، لە پێوەندی لەگەڵ پرسەکانی ناوچە و بە تایبەتی سووریەدا، بوو بە هۆی دوورکەوتنەوەی ئەو ڕێکخراوەیە لە ئێران.

چوارەم: نزیکایەتیی زیاتر لە ڕابردووی حەماس لە عەرەبستان: چاوپێکەوتنی ساڵی ڕابردووی خالید مەشعەل و مەلیك سەلمان، شای عەرەبستان دەرخەری کۆتایی هاتنی سەردەمێکی ساردوسڕیی سێ ساڵە و دەستپێکردنی سەردەمێك لە پێوەندیی نزیکی نێوان حەماس و عەرەبستانە. ئەو چاوپێکەوتنە تەنیا چەند ڕۆژ پاش ڕێککەوتنی ناوکیی نێوان ئێران و وڵاتانی ڕۆژئاوایی و هەروەها تێکچوونی پێوەندییەکانی ئێران و عەرەبستان، زۆر گرینگ بوو.

> **حەماس وەکوو بزووتنەوەیەکی عەرەبی بەو شێوەیە دەری خستووە کە لە چاویلکەی ناسیۆنالیزمی عەرەبییەوە سەیری هێندێک لە پرسەکانی ناوچە دەکات**

پێنجەم، زاڵبوونی لایەنی ئایینی (سوننە) و نەتەوایەتی (عەرەب) بە سەر پێوەندییە سیاسییەکاندا.

شەشەم، دانوستانەکانی ساڵی ڕابردووی حەماس و ئیسراییل و هەڵوێستی نەرمنانژۆیانەتری ڕێبەرانی ئەو ڕێکخراوەیە بەرانبەر بە ئەو وڵاتە. بۆ نموونە دەربڕینەکانی ماوەیەك لەمەوپێشی مەحموود ئەلزەهار، یەکێك لە ڕێبەرانی حماس لەمەڕ ئەوەیکە ئەو ڕێکخراوەیە نایهەوێ لەگەڵ ئیسراییل بە شەڕ بێت.

حەوتەم، پێکهێنانی ڕێکخراوی جێگرەوە لە لایەن ئێرانەوە: هاوکات لەگەڵ تێکچوونی پێوەندییەکانی نێوان کۆماری ئیسلامی و حەماس، ڕێژیمی ئێران بۆ پاراستنی دەسەڵاتی خۆی لە فەلەستین، دەستبەجێ هەوڵی دا لە ئەگەری لەدەستچوونی تەواوی ئەو ڕێکخراوانەدا، ڕێکخراوی هاوتەریبی حەماس و جهادی ئیسلامیی فەلەستین (ڕێکخراوی ئەنسارولجابرین) پێك بهێنێ. ئەو مەسەلەیە بوو بە هۆی دوورکەوتنەوەی هەرچی زیاتری حەماس لە ئێران، بە جۆرێك کە تەنانەت بوو بە هۆی دەستبەسەرداگرتنی سندووقی خێرخوازیی ئێران کە لە کەرتی غەزە لە ژێر دەستی ئەو ڕێکخراوەیەدا بوو. ئەو دەستبەسەرداگرتنە لە لایەن وزارەتێکی ژێر کۆنترۆڵی حەماسەوە بە ڕێوە چوو.

هەڵبەت لەم نێوانەدا لە لایەن شرۆڤەکارانەوە هێندێك هۆکاری دیکەش بۆ ساردوسڕیی پێوەندییەکانی ئێران و حەماس لەم ساڵانەی دواییدا باس دەکرێن. بۆ نموونە، خۆئامادەکردنی ئێران بۆ گەیشتن بە ڕێککەوتنی ناوکی لەگەڵ ڕۆژئاوا و هەروەها کەمبوونەوەی داهات و سەرچاوە ماڵییەکانی ئەو وڵاتە، بەڵام بە باوەڕی نووسەری ئەم دێڕانە، ئەو هۆکارانە ناتوانن ڕاستەقینە بن، چوونکە هاوکات ئێران لە ساڵانی ڕابردوودا پشتیوانیی ماڵی و لۆجستیکیی لە چەندین ڕێکخراوی تیرۆریستیی هاوشێوە لە لوبنان و هێندێك وڵاتی دیکەی ناوچەدا (وەکوو یەمەن) کردووە.

بە کورتی دەتوانین ئاماژە بە دوو خاڵی سەرەکی بکەین کە یارمەتیدەر بوونە بۆ ئەوەی کە حەماس لە ساڵانی ڕابردوودا لە نێو گێژاوی ڕووداوەکان و ئاڵوگۆڕەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا بۆ جارێکی دیکە و جاربەجار لە ئامێزی ئێران نزیك ببێتەوە، ئەگەرچی ئەو نزیکبوونەوانە بە کاتی و زووتێپەڕ دێنە پێش چاو. بۆ نموونە:

١. ڕووخانی حکوومەتی مۆرسی و ئیخوانولموسلمین لە میسر.
٢.واژۆکرانی بەیاننامەی ئەنجومەنی هاریکاریی کەنداو لە لایەن قەتەرەوە لەمەڕ پشتیوانی نەکردن لە بزووتنەوەی ئیخوانولموسلمین کە حەماسیش بەشێکە لەو بزووتنەوەیە.

حەماس وەکوو ڕێکخراوێکی زیندوو

خێرایی ئاڵوگۆڕەکان لە پێوەندییەکانی نێوان ئێران و حەماسدا بە ڕادەی خێرایی ئاڵوگۆڕەکانی ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بووە. ئاڵوگۆڕەکانی ئەو ڕێکخراوە هاوکات لەگەڵ شەپۆلی ئاڵوگۆڕەکانی ناوچە، نیشانەی زیندوویەتیی ڕێکخراو یان بزووتنەوەن. حەماس بەو ئاڵوگۆڕانە زیندوویەتیی خۆی دەردەخات.

حەماس پێشتر لە لایەن وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا و یەکێتیی ئورووپاوە بە ڕێکخراوێکی تیرۆریستی دەهاتە ئەژمار، بەڵام بەشداریی چالاکانەی ئەو ڕێکخراوەیە لە ئاڵوگۆڕە خێراکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا بوو بە هۆی ئەوەی کە تەنیا چەند ڕۆژ پاش بڵاوبوونەوەی نامەی نوێنەرانی کۆنگرێسی ئەمریکاوە، یەکێتیی ئورووپا لە هەنگاوێکی کتوپڕ و چاوەڕواننەکراودا ڕابگەیەنێت کە حەماسی لە لیستی ڕێکخراوە تیرۆریستییەکان هێناوەتە دەرەوە.

حەماس کاتێك کە پاش کۆمەڵکوژییەکەی خێوەتگەی یەرمووك کۆتایی بە پێوەندییەکانی خۆی لەگەڵ ڕێژیمی سووریە هێنا، زۆر باش دەیزانی کە ئەوە بە واتای خەوشەهەڵگرتنی جیددیی پێوەندییەکانی ئەو ڕێکخراوەیە لەگەڵ ئێرانیش دەبێت، بەڵام بەو شێوەیە دەری خست کە خەڵکەکەی لە هەموو شتێك بۆی گرینگترن.

حەماس وەکوو بزووتنەوەیەکی عەرەبی بەو شێوەیە دەری خستووە کە لە چاویلکەی ناسیۆنالیزمی عەرەبییەوە سەیری هێندێك لە پرسەکانی ناوچە دەکات. بۆ نموونە لە مەسەلەی یەمەندا دژ بە هەر چەشنە دەستێوەردانێکی «ناعەرەبی» وەستایەوە و بەو گرتنی ئەو هەڵوێستە هێندەی دیکەش لە ئێران دوور کەوتەوە.

حەماس بە نزیکبوونەوە لە جەمسەری عەرەبستان لە ناوچەدا و گۆڕینی دەربڕینی خۆی لە بەرانبەر ئیسراییلدا، پێداگریی لە سەر حەزی خۆی بۆ بەشداریکردن لە کایە ناوچەییەکان و شوێندانەربوون لە ئاڵوگۆڕەکاندا کردەوە و بەو شێوەیە زیندوویەتیی خۆی پشتڕاست کردەوە. پێداگری لە سەر زیندوویەتی و پراگماتیست بوونی حەماس بە واتای پەسەندکردنی هەڵسوکەوت و سیاسەتی ئەو ڕێکخراوە و پاڵپشتیکردن لە داخوازییەکانی نیە، بەڵکوو تەنیا بۆ پێداگری لە سەر پێویستبوونی وەها مەیل و زیندووبیەتییەك لە نێو هەر ڕێکخراو و بزووتنەوەیەکدایە.

هاوکات بە واتای وەبیرهێنانەوەی ئەو ڕاستییەشە کە پێوەندییەکان دەکرێ درێژخایەن نەبن و هەر جۆرە ئاڵوگۆڕێك لە ئاستی ناوچەیی و جیهانیدا دەتوانێ ئاڵوگۆڕ بە سەر ئەو پێوەندییانەدا بهێنێت. «زیندوویەتیی» هەر بزووتنەوەیەك بە واتای بوونی بزووتنەوەیە دەبێت و ئەوە تاقە ڕاستییەکە کە دابڕاو و سەربەخۆ لە هەر فاکتەرێکی جیهانی و ناوچەییە.

بانکە ئوروپاییەکان بۆچی هاوکاریی ئێران ناکەن؟

شەماڵ تەرغیبی

بەشداریی کردەکیی بانک و دامەزراوە ماڵییەکان لە سیستمی بانکیی وڵاتانی بیانی و بەهێز بوونی پێوەندییە بانکییەکان لە ئاستی نێونەتەوەییدا یەکێک لە هێماکانی گەشەی ماڵیی هەر وڵاتێکە کە بۆ گەیشتن بەم مەبەستەش سیستمێکی بانکیی بەهێز پێویستە، تاکوو بتوانێ هاوتەریب لەگەڵ تێکنۆلۆژیی سەردەم و شان بە شانی بانکە پێشکەوتووەکانی جیهان هەنگاو بنێت. چاوخشاندنێکی خێرا بەسەر ئامار و داتاکان و بەراوردکردنی دۆخی ئێران لەگەڵ سیستمە نێونەتەوەییەکانی بانکی، ئەو ڕاستییەمان پیشان دەدات کە پشکی ئێران لەم بیاڤەدا زۆر زۆر کەم و بێ بایەخە. بەڵام پرسیار ئەوەیە کە بۆچی وڵاتی ئێران پاش نیزیک بە ١٠٠ ساڵ لە هەبوونی بانک و سیستمی بانکی، هێشتا ناتوانێ وەک پێویست لە نێو سیستمە نێونەتەوەییەکاندا خۆی ببینێتەوە؟

چەند ساڵ پێش ئێستا بیانوویەک بۆ وەڵامدانەوە بەم پرسیارە بوونی هەبوو کە ئەویش بریتی بوو لە چەسپاندنی گەمارۆ نێونەتەوەییەکان بۆ سەر کۆماری ئیسلامی و سیستمی دراو و بانکی ئێران. پاش لابردنی گەمارۆکان و واژۆکرانی بەرجام، ئەو فکرە لە نێو کۆمەڵگای ئێراندا بڵاو کرایەوە کە چیدیکە پەراوێزکەوتوویی و دوورخرانەوەکان بوونیان نەماوە و لەمەوبەدوا بانکە جیهانییەکان بۆخۆیان ناچار دەبن کە پێوەندیمان پێوە بگرن. ئێستا پاش تێپەڕینی نیزیک بە ١ ساڵ لەو ڕووداوە، دەبینین کە نەتەنیا گۆڕانێکی وەها هەست پێکراو ڕووی نەداوە، بەڵکوو وەک محەممەدجەواد زەریفیش دەڵێ: بانکە ئوروپاییەکان ناوێرن پێوەندیمان پێوە بگرن و هاوکاری لەگەڵ ئێران بکەن، چونکە هێشتا فەزای فکریی بیانییەکان فەزای پێش لە بەرجامە.

ئەمە یەکەمجار نیە کە گەورە بەرپرسانی تاران پاساوی لەم چەشنە بۆ داپۆشینی سیاسەتە هەڵە ئابوریی و بانکییەکانیان دەهێننەوە و ئامریکا و ڕۆژئاوا بە هۆکاری دۆخی ئاماژەبۆکراو ناو دەبەن. لە بەرانبەر ئەم قسانەی زەریفدا کە لە لەهێستان و لە چاوپێکەوتن لەگەڵ ڕۆژنامەوانان کردی، «ئادام زوبین» جێگری وەزارەتی خەزێنەداریی ئامریکا هەڵوێستی گرت و ڕایگەیاند: «ئامریکا نابێتە لەمپەڕ لە بەردەم چالاکییە بازرگانییە یاساییەکانی ئێران و ڕێگە لە دەسپێڕاگەیشتنی ئەم وڵاتە بە سەرچاوە داراییەکان ناگرین و هیچ کەسێکیش بۆ وەها کارێک هان نادەین».

لە درێژەی قسەکانیشیدا زوبین دەڵێ: هۆکاری شک و گومان یان ترسی ناوەندە نێونەتەوەییەکانی دراو بۆ هاوکاری نەکردن لەگەڵ ئێران سزادانە یەکلایەنەکانی ئامریکا بەهۆی پشتیوانی ئێران لە تێرۆریزم و تاقیکارییە موشەکییەکان نیە، بەڵکوو هۆکاری سەرەکیی ئەم هاوکاری نەکردنە بریتییە لە بوونی «گەندەڵی» سیستماتیک لەم وڵاتەدا؛ وتەیەک کە بە شێوەی ناڕاستەوخۆ لە لایەن وەزیری ئابووریی ئێرانیشەوە درکاوە؛ عەلی تەیێب نیا ڕایگەیاندووە کە ئابووریی ئێران پێش لە شۆڕشی ساڵی ٥٧ زۆر زۆر لە ئابووریی ئێستامان سەرکەوتووتر بووە. ناوبراو لە دانیشتنی بەڕێوەبەرە ماڵیاتییەکانی ئێران وتوویەتی لە ساڵی ١٣٤٠دا، نرخی گەشەی ئابووری لە سەروی ١٨٪ بووە، بەڵام لە ئێستادا لە ژێر ٣٪ەوەیە، کە ئەمە بە هۆکارگەلێکی وەک نەبوونی گەشەی بەردەوام، پشکی نێگەتیڤی کەڵک وەرگرتن، هەڵاوسانی زۆر، بەستراوەیی ئابووریی بە داهاتی نەوت و سیستمی نەخۆشی بەڕێوەبەری (کە مەبەست هەمان گەندەڵییە) هاتۆتە ئاراوە.

ماوەیەک پێش ئێستاش ئەحمەد تەوەکۆلی نوێنەری مەجلیسی ڕێژیم لە ئاخاوتنێکدا گووتبووی؛ ئەوەیکە هەڕەشە لە ئێران دەکات نە هێرشی سەربازییە، نە گەمارۆکانن، نە شۆڕشی مەخمەڵییە، بەڵکوو ئەو گەندەڵییە کە بەشێوەی سیستماتیک هەموو قوژبنەکانی وڵاتی تەنیوەتەوە.

سەبارەت بە پرسی گەندەڵی لە ئێران، کە وەک باس کرا سەرەکیترین هۆکاری هاوکاری نەکردنی سیستمە جیهانییەکانی دراوە، دەبێ بگوترێ کە ڕەگ و بناغەی سەرەکیی ئەم دیاردە، نەبوونی ئازادیی و «بەرچاوڕوونی»ە؛ بەو واتایە کە تا ئەو کاتەی ئازادیی زانیارییەکان و «بەرچاوڕوونی»ی ئابووری بوونی نەبێت، بە دڵنیاییەوە گەندەڵی هەر بوونی دەمێنێت و بەردەوامیش خۆی دەژیێنێتەوە.

بەپێی زانستی ئابووری، لە کۆمەڵگایەکدا کە زانیارییەکان بە ئاشکرا و بێ سانسۆڕکردن ئاڵوگۆڕی پێ بکرێت، لە بواری ئابوورییەوە تێچووی ئاڵوگۆڕەکان کەم دەبێتەوە و ئەو کاتەش وەها کۆمەڵگایەک بەرەو سەقامگرتوویی هەنگاو دەنێت و بوار بۆ سەرمایەدانانی بەرهەمهێنەر خۆش دەبێت، بە واتایەکی دیکە ئەگەر لە ئێراندا «بەرچاوڕوونی»ی ئابووریی زاڵ بێت، دەرەتان بۆ سەرهەڵدانی دەڵاڵ و ڕانت خۆر و ساختەکار کەم دەبێتەوە، کە واتە بە هۆی «بەرچاوڕوونی» و ئاڵوویری ئازادی زانیارییە ئابووری، کۆمەڵایەتی و فەرهەنگییەکان، جگە لە سەقامگرتوویی و ئەمنیەتی ئابووری، دەبێتە هۆی ئەوەیکە وەها کۆمەڵگایەک بەرەو ڕکەبەرایەتیی تەندروست هەنگاو بنێت کە لە کۆمەڵگایەک بەم تایبەتمەندییەوە داهێنانی ئابووریی هەڵ دەدات و ئەمەش یانی گەشەی بەردەوام.

بەم پێیە ڕوون دەبێتەوە کە هاوشێوەی زۆرێک لە سیاسەتەکانی کۆماری ئیسلامی، لە بیاڤی ئابوورییشدا، ئەوە خودی سیستم و یاساکانیەتی کە ڕێگرە لەبەردەم گەشەکردن، نەک وڵاتانی بێگانە و دوژمنە فەرزی و خەیاڵییەکانی تاران کە بە وتەی ئەوان لە هەموو کون و قوژبنێکی ژیانماندا بوونیان هەیە و لە هەلێک بۆ زەربەلێدانمان دەگەڕێن!!!

هێڵی هەژاری لە تاران٣ میلیۆن و ٥٠٠ هەزار تمەنە

لە حاڵێکدا کە گەورەبەرپرسانی حکوومەتی ئیسلامیی ئێران باس لە گەشەی ئابووری لە داهاتوویەکی نیزیکدا دەکەن، کارناسانی ئابووری پێیان وایە ئەمجۆرە قسانە کۆمەڵێک قسەی بێ نێوەڕۆکن.

غوڵامڕەزا کیامێهر، ئابووریناس، لە وتووێژ لەگەڵ هەواڵدەریی «جوان»دا ڕایگەیاندووە: بە لەبەرچاوگرتنی هەلومەرجی ئێستای ئێران و گرانیی نرخی شتومەک و خزمەتگوزارییەکان لە تاران، بنەماڵەیەک کە لە مانگدا کەمتر لە ٣.٥ میلیۆن تمەن داهاتی هەبێ، دەکەوێتە ژێر هێڵی هەژارییەوە.

هاوکات لەگەڵ وتەکانی ناوبراو، سەرۆکی یەکیەتیی کرێکارە پەیمانییەکانی ئێران، فەتحوڵڵا بەیات، ڕایگەیاندووە؛ بەپێچەوانەی داتاکانی ناوەندی ئامار کە باس لە ١میلیۆن و ٨٢٠ هەزار تمەن تێچووی مانگانەی خانەوارێکی شارنشین دەکات، ئاستی تێچووی مانگانەی خانەوارێکی کرێکاری لە ئێراندا گەیشتۆتە ٣ میلیۆن تمەن. پێشتریش لە ٧ی بانەمەڕی ئەمساڵدا، سکرتێری کانونی بەرزی ئەنجومەنە سینفییە کرێکارییەکانی ئێران ڕایگەیاندبوو کە؛ کەلێنی تێچوو و داهاتی خانەوارە کرێکارییەکان قوڵتر بۆتەوە و ٨٠٪ی کرێکارانی ئێران لە ژێر هێڵی هەژاریدا دەژین.

ڕۆژنامەکانی ئێران دۆخی شپرزەی ئابووریی ئێرانیان بە «مرگ مغزی» شوبهاندووە کە تێیدا دەرەتانی کارکردن و سەرمایەدانان بوونی نییە و لەبەرانبەریشدا، وەک «حسەین ڕاغفەر» دەڵێ: ئابووریی ئێران تووشی کۆمەڵێک بەلاڕێداچوونی بناغەیی بۆتەوە و ئەم کەمایەسییە پێکهاتەییانە وای کردووە ئابوریی ئێران نەتوانێ خۆی لەگەڵ پارامێترەکانی ئێستای دنیای ئابوری بگونجێنێ و ڕێفۆرم لە خۆیدا پێک بێنێ.

بەرپرسانی حکوومەتی: ئابووریی ئێران نەخۆشە و کێشەی جیددی بەرۆکی گرتووە

هاوکات لەگەڵ پڕوپاگەندای بەردەوامی دەزگا تەبلیغییەکانی کۆماری ئیسلامی لەمەڕ هیوادارکردنی خەڵک بە داهاتووی ئابووریی وڵات، بەرپرسانی حکوومەتی ناچار بە ئێعتراف لەمەڕ شپرزەیی دۆخی ئابووری دەبن.

وەزیری ئابووریی کۆماری ئیسلامی لە لێدوانێکدا بۆ ڕۆژنامەی «ابرار اقتصادی» دەڵێ: ئابووریی ئێران نەخۆشە و سەرەڕای ئەوەیکە لە ١٠ ساڵی ڕابردوودا ئێران داهاتی زۆری نەوتیی هەبووە، بەڵام گەشەی ئابووریمان ڕەوتی بەپێچەوانەی پێواوە.

عەلی تەیێب نیا لە کۆڕی سیاسەتی ئەرزی و دراویشدا ڕایگەیاندبوو: چەند نیگەرانی گەورە لە ڕێگەی وەدیهێنانی ئامانجە ئابوورییەکانمان بوونی هەیە کە گرینگترینیان بریتین لە بوونی کێشە و ناکۆکیی قوڵی سیاسی و باندی، نەبوونی متمانە، کێشەی دارایی، قەرزە زۆرەکانی دەوڵەت و قەتیس مانەوەی سەرمایە و داراییەکانی وڵات.

لەلایەکی دیکەشەوە سەرۆکی مەجلیسی شوورای ئیسلامیی ئێران، لە کۆنفرانسێکی خەبەریدا بە ڕۆژنامەی «تفاهم»ی گووتووە: داتەپینی ئابووری پرسێکی زۆر جیددییە لە ئێراندا و پێویستە دەوڵەت بە زووترین کات ئاوڕی جیددی لێ بداتەوە.

ئەم لێدوانانە لە کاتێکدا بڵاو دەبنەوە کە وەزارەتی سەنعەتی ئێران لە نوێترین ئاماری خۆیدا ئاشکرای کردووە؛ مۆڵەت نامە پیشەییەکان لە ساڵی ٩٤دا، بە بەراورد لەگەڵ ساڵی ٩٣، ١٤.٢٪ کەمی کردووە و پیشە سەنعەتییەکانیش ١٢٪ کەمبوونەوەیان بەخۆوە بینیوە.

هەواڵدەریی تەسنیمیش لە هەواڵێکدا بڵاوی کردەوە؛ حسەین ئەشتەری فەرماندەی هێزی ئینتزامیی کۆماری ئیسلامی، بە هەواڵنێرانی وتووە؛ ئەوەندەی کە کاڵا و شتومەکە قاچاخەکان لە سنوورە فەرمییەکانەوە هاوردە دەکرێن، لە سنورە نافەرمییەکانەوە ناهێنرێنە نێو خاکی ئێران، کە ئەمە دەرخەری بوونی سیستمی بەرتیل خواردنە لە نێو دام و دەزگا حکوومەتی و سەربازی و ئەمنیەتییەکانی ئێران و وەک ئابووریناسان دەڵێن، ئەم دیاردە کە بەشێکە لە گەندەڵیی سیستماتیک، بووەتە بەشێک لە فەرهەنگی ئیداری و ئابووریی حکوومەتی ئیسلامی.

وەزیری ئابووری: کێشە سیاسییەکانمان ناهێڵن کێشە ئابوورییەکان چارەسەر بن

وەزیری ئابووریی حکوومەتی ئیسلامیی ئێران دەڵێ؛ پڕۆژە گەورە ئابوورییەکانمان بەهۆی کێشە سیاسییەکانەوە لە پەراوێز دەخرێن و ناچنە بواری جێبەجێ کردنەوە.

عەلی تەیێب نیا لە کۆڕی سیاسەتی ئەرزی و دراودا ڕایگەیاند؛ چەند نیگەرانیی گەورە لە ڕێگەی وەدیهێنانی ئامانجە ئابوورییەکانمان بوونی هەیە کە گرینگترینیان بریتین لە بوونی کێشە و ناکۆکی قوڵی سیاسی و باندی، نەبوونی متمانە، کێشەی دارایی، قەرزە زۆرەکانی دەوڵەت و قەتیس مانەوەی سەرمایە و داراییەکانی وڵات.

ناوبراو لە شیکردنەوەی نیگەرانی یەکەمی‌دا دەڵێ: کێشە و ناکۆکییە سیاسییەکانی نێوان باند و لایەنە سیاسییەکان وای کردووە کە پرسگەلی ئابوریی وڵات بکەونە پەراوێزەوە و خۆماندوو کردنیش بە پڕۆژە کەلانە ئابوورییەکان بێ ئەنجامن.

تەیێب نیا ڕوو لە بەرپرسانی حکوومەتی دەڵێ: تەنیا ڕێگەچارەی زاڵ بوون بەسەر کێشە ئابوورییەکان بریتییە لە یەکگرتوویی فیکری — سیاسی و درک کردن بە بوونی کێشەیەکی هاوبەش و دۆزینەوە و پیادەکردنی سیاسەتێکی ئابووریی سەردەمیانە، دواتریش بە پاڕانەوەوە داوا لە هەموو باند و تاقمەکان دەکات کە نەهێڵن ڕووداوەکانی هەڵبژاردن و پەراوێزەکانی لەمپەڕ بخەنە بەردەم گەشەی ئابووری.

ئەم قسانەی وەزیری ئابووری لە کاتێکدا بڵاو دەبنەوە کە ماوەیەک پێش ئێستا ڕۆژنامەی ئیندیپێندێت لە شرۆڤەیەکدا باسی لە دۆخی شپرزەی ئابووریی ئێران کردبوو و بۆ وێنە باسی لە هەڵاوسان لە ئێراندا کردبوو کە بە نیزیک بە ٣٠٪ی خەمڵاندبوو.

بازرگانیی دەرەکیی ئێران بەردەوامە لە داچۆڕین

ئاستی بازرگانیی دەرەکیی ئێران وەک چاوەڕوان دەکرا، لە ٢ مانگی ڕابردووشدا دیسان ڕەوتی پێچەوانەی پێواوە.

هەواڵدەریی حکوومەتیی تەسنیم ئاشکرای کردووە، لە مانگەکانی خاکەلێوە و بانەمەڕی ئەمساڵدا ڕێژەی بازرگانیی دەرەکیی ئێران، ١٢میلیارد دۆلار بووە، کە بە بەراورد لەگەڵ ٢ مانگی هاوشێوەی ساڵی ڕابردوو، لە بواری بایەخەوە نیزیک بە ١٥٪ کەمی کردووە.

بەپێی ئەم ڕاپۆرتە کەمبوونەوەی ئاماژە بۆکراو لە هەردووبەشی هەناردەکردن و هاوردەدا ڕووی داوە.

پێشتریش ناوەندی گۆمرۆکی ئێران ئاشکرای کردبوو کە لە ٣٠٠ ڕۆژی یەکەمی ساڵی ٩٤دا، زیاتر لە نیوەی ئامانجە ئابوورییەکانی دەوڵەت نەهاتبوونە دی و وەزارەتەکانی پێوەندیدار بۆ پۆزەتیڤ نیشان دانی چالاکییەکانیان، بە تایبەت لە کەرتی سەنعەت و پێترۆشیمی، دەستکاریی ئامارەکانیان کردبوو.

بە گشتی لە ساڵی ٩٤دا، ڕێژەی هەناردەکردن لە ئێران ١٦.١١٪ کەمی کرد و ڕێژەی هاوردەش ٢٣٪ کەمی کردبوو؛ ئەم ئامارانەش هاوکات لەگەڵ وادە و بەڵێنییە بەردەوامەکانی بەرپرسانی کۆماری ئیسلامی لەمەڕ هەر ڕۆژ باشترکردنی دۆخی ئابووریی ئێران دێنە ئاراوە.

دارستانی سووتاو

ڕێبین

یەکەمین وێنا بۆ هەر تاکێك لە دارستان، شوێنێکی سەوز لە گەڵ چریکەی باڵندە و خوڕەی ئاو و بۆنی ژیان و هەوایەکی خاوێن و پاکە. بەڵام ساڵانێکە داگیرکەری وڵات دۆخێکی خولقاندووە کە لەگەڵ بیستنی وشەی دارستان، قرچە قرچی سووتانی جەستەی گیانلەبەر، هەوری دووکەڵ، کۆتەرەدارێکی جەستە سووتاو و ڕەشستانێکی پڕ لە مەرگمان بۆ وێنا دەکرێت.

داگیرکەر تەنیا سامانی وڵات تاڵان ناکات. داگیرکەر تەنیا هەوڵی لەناوبردنی شوناس نادات. ئەو تەنیا نایهەوێت پێوەندیی نێوان تاکەکان بپچڕێنێت و کۆمەڵگایەکی لێکدابڕاو دروست بکات. داگیر تەنانەت لە پێوەندی نێوان کۆمەڵ و سروشتیش نیگەرانە. بۆیە ئەوەی لە نێو سروشتدا بۆ تاڵانکردن هەبێت، دەیدزێت و ئەوەی بۆی نەدزرێت لە نێوی دەبات. داگیرکەر لەگەڵ جیهانی دەوروبەری خۆیشیدا مامەڵەچییەکی فێلبازە. ئەگەرچی جیهانی دەرەوەش زۆربەیان هەر لە ڕەگەزی خۆدی ئەون.

ڕۆژی ٥ی ژووەن لە لایەن ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکانەوە وەکوو ڕۆژی جیهانیی ژینگە (World Environment Day) ناودێر کراوە. ئامانج لە دیاریکردنی ئەم ڕۆژە بردنەسەرەوەی ئاستی زانیاری خەڵك بۆ پارێزگاری لە ژینگە و هاندانی سیاسەتوانان بە مەبەستی دانی بڕیاری شیاو لە هەمبەر لەناوچوونی ژینگە و گیانلەبەراندایە.

زنجیرە شاخەکانی زاگرۆس، واتە خاکی کوردستانی ڕۆژهەڵات، ساڵ نیە ئاگری تێبەر نەدرێت و دارستان و لێڕەوارەکانی نەسووتێندرێت. ساڵ نیە کە بەرپرسانی دەسەڵاتی داگیرکەر لە کوردستان وادە و بەڵێنی پووچەڵ بە خەڵك نەدەن.

ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی خۆی پابەند بە هەموو کۆنوانسیۆن و بڕیارنامە نێونەتەوەییەکان دەزانێت، بەڵام لە کردەوەدا هیچ هەنگاوێك بۆ جێبەجێکردنیان هەڵناگرێت و هەر گرنگیشیی پێ نادات.

ساڵ دێت و دەڕوات و سووتماکی شاخ و لێڕەواری ئەم خاکە هەر بەردەوامە و ڕووبەرەکەشی تا دێت بەربڵاوتر دەبێت. دەستی پشتی ئەم ئاگرکەوتنەوانەش ئیدی نەك بۆ هەموو لایەك دیارە، بەڵکوو بەرپرسانی ڕێژیمیش خەریکن خۆیان دانی پێدا دەنێن.

ڕۆژانێك ئەگەر بگوترایەت دەست و پێوەندییەکانی کۆماری ئیسلامی بە هۆی بوونی حزووری هێزی پێشمەرگە لە شاخەکانی کوردستان، ئاگر لە دارستان و لێڕەوارەکان بەردەدەن، کەواسوورانی بەرلەشکر و بە ناو ئیلیت دەبوونە دەمڕاستی ڕێژیم و هەزار پاساویان بۆ دەهێنایەوە و هێرشیان دەکردە سەر ئەو میدیا و ڕۆژنامەوانانەی کە وەها هەواڵێکیان بڵاو دەکردەوە.

لە ڕێکەوتی ٤ی جۆزەردانی ساڵی پار، هەواڵدەریی «ایلنا» وتوێژێکی لە گەڵ سەرهەنگ «قاسم سبز علی» فەرماندەری یەکەی پاراستنی ڕێکخراوی دارستانەکانی وڵات بڵاو کردەوە کە ناوبراو لەوێ وێڕای دانپێدانان بەوە کە پارێزگاکانی کوردستان و ئیلام زۆرترین هەژماری ئاگرکەوتنەوەی بە ئەنقەستی دارستانەکانیان هەیە، لەمەڕ هۆکارەکانی ئاگرکەوتنەوە گوتبووی: «هۆکاری ئاگرتێبەردانی بەئەنقەست لە پارێزگا سنوورییەکانی وەك سنە و ئیلام حزووری عەشیرە و خێڵ و گرووهەکەکانە (مەبەستی پێشمەرگەکانی پارتە سیاسییە کوردەکانی دژبەری ڕێژیمی ئێرانە).

لە ساڵی ١٣٩٣دا، بەپێی ئاماری ئاژانسی کوردپا، ٢٣٥ حاڵەتی ئاگرکەوتنەوە لە کوردستانی ڕۆژهەڵات تۆمار کرابوو کە ١٧٤ حاڵەتی تایبەت بە پارێزگای سنە، ٣٧ حاڵەت لە کرماشان، ١٧ حاڵەت ورمێ و ٧ حاڵەت لە پارێزگاری ئیلام ڕووی دابوو.

لە هەوڵدان بۆ کوژاندنەوەی ئەم ئاگرکەوتنانەدا، دامودەزگاکانی ڕێژیم نەك بەشدار نەبوون، بەڵکوو ڕێگر بوون لە بەرانبەر ڕێکخراوە ژینگەپارێزەکان کە خەڵکێکی دڵسۆز بە دڵخواز دایانمەزراندبوو.

چالاکانی ژینگەپارێز و ئەندامانی خودی ئەم ڕێکخراوانە، زۆرجار لە وتوێژەکانیان لە گەڵ میدیاکان باسیان لەوە کردووە کە دەستێکی شاراوە لە پشت ئەم ئاگرکەوتنانەوە هەیە و زۆرجار هێماکان ڕوو لە دەسەڵاتی داگیرکەر و سپای پاسداران بووە.

لە ساڵی ٩٤دا، تەنیا لە شاری مەریوان ٢٤٠ حاڵەت، بانە ١٢٨ حاڵەت، کرماشان و ئیلام ٥٣ حاڵەت، خانێ ٨ حاڵەت و شوێنەکانی دیکەی کوردستان ٣٧ حاڵەتی ئاگرکەوتنەوە تۆمار کراوە.

کارتێکەریی ئەم سووتماکە لە سەر ژینگەی کوردستان زۆر مەترسیدارە و هەڕەشەی لە ناوچوونی ژینگە بۆ نەوەکانی داهاتوو لە ئارادایە. جیا لە سووتان و لەناوچوونی دار و لێڕەوار و گژ و گیا، دەیان گیانلەبەر و پەلەوەر یان دەسووتێن یاکوو سەرگەردان و بە ناچار ئەو شوێنانە بە جێدەهێڵین و ئەمەش مەترسیی لە ناوچوونی جۆرە دەگمەنەکانی لە گەڵە.

بەپێی ڕاپۆرتی ماڵپەڕی کوردستان میدیا (ڕێکەوتی ١١ی پووشپەڕی ١٣٩٤)، کارگێڕی گشتیی سەرچاوە سروشتیەکانی پارێزگای سنە گوتبووی کە زیاتر لە ٣٥٠ هێکتار لە دارستانەکانی شاری مەریوان لە ئاگردا سووتاون.

هەروەها چالاکانی ژینگەپارێز باسیان لەوە کردبوو کە ٢٠ لە سەدی دارستانەکانی بەڕووی کوردستان بە هۆی ئاگرکەوتنەوە و بۆ هەمیشە توانای ڕۆنانیان نەماوە. هەر لەم ڕاپۆرتەدا ئەم بەرپرسە گوتبووی کە کۆپترێك بۆ گواستنەوەی هێزی تایبەت بۆ کوژاندنەوەی ئاگر لە پارێزگای سنە بوونی نیە.

ماڵپەڕی حکوومەتیی تابناك، ٤ی جۆزەردانی ئەمساڵ لە زاری «محەممەد ڕەزا مرواریـد» پارێزگاری پارێزگای ئیلامەوە بڵاوی کردەوە کە؛ زیادبوونی هەژماری ئاگرکەوتنە لە دارستانەکانی ئیلام لە ساڵی ٩٤دا، پرسیار هەڵگرە و بە هیچ شێوەیەك سروشتی نیە. ناوبراویش دیسانەوە باسی لە نەبوونی کۆپترێك بۆ گواستنەوەی هێزی تایبەت لە ئیلام کردبوو.

دەسەڵاتانی داگیرکەر باش دەزانن کە گەمە لەگەڵ هزری گشتی بکەن. خۆیان ئافرێنەری ڕووداوەکانن و ڕووداوەکان تا سنووری کارەسات دەبەن، ئەگەرچی خۆیان هەر لە سەرەتادا توانایی و کەرەستەی پێشگرتن لە ڕوودانی ڕووداوەکان و کۆنترۆڵکردنیان هەیە، بەڵام لە پشتی خولقاندنی ڕووداوەکانەوە، مەبەستێکی نگریس نووستووە.

هەروەك لە سەرەوە باسمان کرد و فەرماندەری یەکەی پاراستنی ڕێکخراوی دارستانەکانی وڵاتیش دانی پێدا نابوو، یەکێك لە هۆکارەکانی ئاگرکەوتنەوەکان بوونی پێشمەرگەکانی پارتە کوردییەکانی دژبەری ڕێژیمە لە ناوچەدا. بەڵام ئەوان بکەر و ئەنجامدەری ئەم کارەساتە نین. ڕێژیم دەیهەوێت بە لەناوبردنی دارستان و لێڕەوارەکان شوێنی حەشاردان و حەسانەوەی ئەوان لە ناوببات و هەروەها خەریکی دروستکردنی بەستێنێکە کە وەها نیشان بدات کە ئەمە بەرهەمی کردەوەی ئەوانە. ئەگەر ئەوان واتە پێشمەرگە ئەنجامدەریشی نەبن بە هۆی ئەوانەوەیە کە ژینگەی کوردستان دەسووتێندرێت و لەناو دەچێت. بەڵام کۆماری ئیسلامی لە کوێ و ڕاستگۆیی و دڵسۆزی بۆ خەڵکی کوردستان لە کوێ؟ تۆ بڵێی گۆلی زرێبار، ئاوی کانی بڵ، گۆلی ورمێ، تاقۆسانی کرماشان، سەراو نیلووفەری کرماشان و .... هەمووی هەوارگەی پێشمەرگە بێت کە ڕێژیم هێدی هێدی خەریکی لەناوبردنیانە. دژایەتی کردنی دەسەڵاتی داگیرکەری کۆماری ئیسلامی لە گەڵ گەلی کورد، ڕاستیەکی حاشاهەڵنەگرە، بێشك لە تاران کورد نەك هاووڵاتی بەڵکوو دوژمنێکی هەمیشەییە. سەرکوت دەبێت هەمیشە وانەی یەکەم لە هەڵسوکەوت و بەرەوڕووبوونەوە لە گەڵ وان بێت. بیرکردنەوە لە تاران ئاوەهایە و ئەمەش هەم پاشخانێکی مێژوویی هەیە و هەمیش گوتارێکی گشتگیر و بیچم گرتووە. کوردی هاووڵاتی لە لای وان هەوسار لە ملێکی بێ شوناسی شوێنکەوتووی خواست و داخوازییەکانی ئەوانە.

پیلانەکانی ڕێژیم بۆ هەرچی زیاتر لە ناوبردنی سامان و سروشتی کوردستان و تواندنەوەی زمان و شوناس و کولتووری کوردستان هەر بەردەوامە و بێگومان پلانێکی درێژخایەن و کار لەسەرکراوە.

لە ناوبردنی ژینگە و ڕووتاندنەوەی شاخەکانی کوردستان، بەشێك لەم پیلانە نگریسەیە. تۆ بڵێی ڕێژیمێك کە ڕۆژانە دەیان تۆن چەك و چۆڵی سەربازی بۆ لۆبنان و عێراق و سووریە و یەمەن و ... بەڕێ دەکات، توانای دابینکردنی دوو کۆپتری بۆ ئیلام و سنە نەبێت.

ڕێژیمێك کە سەدان هەزار هێزی سەربازیی لە کوردستان جێگیر کردووە و لەسەر هەر تەپۆڵکە و شاخێکی کوردستان پێگەیەکی سەربازیی دروستکردووە و بە میلیارد پارە بۆ بە بەسیج کردنی خەڵك خەرج دەکات، توانایی دابینکردنی چەن کەرەستە و ماشینێکی ئاگرکوژێنەوەی نەبێت.

دەبێت تێبفکرین، بەها و نرخی خۆمان واتە کوردستانیان لە لای ڕێژیم بزانین. لە دروشم و پڕوپاگەندەکان گەڕێین و کردەوەکان ببینین. پرسیار بکەین تۆ بڵێی لوبنان و کەربلا و نەجەف نزیکتر بێت لە تاران یان سنە و کرماشان؟ ئەوان ساڵانێکە لەگەڵ ئەمە ڕاهاتوون کە ئێمە برا و یار و دۆستی ئەوان نین؟

چالاکانی ژینگەپارێز و ئەندامانی خودی ئەم ڕێکخراوانە، زۆرجار لە وتوێژەکانیان لە گەڵ میدیاکان باسیان لەوە کردووە کە دەستێکی شاراوە لە پشت ئەم ئاگرکەوتنانەوە هەیە و زۆرجار هێماکان ڕوو لە دەسەڵاتی داگیرکەر و سپای پاسداران بووە.

ژینگەی کوردستان

لە هەر چوار پارێزگاکەی کوردستانی ئێران زیاتر لە یەک میلیۆن و شەشسەد و چل و یەک هێکتار لێڕەوار بوونی هەیە، کە ئیلام بە ٦٤٠ هەزار هێکتار و ورمێش بە ١٠١ هەزار هێکتار، زۆرترین و کەمترین ڕووبەریان لەو سەرچاوە سروشتییە گرتۆتەوە.

بەڕوو، وەن، گۆییژ، هەرمێ و بادامی کێوی لە گرینگترین دار و درەختی ئەو ڕووبەرەیە کە لێڕەوارەکانی کوردستان پێکدێنێ و بەپێی ئامارە نیوە فەرمییەکان، نزیک بە ٩٠ی٪ کۆی لێڕەوارەکانن.

سەبارەت بە بەڕوو هەندێ زانیاری هەن کە بریتین لە:

١ـ لە سەرووی ٥٠٠ ساڵ دەمێنێ و هەندێ جار بۆ ١٥٠٠ ساڵیش تەمەنی درێژ دەبێتەوە.
٢ـ باڵای تاکوو ٥٠ میتر هەڵدەکشێت و ڕۆژانە دەتوانێ زیاتر لە ١٥٠ لیتر ئاو هەڵمژێت.
٣ـ زۆرێک لە گیانلەبەرانی وەک کۆتر، بەراز، ئاسکە کێوی، سمۆرە، مشک و... لە مێوەکەی کەڵک وەردەگرن.
٤ـ هێمای هێز و خۆڕاگرییە بە چەشنێک کە لە وڵاتانی وەک ئاڵمان، لەهستان، لیتۆنی و فەڕانسە بە «ڕووەکی نەتەوەیی» ناسراوە و لە پلەبەندیی ئەفسەرانی ئەڕتەشی ئامریکادا کەڵک لە هێمای گەڵاکەی وەرگیراوە.

سەبارەت بە فرەچەشنیی گیانلەبەرانیشی، ئامار و سەرژمێرییەکان باس لەم چەشنانە دەکەن:

ـ زیاتر لە ٥٠ چەشن مەمکدار
ـ ٢٢٥ چەشن لە باڵندەکان
ـ خزۆکەکانیش خۆیان لە ٥٥ چەشن پێکدێن
ـ ماسییەکان لەسەرووی ٣٣ چەشنن
ـ هەروەها وشکاوەکی (دو زیست)ـەکان لە ١٢ چەشن پێکدێن.

لە نوێترین ڕاپۆرتی چالاکانی ژینگە و بەڕێوەبەرایەتییەکانی پاراستنی ژینگە لەو چوار پارێزگایە، لانیکەم ١٥ گیانلەبەر لە بەرەبەرەی پاشەبڕ بووندان.

پڵنگ، داڵە کەرخۆر، ئاسک، کەڵ، گەوەزن، چیرگ، ڕێوی، بەرانەکێوی، داڵی مارخۆر، سەگی ئاوی، سمۆرە، ماری ئەفعی، مراوی سەرسپی و پۆڕ، ناوی ئەو چەشنە گیانلەبەرانن کە یان لەناوچوون یان ئەگەری لەناوچوونیان لە ئارادایە.

لەبارەی ئەو هۆکارانەی کە مەترسی زۆرجیددی بۆ ژینگە و ژیانی وەحشی کوردستان پێکدێنن، دەتوانیی هێما بۆ ئاگرکەوتنەوە، وشکەساڵی، ڕاوی بێسەرەوبەرە، خۆڵبارین، مین و کەرەستەی شەڕ لە سنوورەکان، کەمیی ژینگەوان، بەڕێوەبەریی لاواز، پەرەپێدانی کشتوکاڵ و ... بکەین.

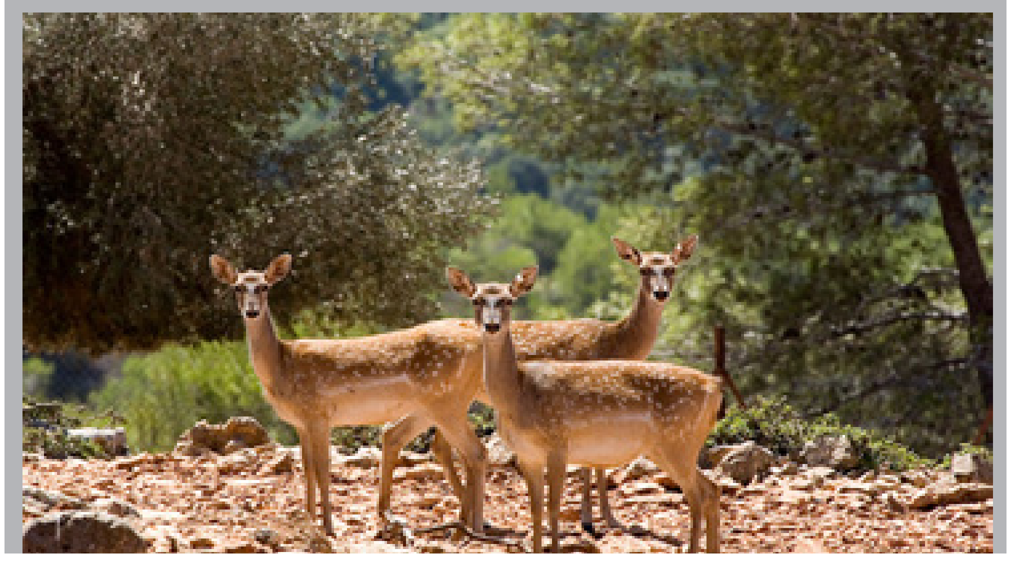

تاڵ، هاوارێک بۆ یەکگرتن (ئاوڕێک لەمەڕ مۆسیقا و ڕاسانی زاگرۆس)

شارام میرزایی
و: ئەرسەلان یارئەحمەدی

دوای دامەزراندنی حیزبی دێموکرات و ڕاگەیاندنی کۆماری کوردستان لە ساڵی ١٣٢٤ی هەتاوی‌دا، بزووتنەوەی ئازادیخوازیی کورد چووە نێو قۆناغێکی نوێی خەباتی مافخوازانەی خۆی کە تایبەتمەندیی سەرەکیی ئەو قۆناغە، سیستماتیک بوون و چوارچێوەدار بوونی داواکاری و ئارمانجەکانی ئەم خەڵکە لە لایەک و هاوئاهەنگ بوون لەگەڵ ئاڵوگۆڕەکانی دونیای مۆدێڕن لە لایەکی دیکەوەوە بوو.

کوردەکان کە لە ماوەی دەسەڵاتداریی ڕەزاخاندا، ژینۆسایدی بەربڵاوی لوڕەکان و بوردمانی خوڕەم‌ئاوا و سەرکوتی بەربڵاوی بزووتنەوە نارەزایەتییەکانی خۆیان لە ناوچەکانی دیکە بینی بوو، لە نەبوونی هاوئاهەنگی نێوان بزووتنەوەکان و جووڵانەوە جیاجیاکان نارازی بوون و بەدەستیەوە و دەیاننالاند، کێشەیەک کە ڕۆشنبیران و چالاکانی سیاسیی کورد بە ڕوونی دەیانبینی و هەوڵی چارەسەرکردنیان بۆ دەدا، هەتا ئەوەی کە لە ساڵەکانی کۆتایی شەڕی دووهەمی جیهانی و لە بۆشایی حکوومەتی ناوەندی لە کوردستان کەڵکیان وەرگرت و لە چوارچێوەی حیزبێکی مودێڕنی دێموکراتیکدا، ئەم ئاواتە لەمێژینەیەی کوردەکان هاتەدی.

حیزبی دێموکرات وەکوو دامەزرێنەری کۆماری کوردستان لە ماوەی ١١ مانگ ئەزموونی دەسەڵاتداریی خۆی، لە هەموو ئامرازە پێشکەوتوو و بەردەستەکان بۆ پەرەپێدانی فەرهەنگی نەتەوەیی ـ دێموکراتیک و بردنەسەرەوەی ئاستی زانیاریی نەتەوەیی کەڵکی وەرگرت کە بەو هۆیەوە بینیمان جووڵانەوە شوناسخوازانە و مافخوازانەکانی کورد لە بەشەکانی دیکەی زاگرۆس گەشەی سەند، بەڵام تەمەنی کورتی کۆماری کوردستان ئەو دەرەتانەی نەڕەخساند کە چالاکانی سیاسیی کورد بتوانن بە گشتی هەموو ئیمکاناتەکانی حکوومەت بخەنە خزمەت بەرژەوەندییە نەتەوەییەکان.

ئەزموونی کوردستان و چەندین ساڵ بەربەرەکانێ و خەبات، تیۆریسیەنە پراگماتیستەکانی کوردی هێنایە سەر ئەو بڕوایە کە کەڵک وەرگرتن لە هێزی هونەر، ئەویش لە نێو خەڵکانێک کە فەرهەنگ و هونەریان لە ماوەی چەند سەدەی ڕابردوودا، یەکێک لە سەرەکیترین چەکەکانیان بۆ بەرەنگاری بووە، دەتوانێ بۆ هاندانی خەڵک بۆ خەبات و هاوئاهەنگیی نێوخۆیی کاریگەری هەبێت. هەر لەو پەیوەندییەدا بوو کە دوکتور قاسملوو -دامەزرێنەری سەرەکیی بزووتنەوەی مۆدێڕن و ئاوانگاردی کوردستان،- بەردەوام پێداگری لەسەر هەبوون و بەرهەمهێنانی هونەری بەڵێندەر بە کۆمەڵگا و خەباتی مرۆیی، دەکردەوە.

زاگرۆس ، تاڵ و ساڵەکانی سەرکوت

بەپێی بەڵگە مێژووییەکان کە لە کاتی داگیرکردنی کوردستان بە دەستی ئاشوورییەکان دەست کەوتووە، بە کۆیلە گیرانی ژنان و پیاوانی زاگرۆس و کۆچی زۆرەملی ئەو خەڵکە بۆ نیشتمانی ئاشوورییەکان بە مەبەستی خزمەت بە ئیمپراتۆریی ترس و دڵەڕاوکێ، موسیقا و ئاواز تەنیا چەک و ئامرازی خەبات و ڕێگای پاراستنی شوناس و فەرهەنگ و هەروەها گرینگترین چەک لە بەرانبەر بێ‌هیوایی‌دا بووە. لەوکاتەوە هەتا ئێستا موسیقا و ئاواز لە نێو کوردەکاندا وەکوو چەکێکی بەرنگاری بەکار هاتووە و ئێستاش وەک خۆی ماوەتەوە. ڕاستییەک کە ئەوڕۆ دەتوانین لە نێو چووکەترین جەماوەری کوردەکانی دوور لە نیشتمان بە ڕوونی ببینین. موسیقای کوردەکانی خۆراسان، کوردانی قەزوێن، کوردەکانی باشووری ئێران و ناوچەی بەندەرییەکان، لە وێنە بەرچاوەکانی ئەم ڕەوتە بە ئەژمار دێن. ڕەوتێکی «ناخودئاگاه» و سەرکی کە شوێنپێی ژێنێتیکییەکەی دەتوانین لە قووڵایی مێژووی ئەم نەتەوەیەدا بەشوێنیدا بگەڕێین.

سەرکوتی کوردەکان لە دەستپێکی ئەم سەدەیەدا بەتایبەت لەلوڕستان، بووە هۆی سەرهەڵدانی جۆرێکی موسیقای خەباتگێڕانە و شۆڕشگێڕانە لە نێوان ئەو خەڵکەدا، کە بەهۆی بەربڵاویی ژینۆساید و دواتر بیچم گرتنی خولی نوێی ئاسمیلاسیۆنی فەرهەنگی، نەیتوانی بەئەنجام بگات و تەنیا وەکوو فولکلۆر درێژەی بە ژیانی خۆی دا، هەتا ڕەزا سەقایی وەکوو مەسیحی زاگرۆس پێی نایە نێو هونەری زاگرۆس و بە دەنگی خۆی گیانێکی نوێی بەخشییە ئەم نەتەوەیە. ئەو نەک هەر چالاکی سیاسی نەبوو، بەڵکوو لەهەرچەشنە بیرۆکەیەکی سیاسیش بەدوور بوو، بەڵام پاکیی و پاراوی موسیقاکەی کە لە قۆناغێکی پڕ لە دڵەڕاوکێ و ترسدا سەری هەڵدابوو، بەشێوەیەکی سیستماتیک چووە بازنەی سیاسی ـ کۆمەڵایەتی و ئەرکی سەرەکیشی بردنەسەرەوەی ئاستی زانیاریی خەڵکەکەیەتی بە نیسبەت ئەوەی کە لەدەستیان دابوو، واتە زانیاری بە نیسبەت هەبوون و شوناسی خۆیان. ڕەزا سەقایی لەو ڕێگایەدا بە باشترین شێوە جووڵایەوە و بەردی بناغەی بزووتنەوەی شوناسخوازانەی خەڵکەکەی دانا.

شارام نازری یەکێکی دیکە لە خەباتکارانی ئەم ڕێگایەیە، بێ‌گومان ناوبراو سەرەتا بۆ ئەم مەبەستە نەهاتە نێو موسیقاوە، بەڵام لەو ڕوانگەوە کە هەر بەرزە مرۆڤێک «پیاوی قۆناغی خۆیەتی»، لە ڕەوتی گەشەی موسیقا و زەینی خۆیدا دەستی دایە گرێدانی موسیقا و ئەوەی کە مرۆڤایەتی لە زاگرۆسدا دەیهەویست. ئەو لەم ڕێگایەدا بە بڵاوکردنەوەی «شانامەی کوردی» یان هەمان « ئاوازی ئەساتیر»، ئەوپەڕی پێبەند بوونی هونەری خۆی کێشا بە ڕوخساری ناوەندە هزری ـ فاشیستییەکاندا و لە دەیەی ٧٠دا شەپۆلێکی نوێی بزووتنەوەی شوناسخوازانە لە نێوان کوردانی کرماشان، ئیلام و لوڕستاندا دەست پێ‌کرد. نازری بۆ شۆڕشگێڕانەتر کردنی هونەری خۆی، زیاتر لە موسیقای یارسان کەڵکی وەردەگرت و لەو ڕووەوە کە خۆی لەگەڵ ئەو موسیقایە گەورە ببوو، بەڕاستی زۆر بەجێ و شیاو کەڵکی لەو موسیقایە وەرگرت.

لە لایەکی دیکەوە، موسیقای یارسان هەر لە سەدەکانی ڕابردووەوە بەرەنگاری داگیرکەرانی کوردستان بووەتەوە و بە ئۆرگانیزە کردنی «مەقامە» خۆجێییەکانی کوردستان، هەنگاوی ناوەتە نێو ڕەوتێکی شۆڕشگێڕانە و لە هەر سەدەیەکدا بەرزە مرۆڤێکی هێناوەتە نێو ئەو گۆڕەپانەوە. عەلی ئەکبەر مورادی کە بە خستنەڕووی مۆسیقای کۆنی یارسان و دەرخستنی زاتی مرۆیی و شۆڕشگێڕانەی ئەو مۆسیقایە و ناساندنی بە جیلی ئەمڕۆ، تەواو کردنی بەشێک لە نهێنیی هونەری زاگرۆسی بە ئەستۆ گرتووە.

لەو نێوانەدا، کەیهان کەلهوڕ و کەمانچەکەی نوێنەرایەتیی جیلێک دەکەن کە تەکامولی شعووری نەتەوەیی و بەکارهێنانی ئاکادمیکی موسیقای لێکداوە و لەنێوچوونی هیواکانی نەتەوەکەی لە بەرهەمێکی بێ‌وێنە و پێبەند بەناوی «شاری خامۆش» دەکاتە ئاواز. بەرهەمێک کە ووەکوو شەقەزللە، ڕووخساری مرۆڤی خەوتووی جیهانی ئێمەی کردووەتە ئامانج و بۆنی «خەردەل» و مردن، کەشێکی وەهمیی تێدا دەخولقێنێ.

ئەو کە خۆی قوربانیی شەڕە و بنەماڵەکەی بە هۆی ئەو بەڵا ماڵ وێرانکەرەوە لەدەست داوە، ئاوازی غەمهێنەری کەمانچەکەی دەکاتە گەرووی بێ‌دەنگی هەڵەبجەوە، هەتا ئەمجارەیان دەنگی حەقخوازانەی کوردستان لە ڕێگای گەرووی برینداری هونەری کرماشانەوە بە گوێی خەڵکی جیهان بگەیەنێت. لە ڕاستی‌دا دەتوانین شاری خامۆش وەکوو خاڵێکی وەرچەرخان لە موسیقای ئەم بەشە لە زاگرۆس چاو لێ‌بکەین کە هەواڵی ڕاسانی جیلێکی پێیە کە دەتوانێت لە هەموو ئامرازەکان بۆ گەیشتن بە ئازادی و هەبوونی ژیانێکی ئینسانی کەڵک وەر بگرێت.

بەڵام، کاری هاوبەشی ئیرەج فەرەج‌پوور و شاهۆ عەندەلیبی لە چوارچێوەی گرووپی «تاڵ» دەرخەری ئەو ڕاستیانەیە لە کۆمەڵگای زاگرۆسدا و هەروەها داواکاریی جیلێکی نوێی کوردەکانە کە لە ڕێگای شوناسخوازیی و ماف ویستی‌دا، هەنگاویان هەڵێناوەتەوە. ئەوان لە بزووتنەوە بەردەوام و بەرفراوانەکانی نەتەوەکەیان لە سەدەی ڕابردوودا تێگەیشتوون و بە کۆڵەبارێکی ئەزموون و ناسیاری، ئیدی نایانهەوێ وەکوو باو و باپیرانیان، وەکوو نەتەوەیەکی جیا هەستنەوە و شۆڕش هەڵگیرسێنن. ئەگەر هونەر بە کاردانەوەی دونیای دەورووبەری خۆمان بزانین، بێ‌گومان کارە هاوبەشەکانی گرووپی «تاڵ» (لوڕی_سۆرانی) دەنگی جیلێکە کە دەیهەوێ بزووتنەوەی ئازادیخوازیی و مافویستانەی کوردستان لە هەموو شوێنەکانی ئەم نیشتمانە بە بێ لەبەرچاو گرتنی ئایین، هۆز و تایفە و لە چوارچێوەیەکی یەکانگیر وئامانجدار، بە هەموو هێزی خۆیەوە بەرەو پێش بڕوات هەتا بتوانێ هیوا و ویستی نەتەوەیەک کە چەندین سەدەیە دەچەوسێتەوە وەدی بێنن و بە ئازادی بگەن.

فەرەج‌پوور و عەندەلیبی لە کۆی کارەکانی خۆیاندا ئاوازگەلێکیان هەڵبژاردووە و خوێندوویانە کە لە زۆربەی ناوچەکانی زاگرۆس هاوبەشە و ئاشنایە بە گوێی بەردەنگ و لە ماوەی سەدەکانی ڕابردوودا، لە «ناخی» ئەم خەڵکەدا بیچمی گرتووە . دژکردەوەیەکی هونەری، بەڵام بە تەواوەتی پێبەند و وروژێنەر کە بەردەنگی خۆی کردووەتە ئامانجی ڕاستەوخۆ و سکاڵای لە دۆخی هەنووکەیی و جیایی ئەوان لە خەبات و تێکۆشان هەیە.

لە ئیلام نەدوێن، شووشەی ناسکی فاشیزم درز هەڵدەگرێت

کەیهان یووسفی

لای ڕەوتە سیاسییەکان، ڕووناکبیران، گرووپە دژبەرەکان و ... باسکردن لە ئێش و ئازاری نەتەوە ستەملێکراوەکانی ئێران نە گرنگیی هەیە و نە کڕیار. بۆ ئەوانیش دەرگا لە سەر هەمان گێژەنە دەسووڕێ کە بۆ دەسەڵات دەسووڕێت.

فاشیزم نە تەنیا لە نێو ئەواندا، بەڵکوو لە نێوان زۆرینەی هەرەزۆری هاووڵاتیانی ئاسایی نەتەوەی باڵادەستیشدا بیچمی گرتووە. کۆدەنگییەك لە نێو هەموویاندا بوونی هەیە و هەموو هاوڕان کە کۆمەڵگای غەیری ئەوان دەبێت هەژار و دواکەوتوو بێت و هەردەنگێکی مافخوازی ئەم نەتەوانە دەبێت سەرکوت بکرێت. سامانی ئەم سەرزەوینانە بە مافی بێ ئەملاو ئەولای خۆیان دەزانن، نەك دانیشتوانی ئەو شوێنانە.

ئەم چەشنە تێڕوانینە خاڵی هاوبەشی کۆماری ئیسلامی و ئۆپۆزیسیۆنە ناوەندگەراکەیەتی. ڕێژیم سامانی ئەم ناوچانە هەڵدەلووشێ تا لە یەزد و ئیسفەهان و تاران کارگە و شارەدێی پیشەسازی، بنکەی ناوکی و ... دروست بکات. نەوت و گاز و ...هتدی ئەم ناوچانە تاڵان دەکات تا پارەکەی یان بچێتە سەر حسێبی بانکیی بەرپرسە خاوەن دەسەڵاتەکان یان بکرێتە تێچووی لقوپۆپە تیرۆریستەکانی ڕێژیم لە لوبنان و فەلەستین و یەمەن و سووریا و عێراق و ...، ئۆپۆزیسیۆنی ناوەندگەرا و ڕووناکبیری فاشیستیش بێدەنگییان هەڵبژاردووە و هەر ئاوڕیشی لێ نادەنەوە.

ڕێژیم پەرە بە هەژاری و دواکەوتوویی دەدات، بژاردە و چالاکەکان دەستبەسەر دەکات، لە جیاتی کارگە و سەرمایەگوزاری، کرێکاران و کاسبکاران دەداتە بەر ڕێژنەی گوللە تا بەم چەشنە تەمەنی نگریسی خۆی درێژتر بکاتەوە.

ئیلام لای ئێرانیەکان سەرزەمینێکی لەبیر کراوە. سەرزەمینێك کە دانیشتوانەکەی ٨ ساڵ تاوانی زێدەخوازیی خومەینییان دایەوە و دوای کۆتایی هاتنی شەڕیش، هەم ئاماری بێکاری سەری گەیشتە عەرش و هەمیش خۆکوژیی و خۆسووتاندن لەم پارێزگایە پلەی جیهانیی بەدەست هێنا.

«ئیلیتەکان و خەڵکی بەتوانای خۆجێیی لە ئیلام کۆچ دەکەن و لە ماوەی ٥ ساڵی ڕابردوودا، ٥٠ هەزار لە حەشیمەتی ئەو پارێزگایە کەمی کردووە»، ئەمە وتەکانی محەممەد ڕەزا مروارید پارێزگاری ئەوکاتی ئیلامە لە چاوپێکەوتنێك لە گەڵ هەواڵدەریی حکوومەتیی» مهر « لە ڕێکەوتی ٢٦ی خەرمانانی ساڵی ی١٣٩٣ هەتاویدا.

ماڵپەڕی حکوومەتیی «تابناك» بە گێڕانەوە لە زاری سەرۆکی ڕێکخراوی پیشەسازی، کانگاکان و تیجارەتی ئیلام نووسیبووی: سەرچاوە مەزنەکانی گاز و نەوتی ئیلام لە گەڵ وڵاتی قەتەر یەکسانە. (١٣ اردیبهشت ١٣٩٣) تابناك هەروەها نووسیبووی کە پارێزگای ئیلام خاوەنی ١٤ تریلیۆن میتری سێ جا گاز و زیاتر لە ١٧ میلیارد بەرمیل پاشکەوتی نەوتیە.

ماڵپەڕی businessinsider لە ڕێکەوتی ١٣ جوولای ٢٠١٥دا، پێرستی ٢٣ وڵاتی دەوڵەمەندی جیهانی بڵاو کردەوە کە وڵاتی قەتەری بە داهاتی سەرانەی نەتەوەیی ١٠٥٠٩١,٤٢ دۆلار، وەکوو دەوڵەمەندترین وڵاتی جیهان ناساندووە.

پارێزگای ئیلام کە سەرچاوە نەوتی و گازییەکەی بەپێی لێدوانی بەرپرسانی پلەبەرزی ڕێژیم یەکسانە لە گەڵ دەوڵەمەندترین وڵاتی جیهان و لە بواری حەشیمەتیشەوە، حەشیمەتی کەمترە لە وڵاتی قەتەر، پەلەی یەکەمی بێکاری لە ئێراندا هەیە.

هەواڵدەریی حکوومەتیی «تسنیم» بە بڵاوکردنەوەی هەواڵێك لە ژێرناوی «بێدادی بێکاری، نرخی ٤٠ لەسەد لە پارێزگای ئیلام (١٦ی دی ١٣٩٤ _ ٠٥:٣٠)، نرخی بێکاریی لەم پارێزگایەی بە ٤٠ لە سەد ئەژمار کردووە.

ماڵپەڕی «سلامت نیوز» بە گێڕانەوە لە زاری جێگری وەزیری خۆشبژێوی گوتبووی کە؛ خۆسووتاندن لە ئیلام پلەی یەکەمی لە گشت جیهاندا هەیە. (١٣٩٤/٠٥/١٣) پارێزگای ئیلام پلەی یەکەمی خۆکوژی لە ئێراندا هەیە، هۆکاری سەرەکیی خۆسووتاندن و خۆکوژی، بێگومان هەژارییە.

بێشك بەرپرسانی حکوومەتی و بەپێی لێدوانەکانی خۆیان، ئاگاداری گشت ئەم گێرەوکێشانە هەن.

چاوەڕوانیی چارەسەریی ئەم کێشانە لە ڕێژیمێك کە خۆی هۆکار و بەرهەمهێنەری گشت ئەم کێشە و گرفتانەیە، ئاو لە بێژنگ کردنە، چوونکە نە مەیلی هەیە چارەسەری بکات و نە ئیرادەیەك لە ئارادایە بۆ چارەسەری ئەم کێشانە.

بەرمیلە نەوتییەکان دەبێت بەرهەم بهێنرێت و گازیش هەنارده بکرێت، نەك بۆ ئەوەی بەردێك لە سەر بناغەی ئاوەدانیی ئیلام دابنرێت، بەڵکوو بۆ ئەوەی خەزانەی ڕێژیم و ناوەندنشینەکان بۆ تاڵانی هەرچی زیاتر پڕتر بێت.

دیپلۆماسیی «حکوومەتی ناوچەیی کوردستان»
لەگەڵ کۆماری ئیسلامیی ئێران (بەشی یازدەهەم و کۆتایی)

ن: پەرویز جەباری
و: جەماڵ ڕەسوڵدنخە

بە کردەوەکردن و ڕەنگدانەوەی پێگە، دەفرایەتی و توانایی کوردەکان لە ماوەی چەند دەیەی ڕابردوودا، گۆڕانکارییەکی بنەڕەتیی لە پێگە، قورسایی و هێزی دیپلۆماسیی ئەوان بۆ بەدواداچوون و ڕێگا چارەی کێشە ناوچەییەکان و دۆزینەوەی ڕێکارەکان لە بوارە جیاوازەکانی یاسایی بەدواوە دەبێت. بێگومان لەبەرچاو نەگرتنی ئەو کێشانە و تاوتوێ نەکردن و هەڵنەسەنگاندنی ئەو پرسانە لە ناوەندە ئاکادمیکەکان، لێکۆڵینەوە، گرووپەکانی توێژینەوە و ژووری فیکر، هەر وەک ڕابردوو دەبێتە هۆی بەردەوامیی لاوازیی دیپلۆماسی لەگەڵ وڵاتانی نادۆست و دوژمنانی گەلی کورد. بۆیە دەبێ بەپێی تایبەتمەندیی فەرهەنگی، شوناسی مێژوویی، پشتیوانیی خەبات، کە ڕیشەکەی لە بەها مرۆییەکان و تایبەتمەندیی جیهانی هەیە، گوتاری دیپلۆماسیی ئاشتیانەی دامەزراند. لە تەنیشت ئیرادە و ئیمانی نەتەوەیی بە خۆڕاگری، پاراستن و ڕاگرتنی شوناس و ناوەڕۆکی ئاشتیخوازانەی مێژوو و خەباتی کوردەکان، بەربڵاوی و فرەچەشنیی خاک بە تایبەتمەندییەکانی سازش، هاوژینیی ئاشتیخوازانەی مێژوویی و خەبات کە ڕوحییەی بەرگری و پاراستنی خاک لە دەرەوەی دەسدرێژی بۆ وڵاتانی یەکتر، لە تایبەتمەندییە سەرەکی و بنەڕەتییەکانی ئەو گوتارەیە. خەباتی مێژوویی بۆ ئازادی و عەدالەت لە سەرمایە و سامانە مەعنەوییەکانی ئەو نەتەوەیە. ئەو توخمانە و تواناییەکان لە تەنیشت میراتە مێژوویی و مرۆییەکان و سەرنجدان بە یەکگرتوویی، هاوگەرایی، چارەنووس و دەردی هاوبەشی مێژوویی، دابەشبوونی خاک و قەبوولکردنی دەرد و ئازارە کۆمەڵایەتی، فەرهەنگی و سیاسی لە توخمەکانی پێکهێنەر بۆ بیچمگرتنی یەک دوکتورین و ستراتژیی سەقامگیر و ئاشکرای کوردەکان بۆ بەرگری لە خاک و شوناسی خویان دەبێت. جێبەجێکردنی ئەو ستراتژییە بە تەوەری شوناس و مێژووی مرۆڤایەتی و کۆمەڵگای کوردی لە خاکی خۆیان بە ڕوانینێکی نوێ بە ئایینەکانی کورد، وەک چرایەکی ڕێگا، بۆ درێژەپێدانی ڕێگای پڕ لە کۆسپ و مانەوە و خەبات لە بەرانبەر چەقبەستوویی و ئاژاوەی دوژمنان بۆ لەناوبردنی کوردەکان دەبێت. لە لایەکی دیکەوە ئەو دوکتورینە لە ڕەوتی جووڵەی خۆیان دەتوانن بۆ ناسین و بەدواداچوونی زیاتری تواناییەکان، دەفرایەتییەکان و پاراستنی پێگەی خۆیان لە ناوچەیەکی قەیران لێدراو و نادێموکراتیکی لێ بکەوێتەوە.

بوونی ناوەڕۆکێکی عەقیدەتی و سیاسیی حکوومەتی کۆماری ئیسلامی لە تەنیشت سیاسەتی زێدەخوازانە و تێکدەرانە کە پێکهاتوو و درێژەدەری هەمان سیاسەت و دروشمی «صدور انقلاب اسلامی»ی ڕێژیمی دینییە، لە کردەوەدا کێشەگەلی زۆر بۆ دراوسێکانی خۆی بە شێوەی گشتی و هەروەها بۆ کوردەکان بەشێوەی تایبەت، لە پێوەندیی سیاسی و دیپلۆماتیک پێک هێناوە. کۆماری ئیسلامیی ئێران لە دوای شۆڕشی ساڵی ١٣٥٧ی نەتەوەکانی ئێران، کە لە بنەڕەتدا شۆڕش و ویستێکی مێژوویی بۆ گەیشتن بە ئازادی، عەدالەت، پێشکەوتن، بەرابەری و دەسەڵاتداریی یاسا بوو، بە هۆکاری زۆر کە لێرەدا پێویست بە هێما بۆ کردنیان نیە، کەوتە بەر دەستی ئاخوندەکان و ئیسلامگەرایانی توندڕەو. ڕێژیمی دینیی دەسەڵاتگەرا. ڕێژیمی پێکهاتوو لەو شۆڕشە، بەپێی بیرۆکەی ویلایەتی موتڵەقەی خومەینی، نیزامێکی ئیسلامی بە ناوەڕۆکی ئیدئۆلۆژیکی و دەسەڵاتگەرای لێکەوتەوە. ئەوە لەحاڵێکدا بوو کە ڕێژیمی دینیی دەسەڵاتگەرا، میراتگری ڕێژیمێکی ملهۆڕی پاشایەتی لە سەر بنەمای شۆڤێنیزمی ئێرانی بوو، نیزامی پاشایەتی کە لە کردەوە و بیردا، حاشاکەر و دژبەری باقی شوناس و نەتەوەکانی ئێران بوو. شرۆڤەی ئەو لە باقی شوناس و نەتەوەکان، زۆر لێک جیاواز و سووک ڕوانینانە بوو. لە سەر بنەمای خەیاڵی ئێران کۆن لە هەوڵی دەسەڵات و باڵادەستی لە سەر کەسانی دیکە لە سەر بنەمای نکۆڵی، لەناوبردن و تواندنەوەیان لە نێو خۆیدا، لەژێر ناوی وڵاتێک و نەتەوەیەکدا بوو. ڕێژیمی دینی کە میراتگر و جێگری ئەو نیزام و بیرۆکە نەخۆشە بوو، بەپێی بنەمای دینی، باسی ئۆمەتی ئیسلامی کە دژبەر و حاشاکەری شوناسی باقی نەتەوەکانی دیکە (نەتەوەیی ـ زمانی) لە بەرانبەر ئیسلامدا دابێت، پێڕەوی دەکرد. کە بەجۆرێک درێژەدەر و شرۆڤەیەک لە هەمان بیرۆکە و بیری ئێرانچێتی کۆن، سەڵتەنەت لە ئێرانە. بەڵام بە جۆرێکی دیکە، بەڵام بە هەمان کەرەستەی سەرکوت و خەفەقانی سیاسی. بەو جۆرە، بە هۆی بەربڵاویی حەشیمەتی شیعە لە وڵاتانی دیکەی ڕۆژهەڵاتی نیوەڕاست، ئەو پرۆژەیە و خەیاڵی ئیسلامگەرایانی سیاسیی شیعە زیاتر هاتە دی. خومەینی شۆڕشی خۆی بە درێژەی نێهزەتی ئەنبیا بە شێوەی گشتی و نێهزەتی عاشوورا بە شێوەی تایبەتی دەزانی. بۆیە بە هێنانە بەرباسی هەناردەکردنی شۆڕش، چاوی بڕییە جیهانی ئیسلام. لەو ڕێگایەدا هەوڵی دا تا بە پشتیوانی کردن لە بزووتنەوە و جووڵە ئیسلامییەکان، خۆی لە دژایەتی لەگەڵ ڕۆژئاوا، دەسەڵاتدارانی سوننە و ئیسرائیلدا پێناسە بکات، بەڵام لە هەمان کاتدا، دروشمی یەکگرتوویی جیهانی ئیسلامی دەدا. بەپێی قووڵایی ستراتژیی لە دەرەوەی جوغرافیای ئێران، خۆی دیاری و پێناسە دەکات. بۆ وەدیهاتنی ئەو مەبەستە، بە کەرەستەکانی نیزامی، ئەمنییەتی، سیاسی، مەزهەبی، تەبلیغاتی، تیرۆریستی، ماڵی و خزمەتگوزاری لە نێو کۆمەڵانی خەڵکدا لە نێو وڵاتانی ئیسلامی و حەشیمەتی شیعەکان، ڕووی لە هەموو وڵاتان کرد. بە کەڵک وەرگرتن کە دەفرایەتی و بارودۆخی ناوچەکە لە هەموو بوارەکاندا لە سەر دروستکردنی قەیران، بۆ وەدیهاتن و درێژەی هەناردەکردنی شۆڕشی ئیسلامی بە شێوازی جیاواز هەوڵی دا. ئاکام و لێکەوتەی ئەو ئەندیشە ئیسلامگەرایانە و ڕادیکاڵە لە ماوەی ئەم ساڵانەدا، بوو بە ڕۆژهەڵاتی نێوڕاستێک کە، پڕاوپڕە لە قەیران، هەڕەشە و شەڕی ئایینی و عەقیدەتی. بێگومان لەو شوێنانە و لە نێوان ئەو وڵاتانەی بە تایبەتمەندیی ئیستبدادی، دواکەوتوویی و پێکهاتوو لە دیکتاتۆری، کودتا و هەروەها بە ناوەڕۆکێکی ئیدئۆلۆژیک کە خەیاڵی گەڕانەوە بۆ سەرەتاکانی ئیسلام یا حکوومەتەکان و باقی ئیمپراتوورییە ئیسلامییەکانن، دیپلۆماسی و درێژەی سیاسەتێکی پێشکەوتوو و پێشڕەو کە وێکچوو بە کۆمەڵگایەکی دێموکراتیکە و دەست پێڕاگەیشتن بە بەرژەوەندییە نەتەوەییەکانە، زۆر سەخت و دژوارە. بە تایبەت ئەوەیکە لەو نێوانەدا کوردەکان بە شێوەی گشتی و حکوومەتی هەرێمی کوردستان بە هۆکاری زۆر، لەگەڵ دژواریی و کێشەی زۆر لە پێوەندییە سیاسی و دیپلۆماتیکەکان لەگەڵ دراوسێکانی خۆی و نیزامی دینیی ئێران بە شێوەی تایبەت تێکەڵ و دەرگیر دەبێت. چوونکە لە ئەمری سیاسیدا، کوردەکان چ بە شێوەی بزووتنەوەی خەبات و چە بە شێوەی ئەزموونی کورت ماوە و نوێ لە سەردەمی ئێستادا، لە سەر ڕەوتێکی سێکۆلار و غەیری دینی لە حکوومەتگەرایی و کاروباری سیاسی پێداگرن و باوەڕیان هەیە. هەرچەند کە لە ماوەی خەباتی خۆیاندا لە کردەوەدا نەیانتوانی لە پێکهاتە سوننەتییەکان و ناوچە جوغرافیاییەکانی خۆیان کە بە جۆرێک پاشماوەی سەردەمی میرنشینە کوردەکانە تێپەڕ بن، بە جۆرێک دەتوانین بڵێین: کوردەکان بە هۆکاری زۆری نێوخۆیی و دەرەکی نەیانتوانیوە پێکهاتە و بیچمی دەوڵەتێکی یەکگرتوو لە سەر پێکهاتەیەکی یاسایی کە لە کردەوەدا، حیزبەکان و خەڵکی بەرپرسیار لە بەرانبەر ئەودا بەرپرس بن تێپەڕ بکەن. نەبوونی ئەو ئەمرە، لەو بابەتەدا یارمەتی بە ئێمە دەکات کە لەسەر ئەو عەقیدەیە پێداگر بین. دیپلۆماسیی کوردەکان لە حکوومەتی هەرێمی کوردستان، نەبوونی یەک ستراتیژی و بەربڵاویی بیاڤی سیاسی و کۆمەڵایەتییەکەی، لە سەر بنەمای شوناس و سەربەخۆیی نەتەوەیی و سیاسی یەک شکڵ و یەک ئیرادەیە. هەر ئەو دۆخەیە کە دزەکردن و بەستێنەکانی دزەکردن و دەستێوەردان لە چارەنووسی سیاسی و نەتەوەیی کوردەکان بۆ دوژمنان و لە سەرووی هەموویان کۆماری ئیسلامی ئامادە دەکات. نەبوونی گوتارێکی سەرتاسەری کە توخمەکانی لە ناوەندەکانی نەتەوەییدا خۆ دەرخات و بتوانێت ئیرادەی نەتەوەیی و ڕۆحی یەکگرتوویی و تێپەڕبوون بۆ نەتەوەسازی پێکەوە گرێ بدات و شکڵ پەیدا بکات. لە هۆکارەکانی ئەسڵی و بنەڕەتی بۆ لێ نەهاتوویی، تاکەکەسی بوونی دیپلۆماسی، حیزب گەرایی، ڕوانینی ناوچەیی و بچووک، سیاسەتی کاتی، نەبوونی ئامانج لە سیاسەت و جۆرێک سەرلێشێواوی دێنێتە ڕوو کە لە کۆتاییدا ململانێ و شەخسی بوونی بەرژەوەندییەکان لە چوارچێوەی تەنگ و بەرژەوەندیی حیزبیی و شەخسیی لێدەکەوێتەوە. لە ماوەی ئەو ساڵانەدا سەرەڕای قورسایی و دەستێوەردانەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە سیاسەتەکان، پێوەندییەکان لەگەڵ حکوومەتی هەرێمی کوردستان لە بەشە جیاوازەکان، کوردەکان لەو جوغرافیایە و بەشەکانی دیکەی کوردستان زۆر باشیان کار نەکردووە. بەپێی بوونی جیاوزاییەکانی سوننەت ـ مۆدێرن، حیزبەکان ـ کۆمەڵگای مەدەنی و نەبوونی بوارەکانی بیچمگرتنی دەسەڵاتێکی یەکگرتوو و یەکپارچە لە حکوومەتی هەرێمی کوردستان، دامودەزگای سیاسی و دیپلۆماسیی کوردەکان بۆ کەڵکوەرگرتن لە سوودە جوغرافیاییەکان، دەسەڵاتی خاک، توخمەکانی شوناس، بەربڵاویی خەباتەکان و زۆر لە توخمە دینامیک و پۆتانسیەلەکان بۆ شکڵدان بە دیپلۆماسێکی سەرکەوتوو، ناکارامە بووە. ئەو ئاکامە و ڕەوتی ئەو کردەوەیە، دەبێتە هۆی نارەزایەتی هێزە سیاسییەکان، هەندێک لە کەسایەتییە سیاسییەکان لە نێوخۆی ناوچەی هەرێم و لە نێو نەتەوەی کورد لە هەموو بەشەکانی دیکەی کوردستان. بێگومان کاتێک ستراتژییەکی سیاسی چەند لایەنە بە هۆی دۆخی کورد لە وڵاتانی جیاوازدا نەبێت و خەبات و خاڵە هاوبەشەکان و هەروەها مەبەستی نەتەوەیی لە هەموو بەشەکان ستراتژی خۆی نەپارێزێت، ناتوانێت ستراتژییەکی پتەو، کارامە و ئاکامدەر لە بواری دیپلۆماسی و پێوەندییە سیاسییەکان لەگەڵ وڵاتانێک بێت کە بەشێک لە حەشیمەت و نیشتمانی ئەوان کوردستان و کوردەکانن.

> **کۆماری ئیسلامیش زۆر پێویستی و ئۆگریی بە پێوەندیی و هاوکاری لەگەڵ حکوومەتی هەرێمی کوردستانە بۆ بەرەوپێشبردنی سیاسەتی ناوچەیی خۆی لە ململانێ لەگەڵ زلهێزە گەورە و ناوچەییەکان، بەڵام لە ئاراستەی تێکدانی دا**

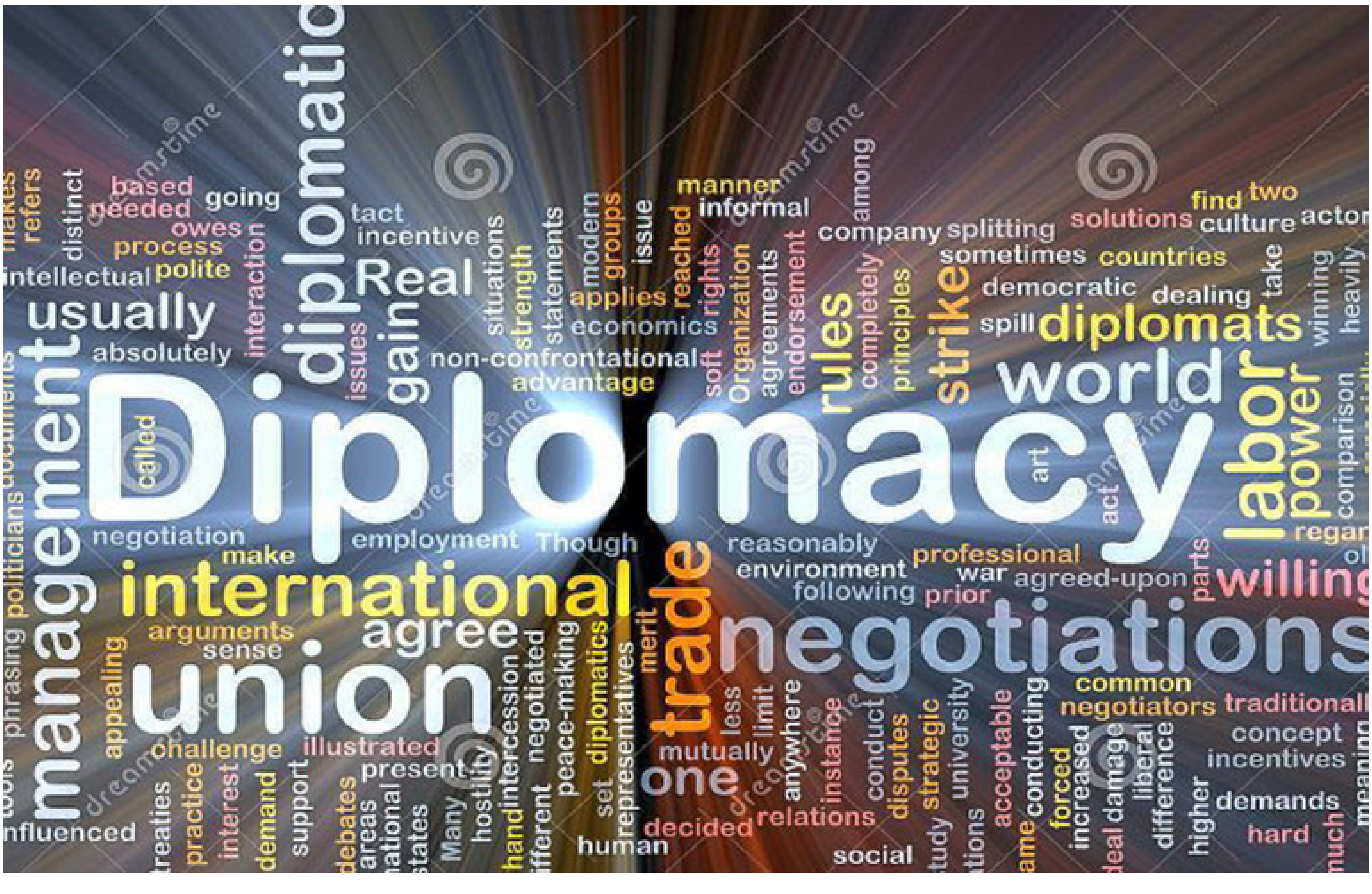

عەلی عەونی:

گەورەترین ئاستەنگی بەردەم کورد و پرسی سەربەخۆیی کوردستان، کورد بۆ خۆیەتی بە حیزبە سەیر و سەمەرەکانیەوە

وتووێژ: سەلیم زەنجیری

باشووری کوردستان لە قۆناغێکی هەستیار و هاوکات وەرچەرخانێکی گەورەدایە، سەرەڕای ئەوەیکە بە دەستی کۆمەڵێک کێشە و گرفتی جیدییەوە دەناڵێنێ، بەڵام ڕێفراندۆم و سەربەخۆیی و ئیرادەی سەرخستنی ئەو پرسە، باسێکی گەرم وهەروەها ڕۆژەڤی سیاسیی کوردستانە، لەم گفتگۆیەدا، هەوڵ دەدەین کە لە گەڵ بەڕێز عەلی عەونی، ئەندامی سەرکردایەتی پارتی دێموکراتی کوردستان تاوتوێی ئەو پرسە بکەین:

کوردستان: دوای شەڕی داعش، ئێستا باسی ڕێفراندۆم و سەربەخۆیی، باسی هەرە گرینگی باشووری کوردستانە، ئەمە لە چییەوە سەرچاوە دەگرێت؟

و: ئەمە لە مافی پێشێلکراوی کوردەوە سەرچاوە دەگرێت کە وەکوو هەموو گەلانی دونیا مافی خۆیەتی دەوڵەتی خۆی هەبێت، کە نەیبووە، غەدرێکی گەورە لە گەلی کورد کراوە، بۆیە ساتەوەختی ئیعلانی دەوڵەتە و پێمان وایە کە ڕۆژهەلاتی نێوەڕاست بەو دیزاینە کلاسیک و زۆردارانەوە، چیدیکە بەرگە ناگرێت. دونیا لە بەردەم گۆڕاندایە و ئیرادەی جیهانیش گەیشتووەتە ئەو باوەڕەی کە دیزاینێکی نوێ بۆ ناوچەکە بکات، بۆیە ئەگەر کورد کاراکتەرێکی زیرەک و لێهاتوو بێت، دەتوانێ کەڵک لەو دیزاینە نوێیە وەربگرێت.

کوردستان: ئەو ڕێفراندۆمە هاوکات بۆ سەربەخۆیی کوردستانە، یان ڕاپرسییەکە ڕوو لە دەرەوە و کۆمەڵگای نێونەتەوەیی؟

و: من بەش بەحاڵی خۆم ڕەفزی ڕێفراندۆم دەکەم، دەوڵەتی ئێران، دەوڵەتی عێراق، ئەو ١٦ وڵاتەی کە لە شۆڕەوی جیا بوونەوە، یان پارچەبوونی یووگسلاوی و ...، هیچیان ڕێفراندۆمی بۆ نەکراوە، گەلی کوردستانیش حەقی خۆیەتی کە سەربەخۆ بێت. بەڵێ ڕێفراندۆم بۆ ئەمە دەکرێت کە لە بەردەم ڕاگەیاندن دا ڕوو لە کۆمەڵگای نێونەتەوەیی ئێعلام بکرێت کە خەڵکی ئێمە داوای سەربەخۆیی کوردستان دەکات، هەر چەند ئەمە جارێکی تریش بە شێوەی نافەرمی لە ساڵی ٢٠٠٥ دا کراوە و ٩٨٪خەڵکی دەنگی بۆ داوە و ناکرێت ئێمە ماوەماوە ڕێفراندۆم بکەین، ڕای خەڵکی کوردستان ئاشکرایە و سەدان هەزار شەهید، ئەنفال، شەڕ و بەرخۆدان و کاوڵکاری و کیمیاباران و...هتد، لە بەر ئەم مافە بووە وئەگەر کورد تەسلیم ببوایە و داوای ئەم مافانەی نەکردابایە، ئەو هەموو قوربانیدانەش نەدەبوو.

کوردستان: کە وایە بۆ چی تا زووە ئەنجام نادرێت و ڕاناگەیەندرێت، چوونکە زۆر کەس ئەمەی بە دروشمێک بۆ بازارکردن لە لایەن پارتی دێموکراتی کوردستانەوە دەبینن؟

و: پارتی دێموکراتی کوردستان لەو ڕۆژەی کە دامەزراوە خۆی بە درێژە پێدەری ڕێبازی شیخ عوبەیدوڵڵا نەهری، شێخ سەعیدی پیران، سەید ڕەزا، ئیحسانی نووری پاشا، شێخ مەحموودی حەفید، شیخ عەبدولسەلامی بارزانی و پێشەوا قازی محەممەد و هەموو سەروەرانی کورد کە بۆ سەربەخۆیی کوردستان تێکۆشاون. دەماری سەربەخۆیی خوازی لە ناو پارتی دێموکراتی کوردستاندا، دەماری هەرە بەهێزە، ئێمە میراتگری ئەو شۆڕشگێڕانەین و هیچ تیجارەتیشی پێوە ناکەین. ئێمە دەزانین کە لەو پێوەندییەدا چەند خەتەری گەورەمان لە پێش و لەسەرە و ئەو هەموو دژایەتییەی کە لەگەڵ پارتی دێموکرات دەکرێت، لەوەوە سەرچاوە دەگرێت. پێگەی پارتی هێندە نزم نیە کە بازار بە شتی واوە بکات، بەڵکوو ئیمانێکە کە ئیرادەیەکی بەهێزی لە پشتە.

ئەو پرسە بەر لە هەڵبژاردنەکانی ئامریکا ئەنجام دەدرێت. ئەوەی کە درەنگ دەکەوێت، هەوڵ دەدرێت هەموو حیزبەکان تێیدا بەشدار بن، چوونکە تەنیا پرسی پارتی دێموکراتی کوردستان نیە، پرسی هەموو گەلی کوردستان و حیزبەکانیەتی، تەنانەت ئەوانەشی کە پێیان وایە دەردی کورد لە کارتۆن، کانتۆن، خۆسەری و دێموکراتیزەکردنی ئانکارا، تاران، بەغدا و شام دایە. بە پێچەوانەوە، کێشەی ئێمە، دەردی بێ دەوڵەتییە. بۆیە هەوڵ دەدەین کە هەموو ئەو حیزبانە بێنینە بەرەی خۆمان و ئەگەریش نەکرا، پارتی بۆخۆی یەکلایەنە ئەو کارە دەکات و باوەڕمان هەیە کە گەلی کوردستان واز لە خەونی خۆی ناهێنێت و لە دەوری پەیامی حەقیقیی خۆی کۆ دەبێتەوە، لە کراسی فەلسەفە و فکری غەریب و جۆراوجۆردا پرسی ژێردەستەیی، داگیرکاریی وڵات و سەلبی ئیرادەی میللەتێک چارەسەر ناکرێت و بە دەوڵەتخوازیی ئازاد، چارەسەر دەکرێت.

کوردستان: کێشە نێوخۆییەکانی بەردەم ئەم پرسە چین؟

و: بەڵێ بەداخەوە ئاستەنگ و جۆرە دابەشبوونێک لە نێوان بەرەی کورددا هەیە. لایەن هەیە کە دەڵێت دەوڵەتمان ناوێت و لە زاری کادیری پلە باڵایەوە وتراوە کە ڕۆژی ڕێفراندۆم دەکەینە گۆمی خوێن و ئێمە نامانەوێت کە برایەتی گەلان لە سەر مافی کورد تێک بچێت. لە هەرێمی کوردستانیشدا، هەندێ لایەن لە هەوڵدان کە مەخرەجێک بدۆزنەوە بۆ ئەمەی کە خۆیان لە پرسی نەتەوەیی و دەوڵەتی سەربەخۆ بدزنەوە. بۆیە ئێستا پارتی دێموکراتی کوردستان بە تەنیا و جیدی لە سەر ئەو مژارە لە سەر خەتە. گەورەترین ئاستەنگی بەردەم کورد و پرسی سەربەخۆیی کوردستان، کورد بۆخۆیەتی بە حیزبە سەیر و سەمەرەکانیەوە. ئەوانەی کە دەڵێن دەوڵەتمان ناوێت و بەداخەوەش هەندێ لە خەڵکی چەپڵەیان بۆ لێ دەدەن.

کوردستان: کێشە دەرەکییەکانی بەردەم ئەو پرسە چین؟

و: لە کاتێکدا کە هەموو دونیا بڕیاری ژێردەستەبوونی کوردی دا و هاودەنگ بوون لە دژی پارچەکردنی کوردستان، لە بەرانبەردا گەلی کوردیش بۆ ئازایخوازی لە هەموو پارچەکاندا بڕیاری شۆڕشی دا، بۆیە هەندێ وڵات هەن کە دژی ئێمەن و ڕەنگە شەڕیشمان بکەن، هەندێکی دیکەش دۆست و هاوپەیمانمانن و پشتگیریمان دەکەن، هەندێ وڵاتی دیکەش هەن کە ڕەنگە بێدەنگ و بێ لایەن بن، بۆیە ئێمە گرینگی نادەین بەوەی کە بەرژەوەندیی وڵاتانی دونیا چی دەخوازێ، بەڵکوو گرینگی بەوە دەدەین کە بەرژەوەندیی گەلی ئێمە لە چیدایە و ئەگەر پێویست بکات قوربانییشی بۆ دەدەین.

کوردستان: فەرمووت وڵات هەن کە ڕەنگە شەڕمان لە گەڵ دا بکەن، کێن ئەو وڵاتانە؟

و: ئەوانەی کە ئێستا لە ڕێگای دەست و پێوەندییەکانیانەوە بە وەکالەت شەڕمان پێ دەفرۆشن، دەر و جیرانی ئێمە کە هەتا ئێستا کوردستان بۆیان وەکوو مانگایەکی شیردەر بووە و دۆشیویانە و دزیویانە و تاڵانیان کردووە، بەڵام ئێستا کە دەبینن ئەو مانگایە بێ خاوەن نیە و خاوەنی ئەسڵیی پەیدا بووە و چیدیکە ناتوانن بیدۆشن، بە وەکاڵەت لە ڕێگای نوێنەرانیانەوە شەڕمان لە گەڵ دەکەن، گەماڕۆی ئابووری، بڕینی مووچە و برسی کردنی خەڵک و ئالۆزییەکانی نێوخۆی کوردستان، بەشێکە لەم شەڕە کە هی دەوروبەرە و بە وەکالەت لە دژی ئێمە دەکرێت.

کوردستان: زۆر کەس بە بیانووی دژایەتی وڵاتانی دەوروبەر و بە تایبەتی ئێران، دەڵێن کاتی ڕێفراندۆم نیە، ئایا دەکرێت ئەمە بکرێتە پاساو بۆ دەست هەڵگرتن لەو مافە و لەکیسدانی ئەو دەرفەتە؟

و: شتێک بە ناوی عێراق و سووریە نەماوە و لانیکەم لە دوو بەشی کوردستاندا ئێمە دەتوانین ناوماڵی خۆمان دروست بکەین، کە ڕەنگە لە سەد ساڵی دیکەشدا فورسەتی ئاوامان بۆ نەڕەخسێتەوە و ئەگەر نەیکەین، ڕێبەرانمان دەکەونە بەر نەعلەتی مێژوو و نەسلەکان و جنراسیۆنەکانی داوڕۆژی کوردستان. بۆیە ئەوانەی کە وا بیر دەکەنەوە، پاکانە بۆ ژێردەستەکردنی کوردستان دێننەوە و کاتێک عێراقیش ڕووخا، بە دوای داگیرکەرێکی دیکەدا دەگەڕێن تا داگیرمان بکات، چوونکە بۆخۆیان هیچ وێنایەکیان بۆ دەرەوەی زیندان نیە و ناتوانن بێ ئەرباب هەڵ بکەن.

کوردستان: چارەنووسی کەرکووک و ناوچەکانی دەرەوەی سنووری هەرێم چیی لێ دێت؟

و: من پێم وایە کە پێویستی بە ڕێفراندۆم ناکات، بەڵام لە شنگالەوە هەتا خانەقین بە کەرکووکیشەوە، بەشداری ڕێفراندۆم دەبن. بەخۆشییەوە ئێستا ٩٥٪ خاکی کوردستان ئازادە و لە ژێر دەستی پێشمەرگەی قارەمان و حکوومەتی هەرێمی کوردستاندایە، تازە مومکین نیە دابڕێن.

لە سەردانی ساڵی ڕابردووی جەنابی بارزانی و شاندی یاوەری بۆ ئامریکا و ئورووپا، دەرکەوت کە قەبووڵکردن و پەسندێکی گشتی هەیە بۆ پرسی کورد. بۆیە داوا کرا کە ژوورێکی عەمەلیات لە هەموو حیزبەکان پێک بهێنرێت تاکوو ئامادە سازی بۆ سەربەخۆیی و ڕاگەیاندنی بکات و هەفتەیەک دەرفەت بە لایەنەکان درا تا نوێنەرەکانیان بنێرن، بەڵام بە داخەوە لە جیاتی ئەوەی کە نوێنەرەکانیان بنێرن و کار بکەن بۆ سەربەخۆیی کوردستان، گەلەکۆمەکیان کرد بۆ لادانی بەڕێز بارزانی لە سەرۆکایەتی هەرێم. ئێستاش لە گفتگۆداین لە گەڵ یاریکەرە سەرەکییەکانی سیاسی کوردستان، بۆ یەکلا کردنەوەی ئەو پرسە، چوونکە پرسی هەموو خەڵکی کوردستانە وهەموو هەوڵی خۆشمان دەدەین کە ئەو دەرفەتە کە دووبارە بوونەوەی نیە، لە دەست نەدەین.

کوردستان: لە چەند ڕۆژی ڕابردوودا وەزیری ئیتلاعاتی ئێران سەردانی باشووری کوردستانی کرد، دەکرێت باس لە ئامانج و ئەجێندای سەرەدانەکەی لەم کاتە هەستیارەدا بکەیت؟

و: کۆماری ئیسلامی دەزانێ کە دەوڵەتی کوردستان حەقیقەتێکی تاڵە کە بەڕێوەیە، بۆیە هەوڵ دەدەن سەرەتا بە ترس و تۆقاندن پەشیمانمان بکەنەوە و ئەگەر نەتوانن، بە کەمترین زەرەر و تێچوو لەو گەمەیە دەرباز بن. ناوماڵی شیعەش ئالۆزی و درزی گەورەی تێکەوتووە و داوا کرا کە کاک مەسعوود لەو پێوەندییەدا ڕۆڵی خۆی بگێڕێت.

کوردستان: ئۆپۆزیسیۆنی کوردی ڕێژیم و جمۆجۆڵیان لە سەر سنوورەکان، چەندە لە ئەجێندای سەردانی وەزیری ئیتلاعاتدا بوون؟

و: من ئاگادار نیم و دەبێ لە خودی ئۆپۆزیسیۆنی کوردی ڕۆژهەڵات بپرسن، بەڵام گەلی کوردستان گەلی خۆمان لە ڕۆژهەلات و لایەنە سیاسییەکانی دڵنیا دەکەینەوە کە پارتی دێموکراتی کوردستان ئەو قەوارەیە نیە کە بازار لە سەر ماف و گەلی خۆی بکات.

کوردستان: هەر لەو پێوەندییەدا بەڕێز بارزانی دەعوەتی ئێران کرا، بۆچی لەو کاتەدا؟

و: جەنابی سەرۆک دۆسییەی سەربەخۆیی کوردستان بۆ ئەوان دەبات، هەر وەک چۆن پێشتر بۆ تورکیە کە بناغەی لە سەر ئینکاری کورد دامەزراوەی برد و ئێستا ئاڵای کوردستان لە کۆشکی چانکایادا بەرز دەکرێتەوە، بۆیە ئەو پرسە بۆ ئێرانیش دەبرێت و پێیان دەڵێن کە ٢٥ ساڵە کە حکوومەتی خۆمان هەیە و ئێمە ژێدەر و مەسدەری مەترسی نەبووین بۆ ئێوە و ناوچەکە، بەڵکوو فاکتەری سەقامگیری و ئارامی و تەنانەت گەشەی ئابوورین و دەتوانین پێوەندییە ئابووری، سیاسی و کۆمەڵایەتییەکانمان بەهێزتر بکەین. لەو ماوەیەشدا سەلماندوومانە کە ئێمە مەترسی نین بۆیان و باشترین سنوورمان هەبووە لە گەڵیان، لە حاڵێکدا کە لە لایەن ئەوانەوە گرفت و مەترسی زۆر بۆ سەر کوردستان دروست کراوە، بۆیە باشترە لە جیاتی دڕندەی وەکوو بەعس و داعش، کورد جیرانیان بێت. هەروەها نامانەوێت هەموو هێلکەکان لە سەبەتەی تورکیە بکەین و ئێرانیش حەقیقەتێکە و دەبێ لە بەرچاوی بگرین.

کوردستان: بێجگە لە شەڕفرۆشی و هەموو پیلانەکانی دیکەی لە دژی کوردستان، ئێستا ڕێژیم لە بەرزاییەکانی چیای سوورێن لە هەوڵی دامەزراندنی بنکەی مووشەکییە، ئایا ئەمە خەتەرێکی جیدی نیە بۆ باشووری کوردستان؟

و: مۆدێلی پەلاماردان و داگیرکردنی وڵاتان بەسەرچووە، کە ئێرانیش باش دەزانێ. ئەگەر ڕێگای ئەمە هەبوایە، تورکەکان لە دژی کورد لەوان دژوارتر بوون و دەیانکرد، بەڵام ئەگەر زاهیریش بێت دیتمان کە زێهنییەتیان گۆڕدرا، بەڵام ئەوان لە ڕێگای نوێنەرەکانیانەوە شەڕی ئێمە دەکەن. بۆ نموونە ئێران دەیتوانی زوو شەڕی بەغدا لە گەل کوردستان دامرکێنێ، بەڵام نەیکرد، چوونکە ئەوانە وەکیلی ئێرانن و نفووزی ئێران لەو وڵاتەدا ئینکار نەکراوەیە. بۆیە هەوڵ دەدەین کە ئێرانیش بگەیەنینە ئەو قەناعەتەی کە چی دیکە لە دژی ئێمە پیلان نەگێڕێت.

کوردستان: بەستنی کۆنگرەی نەتەوەیی لەم کات و ساتە هەستیارەدا چەندە دەتوانێ لە قازانجی سەربەخۆیی باشووری کوردستان بێت؟

و: دیتمان کە هەوڵەکانی پێشوو بۆ بەستنی کۆنگرەی نەتەوەیی، کران بە مینبەرێک بۆ عەربەدە کێشی و زێدەخوازیی هەندێ لایەن کە دژی دەوڵەتی کوردین. ئەوانەی کە بڕوایان بە دەوڵەتی کوردی هەیە پشتیوانن و ئەوانەی کە نیشیانە، نابێ ئەو دەرفەتەی بدەین کە کۆنگرەی نەتەوەیی بکەینە دەرفەتێک بۆیان بۆ بەلاڕێدا بردنی ڕای گشتی. لایەنێک کە بە ئاشکرا هاوار بکات کە دەوڵەتمان ناوێت، دەوڵەت خیانەت، دواکەوتوویی و خەنجەرێکە لە بەرژەوەندی برایەتی گەلان. کۆنگرەی نەتەوەیی بۆ ئەو کەس و لایەنانەیە کە بڕوایان بە دەوڵەت و سەربەخۆیی کوردستان و ڕزگارکردنی لە دەست داگیرکاران هەیە، نەک بۆ ئەو لایەنەی کە هەوڵ دەدا هەموو کۆنگرەکە پاوان و مۆنۆپۆل بکات و لایەنەکانی دیکەش بکاتە پاڵە و چاولەدەست.

کوردستان: وێڕای سوپاس و ماندوونەبوونی لە بەڕێزتان، دوا قسەتان بۆ خوێنەرانی کوردستان؟

و: ئێمە بە گەلی کوردستان دەڵێین کە ئێستا ساتەوەختی بیناکردن و ڕاگەیاندنی سەربەخۆیی کوردستانە، با هەندێ لە لایەنەکان بە نێوی دێموکراسی، کۆمۆنیزم، خۆسەری، کانتۆن و ...هتد، فریوی خەڵکی نەدەن، چوونکە هیچ ئالترناتیڤێک نیە بۆ جێگرەوەی دەوڵەتی نەتەوەیی، بێجگە لە دەوڵەتی نەتەوەیی نەبێت. نابێ لە بیر بکەین کە هەر تەرح و پلانێک بە ناوی دێموکراسییەوە، بە مەبەستی داگیرکردنی ئێمەیە، بە ناوی ئیسلام، کۆمۆنیزم، کاپیتالیزم و ...هتدەوە، بۆ داگیرکردنی خاک و تاڵانکردنی وڵاتمانە، واتە هەر چی دوژمن پێی هەستێت، پیلانێکە بۆ هەڵمژینی خوێنی ئێمە و دزینی ئیرادەی کوردستانیان. نابێ بە هیچ ئیمتیاز و پلانی ئەو چوار وڵاتە ڕازی ببن، چوونکە بەدیلی سەربەخۆیی، هەر سەربەخۆییە و ئەمە ساتەوەختی ئەو ئیرادەیە.

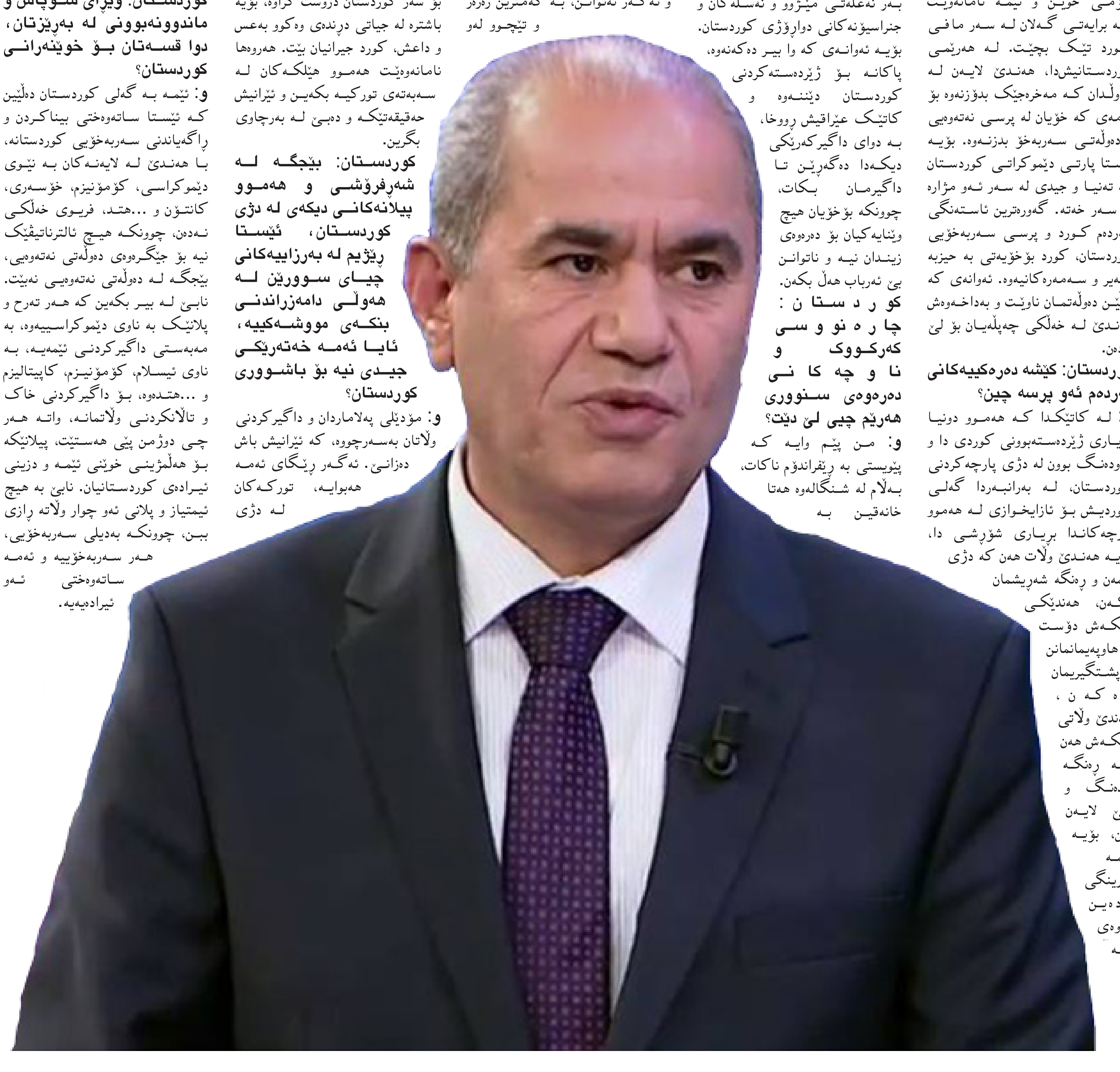

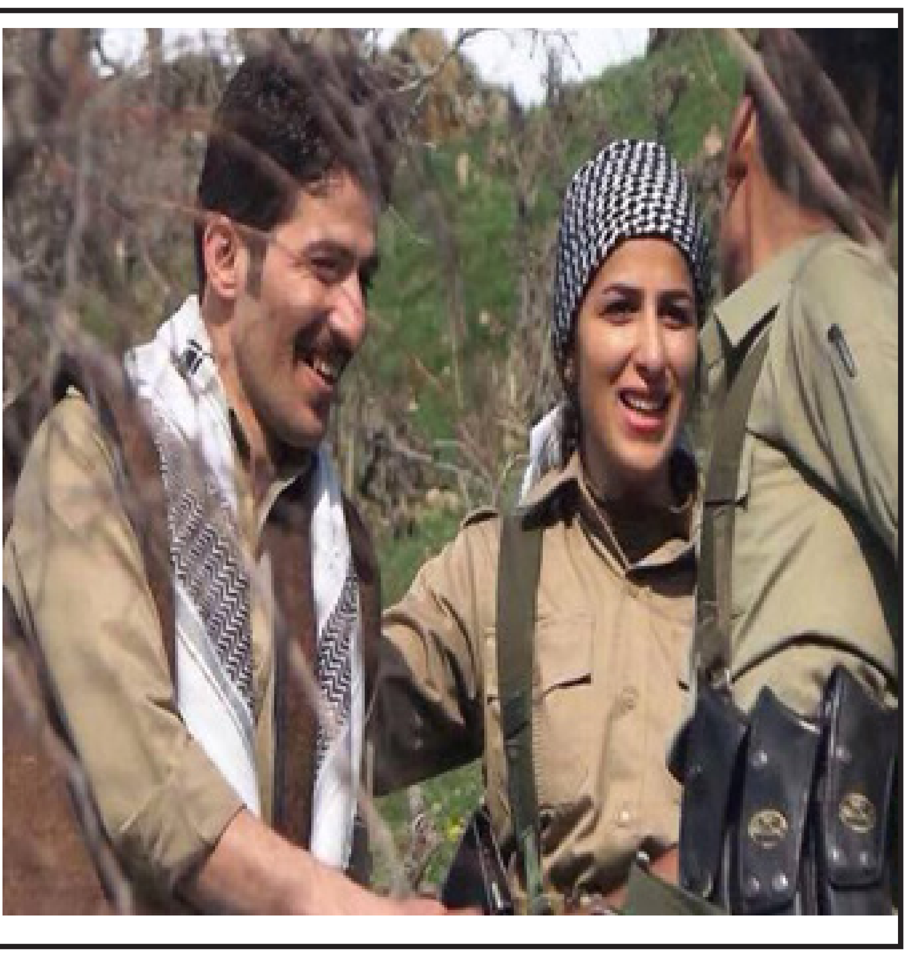

ئێوە ڕووباری دوڕ و کارێزی ڤیان و
خۆری سەر دەریا و دەنگی هاواری سووری خاکن.
پۆل پۆل خەنجەرن
کۆڵ کۆڵ مەرجانن
زمانێکن گەردوون دەتوانێ بتانخوێنێتەوە
تەوارن، لە خاکدا ڕواون..
شاخن، کێون، ترۆپکن،
ڕووبەڕووی لافاو و دۆزەخ و مەرگ وەستاون.
ئێوە وەرچەرخانن، چاخی تاریکیی و
ڕۆژژمیری ڕۆژژمێر و
نەخشەی زەمەنتان گۆڕی
بارانن، بیابانتان بە کێڵگەی گوڵە گەنم گۆڕی.
مانای — با- و مانای زریانتان گۆڕی.
ئێوە زەریایێ فرمێسکی سەوز و خۆرەتاوی سوورن
تابلۆی نیشتمانتان لەسەر شێوەی نوێ کێشاوە
ناسنامەکانتان بخەنە ناو دەریایێ ئاگر،
ئێوە هەم شوناسی نیشتمان و هەم نیشتمانن.
کێ هەیە نەیانناسێ؟
بڕۆن لە سەرما بپرسن و بزانن

ئاگر و پشکۆ
یا دڵی ئەوان لە پیناو خاکدا گەرمترە؟
بڕۆن لە —با — بپرسن و بزانن
شنانەوەی پژوپۆی
درەختەکانی دارستانی ئەو قەدپاڵە
یا ئاڵایان
پڕ سەماترە؟
لە ڕەشەبا و زریان و گەردەلوول بپرسن و بزانن
ڕەگی داربەڕوو
یا ڕەگی ڕۆحی ئەوان
لە هەناوی خاکدا پتەوتر و ڕەگاژۆترە؟
بڕۆن لە وره بپرسن و بزانن
کەڤر و پۆلا، یا باوەڕی ئەمان تواناترە؟
بڕۆن لە هێز بپرسن و بزانن
هێز، یا هێزی ئەمان؟
لە جوانیی بپرسن و بزانن
جوانی، یان جوانیی ئیمان و ڕۆحی
پێشمەرگەیەک

بەهار حسێنی

دوو پشیلە لەسەر دیوار

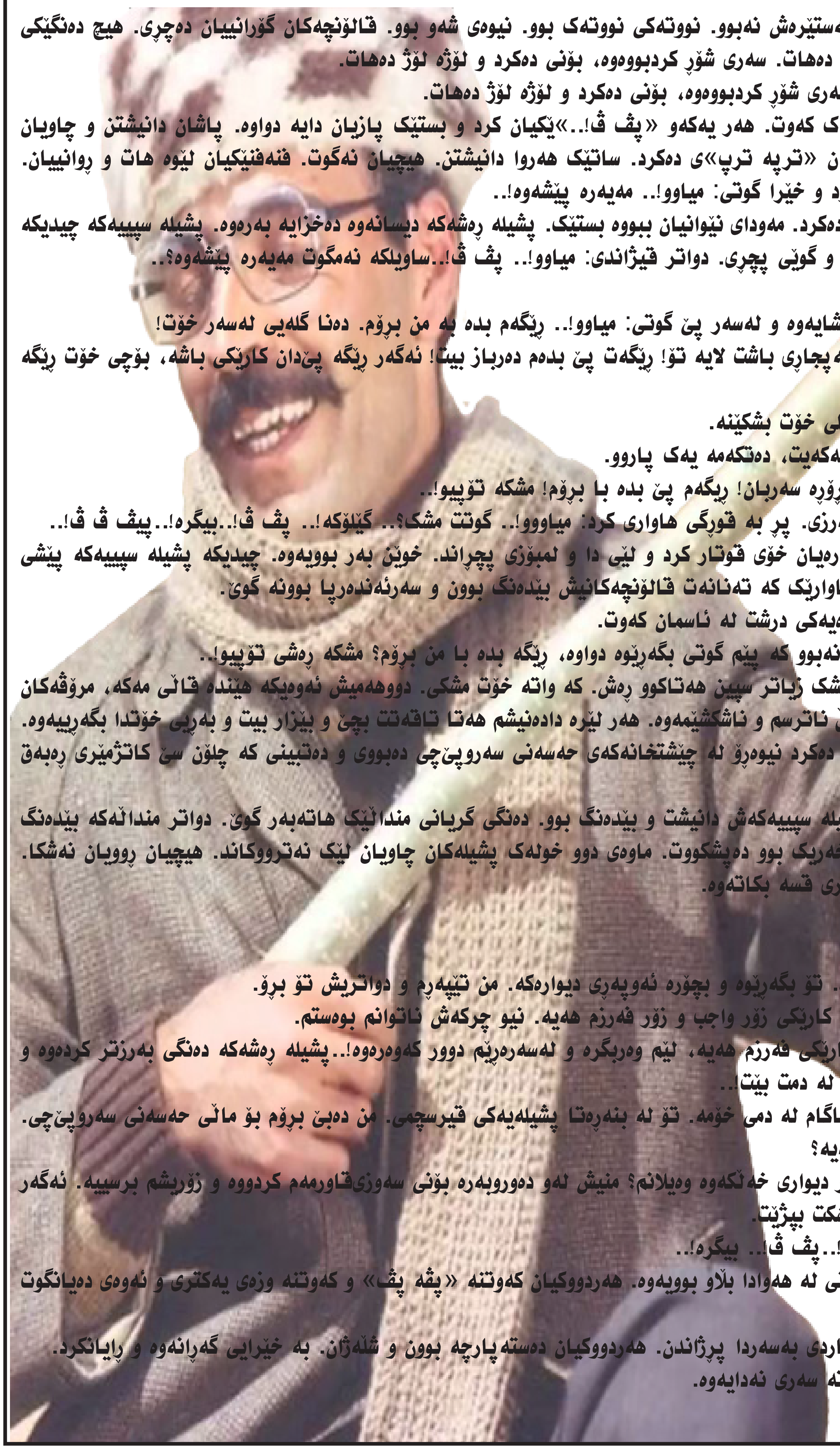

سەمەد بێهرەنگی
و: ناهید حسێنی

شەوێکی هاوین بوو. مانگ بە ئاسمانەوە نەبوو. ئەستێرەش نەبوو. نووتەکی نووتەک بوو. نیوەی شەو بوو. قالۆنچەکان گۆرانییان دەچڕی. هیچ دەنگێکی دیکە نەبوو. پشیلەیەکی ڕەش لەوسەری دیوارەکەوە دەهات. سەری شۆڕ کردبووەوە، بۆنی دەکرد و لۆژە لۆژ دەهات.

پشیلەیەکی سپیش لەم سەری دیوارەکەوە دەهات. سەری شۆڕ کردبووەوە، بۆنی دەکرد و لۆژە لۆژ دەهات.

ئەمانە هاتن و هاتن و ڕێک لە نێوەڕاستی دیوارەکە کەللەیەن بەر یەک کەوت. هەر یەکەو «پف ڤ!..»ێکیان کرد و بستێک پازیان دایە دواوە. پاشان دانیشتن و چاویان بڕییە یەکتر. مەودای نێوانیان دوو بست زیاتر نەبوو. دڵی هەردووکیان «ترپە ترپ»ی دەکرد. ساتێک هەروا دانیشتن. هیچیان نەگوت. فنەفنێکیان لێوە هات و ڕوانییان.

دواجار پشیلە ڕەشەکە بۆ پێشەوە خزا. پشیلە سپییەکە جووڵەیەکی کرد و خێرا گوتی: میاوو!.. مەیەرە پێشەوە!..

پشیلە ڕەشەکە گوێی نەدایە. خزایە پێشترەوە، لە ژێر لچەوە فنەفنیان دەکرد. مەودای نێوانیان ببووە بستێک. پشیلە ڕەشەکە دیسانەوە دەخزایە بەرەوە. پشیلە سپییەکە چیدیکە چاوەڕوانی نەکرد. بە خێرایی چنگێکی لە پشیلە ڕەشەکە گرت، لێی دا و گوێی پچڕی. دواتر قیژاندی: میاوو!.. پف ڤ!..ساویلکە نەمگوت مەیەرە پێشەوە؟..

پشیلە ڕەشەکەش بە سڕەی خۆی قیژاندی: پاڤ ڤ!..

بەڵام ئەو نەیتوانی غەنیمەکەی بریندار کات. زۆر تووڕە بوو. بڕێک کشایەوە و لەسەر پێ گوتی: میاوو!.. ڕێگەم بدە بە من بڕۆم. دەنا گلەیی لەسەر خۆت!

پشیلە سپییەکە لە قاقای پێکەنینی دا، سمێڵەکانی لستەوە و گوتی: گەپجاڕی باشت لایە تۆ! ڕێگەت پێ بدەم دەرباز بیت! ئەگەر ڕێگە پێدان کارێکی باشە، بۆچی خۆت ڕێگە نادەیت من بڕۆمە ئەو سەری دیوارەکە؟

پشیلە ڕەشەکە گوتی: گوتم ڕێم پێ بدە تێپەڕم، دواتر تۆش وەرە و ملی خۆت بشکێنە.

پشیلە سپییەکە بەرزتر پێکەنی و گوتی: ئەمجارەیان ئەگەر بە گوێم نەکەیت، دەتکەمە یەک پاروو.

پشیلە ڕەشەکە تووڕە بوو و لە پڕ هاواری کرد: میاوو !.. بگەڕێوە و بڕۆرە سەربان! ڕێگەم پێ بدە با بڕۆم! مشکە تۆپیو!..

پشیلە سپییەکە دەماری غیرەتی جووڵا. پێکەنینەکەی بڕی. دەنگی دەلەرزی. پڕ بە قوڕگی هاواری کرد: میاووو!.. گوتت مشک؟.. گێلۆکە!.. پف ڤ!..بیگرە!..پیف ڤ ڤ!..

دیسانەوە چنگێکی ئاراستەی پشیلە ڕەشەکە کرد. پشیلە ڕەشەکە ئەمجارەیان خۆی قوتار کرد و لێی دا و لمبۆزی پچڕاند. خوێن بەر بوویەوە. چیدیکە پشیلە سپییەکە پێشی پێ نەدەگیرا. پشتی کووڕ کرد. مووەکانی ڕاست بوونەوە. کردیە هاتوهاوارێک کە تەنانەت قالۆنچەکانیش بێدەنگ بوون و سەرئەندەرپا بوونە گوێ.

گوڵێکی سوور کە سەرقاڵی پشکووتن بوو، بە نیوەچڵی وەستا. ئەستێرەیەکی درشت لە ئاسمان کەوت.

پشیلە سپییەکە بە تووڕەییەکی زۆرەوە گوتی: میاوو!..مەگەر گوێت لێ نەبوو کە پێم گوتی بگەڕێوە دواوە، ڕێگە بدە با من بڕۆم؟ مشکە ڕەشی تۆپیو!..

سەرەی پشیلە ڕەشەکە بوو پێبکەنێ. پێکەنی و گوتی: یەکەم ئەوەیکە مشک زیاتر سپین هەتاکوو ڕەش. کە واتە خۆت مشکی. دووهەمیش ئەوەیکە هێندە قاڵی مەکە، مرۆڤەکان هەڵدەستێنی، دێن و لە هەردووکمان دەدەن. من وەکوو خۆم لە قاڵە قاڵ ناترسم و ناشکشێمەوە. هەر لێرە دادەنیشم هەتا تاقەتت بچێ و بێزار بیت و بەڕێی خۆتدا بگەڕییەوە.

پشیلە سپییەکە بڕێک هێور بوویەوە و گوتی: من تاقەتم بچێت؟ حەزم دەکرد نیوەڕۆ لە چێشتخانەکەی حەسەنی سەروپێچی دەبووی و دەتبینی کە چلۆن سێ کاتژمێری ڕەبەق چاوم نەتترووکاند و لە پێش کونی مشکەکە دانیشتم.

پشیلە ڕەشەکە بێدەنگ بوو. بە هێمنی دانیشتبوو و سەیری دەکرد. پشیلە سپییەکەش دانیشت و بێدەنگ بوو. دەنگی گریانی منداڵێک هاتەبەر گوێ. دواتر منداڵەکە بێدەنگ بوو. سەرلەنوێ دەنگی قالۆنچەکان و خشە خشی گوڵە سوورەکە کە خەریک بوو دەپشکووت. ماوەی دوو خولەک پشیلەکان چاویان لێک نەترووکاند. هیچیان ڕوویان نەشکا. بەڵام دیار بوو بێتاقەت ببوون. هەر یەکەیان دەیویست ئەوی دیکە سەری قسە بکاتەوە.

لە پڕ پشیلە سپییەکە گوتی: من ڕێگا چارەیەکم دۆزییەوە.

پشیلە ڕەشەکە گوتی: چ ڕێگایەک؟

پشیلە سپییەکە گوتی: من کارێکی واجب و فەرزم هەیە. زۆر زۆر فەرزە. تۆ بگەڕێوە و بچۆرە ئەوپەڕی دیوارەکە. من تێپەڕم و دواتریش تۆ بڕۆ.

پشیلە ڕەشەکە پێکەنین دایگرت و گوتی: ڕێگای چاکت دۆزییەوە! منیش کارێکی زۆر واجب و زۆر فەرزم هەیە. نیو چرکەش ناتوانم بوەستم.

پشیلە سپییەکە دۆشی داما و گوتی: ناگونجێی کاکە نگونجێی! گوتم کارێکی فەرزم هەیە، لێم وەربگرە و لەسەرەڕێم دوور کەوەرەوە!..پشیلە ڕەشەکە دەنگی بەرزتر کردەوە و گوتی: میاوو!.. مەگەر تۆ چی منیت وا ئەمرم بەسەردا ئەکەیت؟ ئاگات لە دمت بێت!..

پشیلە سپییەکە فنەفنێکی لێوە هات. تۆ لە بنەڕەتا پشیلەیەکی قیرسچمی. من ئاگام لە دمی خۆمە. هاستا و هاواری کرد: میاو!..من دەبێ بڕۆم بۆ ماڵی حەسەنی سەروپێچی. لەوێ بۆنی سەروپێم کردووە. ئێستاش تێنەگەییت چ کارێکی فەرزم هەیە؟

پشیلە ڕەشەکە فنەفنێکی کرد و گوتی: میاوو!.. تۆ پێت وایە من بەسەر دیواری خەڵکەوە وێلانم؟ منیش لەو دەوروبەرە بۆنی سەوزیقاورمەم کردووە و زۆریشم برسییە. ئەگەر بێتوو سەرەڕیم بەرنەدەیت، وەها لێت دەدەم کە بکەویتە خوارەوە و مێشکت بپژێت.

پشیلە سپییەکە خۆی پێ ڕانەگیرا و هاوری کرد: میاو!.. ساویلکە لاچۆ!..پف ڤ!.. بیگرە!..

لەپڕ بە نینۆکەکانی چنگی لە مووی سەری پشیلە ڕەشەکە گرت. مووەکانی لە هەوادا بڵاو بوویەوە. هەردووکیان کەوتنە «پڤە پڤ» و کەوتنە وزەی یەکتری و ئەوەی دەیانگوت نەیاندەگێڕایەوە.

پشیلەکان سەرقاڵی شەڕ بوون کە کەسێک لە بن دیوارەکەوە ئاوێکی ساردی بەسەردا پڕژاندن. هەردووکیان دەستەپارچە بوون و شڵەژان. بە خێرایی گەڕانەوە و ڕایانکرد. هەرکامەیان لەو ڕێگەیەوە کە پێدا هاتبوو، ڕایکرد و ئاوڕیشی لە پشتە سەری نەدایەوە.

KURDISTAN
Organ of the Central Committee of Democratic Party of Iranian Kurdistan ▪ No: 678 ▪ 4 jun 2016

ڕۆژنامەی «کوردستان» و ماڵپەڕەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران
لە تۆڕی جیهانیی ئینتێرنێتدا:
www.kurdistanmedia.com
info@kurdistanmedia.com
http://www.pdki.org
pdkiran@club-internet.fr
telegram.me/PDKImedia

گیانی کەبوودوەند لە مەترسیدایە

گیانی محەممەدسدیق کەبوودوەند، زیندانیی سیاسیی کورد لە مەترسیدایە و لەبەر نالەباریی و جێگر نەبوونی دۆخی تەندروستیی، ئەگەری لەدەستدانی گیانی هەیە.
محەممەد سدیقی کەبوودوەند کە لە ساڵی ١٣٨٦ەوە دەستبەسەر کراوە و بە تاوانی پارێزگاری کردن لە مافی مرۆڤ و لە ژێر ناوی دژایەتیی ئەمنیەتی ئێران، لە بێدادگەی ئێراندا، حوکمی زیندانی بەسەردا سەپا، ماوی زیاتر لە ٢٠ ڕۆژە مانی لە خواردن گرتووە و دۆخی تەندروستیی زۆر مەترسیدار بۆتەوە.
سەبارەت بە دۆخی تەندروستیی کەبوودوەند، ڕێکخراوی داکۆکی لە مافی مرۆڤی کوردستان، ڕۆژی یەکشەممە ٩ی جۆزەردانی ١٣٩٥ی هەتاوی، ڕاگەیەندراوێکی بڵاوکردۆتەوە کە تێیدا هاتووە:
بەپێی دوایین هەواڵەکان، محەممەد سدیقی کەبوودوەند بە هۆی دابەزینی زۆری پەستانی خوێنیەوە، کە بە هۆی مانگرتن لە خواردن تووشی بووە، چۆتە حاڵەتی بێهۆشی و ئەگەری ئەوەی هەیە لە بەشی چاوەدێریی تایبەتی نەخۆشخانەی تاڵەقانی ڕابگیرێت. پزیشکەکان وتوویانە کە بە درێژە کێشانی مانگرتنەکەی، ئەگەری ڕاوەستانی دڵی هەیە.
لە درێژەی ڕاگەیەندراوەکەدا هاتووە کە؛ «کەبوودوەند بە هۆی ئەو تۆمەتە نوێیانەی کە خستوویانەتە پاڵی و هەروەها بە دژی بەڕێوە نەچوونی مادەی ١٣٤ی یاسای نوێی تاوان بەنیسبەت ئەوەوە، لە ڕۆژی ١٩ی بانەمەڕی ١٣٩٥ەوە دەستی داوەتە مانگرتن و تۆمەتە وەپاڵ دراوەکانی خۆی ڕەد دەکاتەوە و داوای ئازاد بوونی هەرچی زووتری دەکات».

کۆمیسارریای مافەکانی مرۆڤ کۆماری ئیسلامیی مەحکووم کرد

کۆمیسارریای مافەکانی مرۆڤی نەتەوە یەکگرتووەکان لە ڕاگەیەندراوێکدا لێدانی قامچی لە ٣٥ کچ و کوڕی خوێندکار لە قەزوین و کرێکارانی کانگای زێڕی ئاق دەرڕەی مەحکوم کرد. ڕۆژی سێشەممە ڕێکەوتی ١١ی جۆزەردان، کۆمیسارریای مافەکانی مرۆڤ سەر بە نەتەوە یەکگرتووەکان، قامچی لێدانی ٣٥ کوڕ و کچی قەزوینی بە بیانووی بەشداری کردن لە میوانییەکدا مەحکوم کرد و ئەم کردەوەی کۆماری ئیسلامی بە «قێزەون» ناوزەد کرد. ڕۆژی دووشەممەش «بێربێل کوفلێر»، بەرپرسی کاروباری مافی مرۆڤی دەوڵەتی ئاڵمان، ڕەخنەی توندی لەو کردەوەیەی دەوڵەتی ئێران گرت و بە هەڵسوکەوتێکی «نامرۆڤانە و زاڵمانە» لەقەڵەمی دا. ناوبراو بە هۆی خێرایی بەڕێوەچوونی ئەو سزایە، گومانی ختسەسەر دادپەروەریی ڕەوتی دادگایی کردنیان. حەوتووی ڕابردوو، کۆمەڵێک لە خوێندکارانی شاری قەزوێن کە لە خانەباغێکدا ئاهەنگی دەرچوونی خۆیان لە زانکۆ دەگێڕا، دەستبەسەر کران و بە لێدانی ٩٩ قامچی لە هەر کامیان، سزای شادمانییەکەیان بینی؛ سماییل سادقی، دادستانی گشتی قەزوێن لەمبارەوە ڕایگەیاندووە؛ ئەم کەسانە بەهۆی «شکاندنی نۆڕمەکان» سزا دراون. کۆمیسارریای مافەکانی مرۆڤ لەم ڕاگەیەندراوەدا وتوویەتی: کەڵک وەرگرتن لەم شێوازانە بۆ سزادان، دوور لە مرۆڤایەتی، بێ بەزەییانە و لێوانلێوە لە سووکایەتی و دەکرێ وەک ئەشکەنجە ناوی لێ ببەین . لە بەشێکی دیکەی ئەم ڕاگەیەندراوەدا باس لە دەرکردنی حوکمی قامچی بۆ ١٧ کرێکارەکەی کانگای ئاڵتوونی «ئاقدەرڕە» کراوە کە بەهۆی ئیعتراز کردنیان بە دەرکرانی ٣٥٠ کەرێکاری ئەم کانگایە، ئەم حوکمەیان بۆ دەرچبوو.

دەوڵەتی ئاڵمان ڕەخنە لە لێدانی قامچی لە خوێندکاران لە ئێران دەگرێت

هەواڵی قامچی لێدانی کۆمەڵێک لە خوێندکارانی ئێرانی کە ئاهەنگی دەرچوونی خۆیان لە زانکۆ دەگێڕا، زۆرێک لە ڕاگەیاندنەکان و وڵاتان و لەوانە ئاڵمانی هێنایە دەنگ.
پاش ئەوەیکە حەوتووی ڕابردوو، کۆمەڵێک لە خوێندکارانی شاری قەزوێن کە لە خانەباغێکدا ئاهەنگی دەرچوونی خۆیان لە زانکۆ دەگێڕا، دەستبەسەر کران و بە لێدانی ٩٩ قامچی لە هەر کامیان، سزای شادمانییەکەیان بینی، «بێربێل کوفلێر»، بەرپرسی کاروباری مافی مرۆڤی دەوڵەتی ئاڵمان، ڕۆژی دووشەممە ١٠ی جۆزەردان/٣٠مەی، ڕەخنەی توندی لەو کردەوەیەی دەوڵەتی ئێران گرت و بە هەڵسوکەوتێکی «نامرۆڤانە و زاڵمانە» لەقەڵەمی دا. ناوبراو بە هۆی خێرایی بەڕێوەچوونی ئەو سزایە، گومانی ختسەسەر دادپەروەریی ڕەوتی دادگایی کردنیان.
لە هەواڵێکی دیکەی پەیوەندیدار بە قامچی لێدان لە ئێراندا کە ڕای گشتیی ورووژاند، ١٧ کرێکاری لەسەر کار دەرکراوی کانگای ئاڵتوونی «ئاقدەرڕە» لە ئازەربایجانی ڕۆژئاوا، کە ناڕەزایەتییان لەمەڕ لەسەر کار دەرکردنی ٣٥٠ کرێکاری هاوکاری خۆیان دەربڕیبوو، جگە لە بڕینەوەی نەفەری ٥٠٠ هەزار تمەت سزای نەخدی، هەر کامەیان بە لێدانی ٣٠ بۆ ١٠٠ قامچی سزا دران.
پێشتریش سێ کرێکاری هەمان کانگا بەهۆی لەسەر کار لادرانیان، هەوڵی خۆکوژییان دابوو.
شایانی باسە کە ٧ میلیۆن کرێکار لە ئێراندا کەمتر لە لانیکەمی حەقدەستی خۆیان، حەقدەست وەردەگرن و لە کاتی ناڕەزایەتی دەربڕینیشدا، لە دەوڵەتی تەدبیر و هیوای ڕووحانیدا، بەرەوڕووی سزای قامچی دەبنەوە.
کانگای ئاڵتوونی ئاقدەرڕە لە ٣٠ کیلۆمیتریی شارستانی تیکاب و لە ١٥ کیلۆمیتریی کۆمەڵگای میراتی کولتووریی تەختی سولەیمان لە باشووری ئازەربایجانی ڕۆژئاوا هەڵکەوتووە.

١٠ ڕێکخراوی مافی مرۆڤ، داوا دەکەن کۆتایی بە ئەشکەنجەدانی بەهاییەکان لە ئێراندا بهێنرێت

دە ڕێکخراوی مافی مرۆڤ داوایان لە یەکێتیی ئورووپا کرد کە بە زووترین کات پێشگیری لە ئەشکنجەدانی شارۆمەندانی بەهایی لە ئێراندا بکرێت و حوکمی زیندانیان لە لایەن کۆماری ئیسلامییەوە هەڵوەشێتەوە.
بەپێی ڕاپۆرتی کەمپەینی داکۆکی لە زیندانیانی سیاسی و مەدەنی، دەیان شارۆمەندی بەهایی بە بیانووی پڕوپاگەندەی بەهاییەت لە ناو موسوڵماناندا، بۆ ئەوەی دان بەسەر تۆمەتەکانیاندا بنێن، دەستبەسەر کراون و کەوتوونەتە ژێر ئەشکەنجەی جەستەیی و دەروونی.
پێشتر کەمپەینی نێونەتەوەیی مافی مرۆڤ لە ئێراندا باسی لە ئەشکنجەدانی کۆمەڵێك لە بەهاییەکان لە پارێزگای گورگان کردبوو.
بانی دۆگال، نوێنەری کۆمەڵگای نێونەتەوەیی بەهاییەکان لە ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان، ڕایگەیاند کە بارودۆخی بەهاییەکان تەنانەت لە سەردەمی دەسەڵاتی ڕووحانیشدا بەرەو باشی نەڕۆیشتوە و وتی: «ڕوون نیە بەهاییەکان تا کەی دەبێ لە ئێراندا بە جیاوازی چاویان لێ بکرێت و مافی خوێندنیان نەبێت و تەنانەت نەتوانن تەرمی مردووەکانیان بە دڵنیایی بنێژن». ڕێکخراوەکانی مافی مرۆڤ باسیان لە ئەشکنجە و ئازاری بەهاییەکان لە زیندانەکانی کۆماری ئیسلامیدا بۆ یەکێتیی ئورووپا کرد و داوایان کردووە لەم بوارەدا هەڵوێستێکی بەپەلە بگرن.
شایەنی باسە کە لەم دواییانەدا، چاوپێکەوتنی فائیزە ڕەفسەنجانی لەگەڵ فەریبا کەمال ئابادی، زیندانیی بەهایی، هەڵوێستی توندی کاربەدەستانی ڕێژیمی لێ کەوتەوە و تەنانەت عەلی ئەکبەر هاشمی ڕەفسەنجانی ئەم کارەی کچەکەی خۆی وەك «هەڵەی خراپ» ناو برد و داوای لێ کرد یان تۆبە بکات و دوور بکەوێتەوە لە بەهاییەکان، یان وەك خۆی وتوویە «پێداچوونەوە» بە هەڵسوکەوتیدا بکات.

لەگەڵ خانماندا

هێرۆ هاشمی

ژنێک لە وڵاتی کوردان، ماوەی نزیک بە دە ساڵە کە هاوسەرەکەی لێی دوورە. ئەم ژنە لەگەڵ هەموو ئازار و دەرد و مەینەتییەکانی ژنبوون لە ژێر دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیدا، دە ساڵیشە کە لە هاوسەرەکەی دووریان خستۆتەوە.
دەردی دووریی هاوسەر، کاتێک لەگەڵ زیندانی بوونی هاوسەر تێکەڵ دەبێ، دەردێکی لێ دروست دەبێ کە مەگەر تەنیا ئەو ژنانەی هاوسەرەکانیان لە چاڵە ڕەشەکانی کۆماری ئیسلامیدا دەستبەسەر کراون، بزانن چ دەردێکە؟
ئەو ڕۆژانەی کە ماڵەکەت چۆڵە و دار و بەرد و دیواری ماڵەکەت جێی یادگاری هاوسەرەکەتی لێوە دیارە و چاو بە هەر لایەکدا دەگێڕی وێنەیەکی ئەوت دێتەوە بەرچاو و لە نێو ئەو وێنە پڕئازارانەدا، تەلەفۆنەکەت زەنگ لێ دەدا و لە ئیتلاعات و حەراستی زیندان و شوێنە دزێوەکانی دیکەوە تەلەفۆنت بۆ دەکەن و دەڵێن کە دەبێ گوشار بۆ هاوسەرەکەت بێنی تاکوو دەست لە مانگرتن هەڵ گرێ، لەناکاودا بەندی دڵت بەتەواوی خاڵی دەبێتەوە و دڵت دادەتەپێ. چی بووە؟ دووبارە چی بووە؟ لە زینداندا دووبارە چییان بەسەر هێناوە کە دەستی داوەتە مانگرتن؟
ئەمانە دەتوانێ تەنیا گۆشەیەکی بچووک لە ژیانی پڕ ژانی ژنێک بێ کە هاوسەرەکەی بۆ داکۆکی لە مافی مرۆڤی کورد لە زیندان کرابێ و ئێستا لە مانگرتندایە و لە لێواری مەگ نزیک بۆتەوە.
١٠ ساڵ کە هەر ساتێکی بە هەزاران ژان تێپەڕیون، ئایا دەردی زیندانی کێشانی کەبوودوەند پر ئازارتر بووە، یان دەرد و ڕەنجی ژنەکەی کە بە ڕواڵەت لە دەرەوەی زیندانە و هەموو شەوێکی زیندانێکی پڕ ئازارتر بووە.

ژنێکی دیکە لە وڵاتی کوردان، بە دڵی پڕ لە خۆشەویستی بۆ نیشتمان، بەڵام خۆی وەک ژنێک لێوانلێو لە ژیان، جلوبەرگی ڕۆڵە ئازاکانی نیشتمانی لە بەر کردووە و بۆ ڕێزگرتن لەوان و پشتیوانی لەوان چۆتە نێو سیمای ئەوانەوە.
ئەمانە دەربڕینی هەست و سۆزێکی ژنانەن بەرانبەر بە پێشمەرگە، بەرانبەر بە گیانبازی و بەرانبەر بەوانەی ڕێبازێکی پڕ شانازی درێژە دەدەن.
هەر لەم ڕێبازەدا ژنان، لیوانلێون لە ژنبوون، ئەوان نە حاشا لە بوونیان دەکرێ و نە دەکرێن بە بووکەشووشەی بەر ویترینی سەرکردە و بەرپرسەکان و نە دێکۆراسیۆنی ڕازێنەرەوە و بازار گەرمیین.
ژنێک لە ڕیزی پێشمەرگە و ئەندامانی حیزبی دێموکراتدا، بۆنخۆش و ڕازاوە و ناسک، بەڵام پر لە ژیان و پڕ لە مرۆڤ بوون، بە مانا و پێناسەیەکی ژنانەوە، نە ترس و شەرمی لە ژنبوونی خۆی هەیە و نە ڕق و بێزاریی بەرانبەر بە پیاو هەیە، ژنێکی دێموکراتە، خۆی بەرهەمی سەنگەر و قوتابخانەی دێموکراتە و ژنێکە کە ژیانی داهاتوو دەڕازێنێتەوە.
لەم ڕۆژانەدا زۆرکەس شانازی و شاییان کرد بە وێنەی ژنێکی ڕازاوە و هەست ناسک لە نێو جلی پێشمەرگە و لە ڕیزی پێشمەرگەی دێموکراتدا، بەڵام ژمارەیەکیش هەبوون کە ڕشانەوە بەسەر ئەو وێنەیەدا، کە بەداخەوە ژنیشیان تێدا بوو کە یان لە ڕژدی و بەخیڵی بەرانبەر بەو ژنە یان بە پێشمەرگەدا یان بەرانبەر بە جوانیی وێنەکە، ویستیان وێنەکە سووک بکەن، بەڵام نەیانزانی دژایەتییان بۆ ئەو وێنەیە، دژایەتییە بە نیسبە ژیان، بەگژ ژیاندا چوونەوە و هەر بەگژداچوونێک دژ بە ژیان، دەچێتە خانەی مەرگدۆستی و خورافات پەرستییەوە.